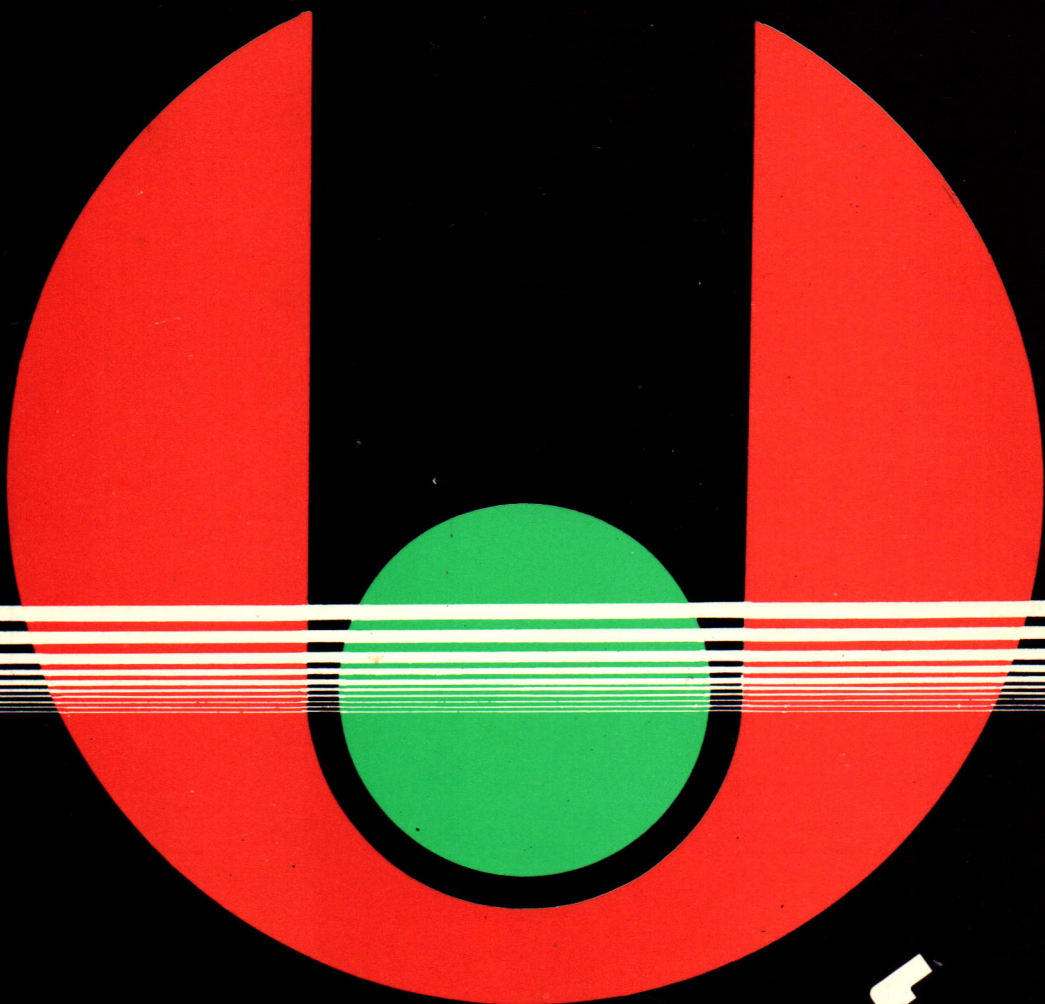

บทโทรทัศน์

พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๕

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

รายการโทรทัศน์

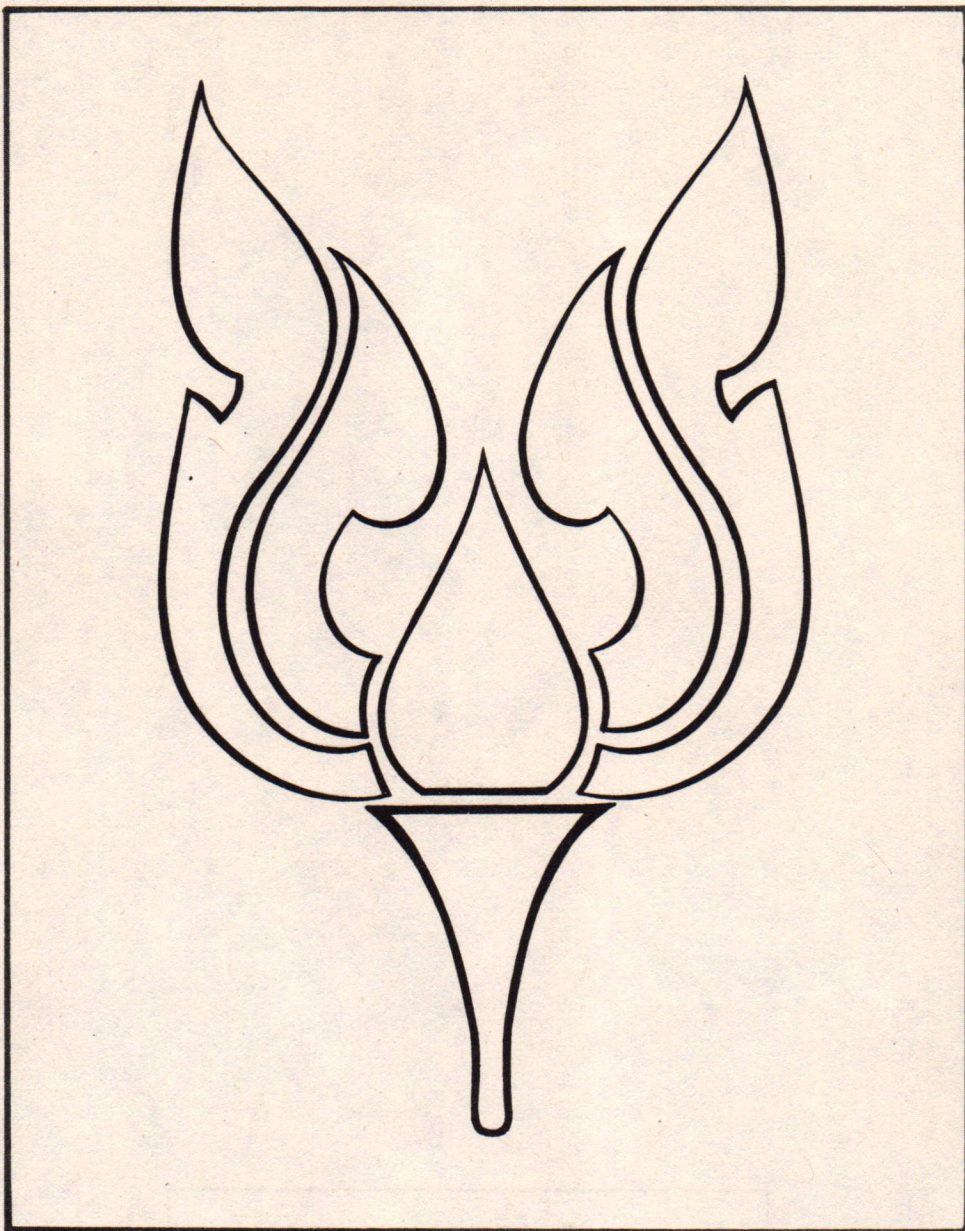
๒๕๒๔ — ๒๕๒๕

พิมพ์ที่ อมรินทร์การพิมพ์

413/27-34 ถ. อรุณอมรินทร์ บางกอกน้อย

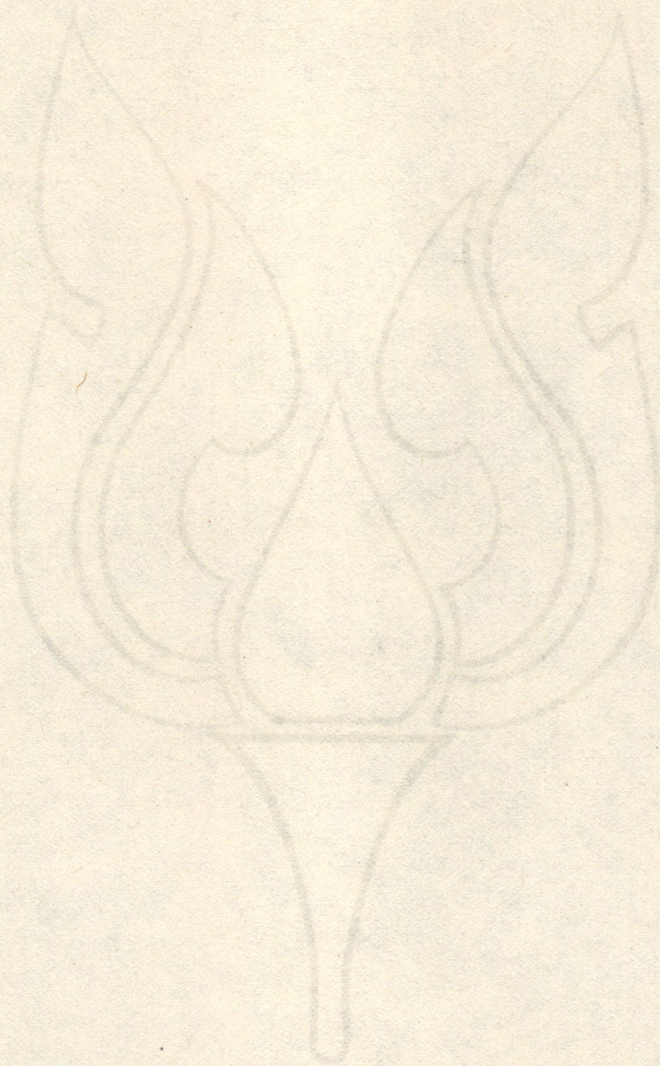
กรุงเทพฯ 10700 โทร. 4242800-1

นายชูเกียรติ อุทกะพันธุ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2526

คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ฯ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ด้วยอินันทนการ

จาก

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คำนำ

ด้วยคณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้จัดรายการ “อยู่อย่างไทย” ทั้งทางโทรทัศน์และวิทยุ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เพื่อเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยในรูปแบบต่าง ๆ ในแบบสารบันเทิงให้เยาวชนและประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนไทย และตระหนักในคุณค่าของสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ คณะกรรมการฯ ยังได้รวบรวมผลงานของแต่ละปีจัดพิมพ์เผยแพร่สำหรับผู้ที่มีได้ชมและฟังในโอกาสนั้น หรือผู้ที่สนใจรายการจะได้ทบทวนสิ่งที่ต้องการจะทราบ ในปีนี้ได้จัดพิมพ์บทโทรทัศน์ ๑๒ เรื่อง บทวิทยุ ๓๑ เรื่อง เช่นเคยมาดังปรากฏอยู่

คณะกรรมการฯ ขอขอบคุณวิทยากร ผู้ร่วมรายการ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้รายการนี้บรรลุเป้าหมาย และหวังว่าหนังสือเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่สถาบันการศึกษาและประชาชนผู้สนใจตามสมควร

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๑. พ.ต.หญิง คุณหญิง สะอบ โปษะกฤษณะ	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการกองกลาง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	อนุกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	อนุกรรมการ
๔. อธิบดีกรมการฝึกหัดครู	อนุกรรมการ
๕. นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ	อนุกรรมการ
๖. นายปัญญา นิตยสุวรรณ	อนุกรรมการ
๗. นางมาลี จันทรสข	อนุกรรมการ
๘. เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๙. อธิบดีกรมศิลปากร	อนุกรรมการ
๑๐. หัวหน้าศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๑. ท่านผู้หญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๕	อนุกรรมการ
๑๓. นางสุวรรณณี อุดมผล	อนุกรรมการ
๑๔. นางจิตรลดา หัซซะวณิช	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๕. นายนิมิต สุทธิชุติพงษ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. น.ส.ชมภุภา หงษ์สุวรรณ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สารบัญ

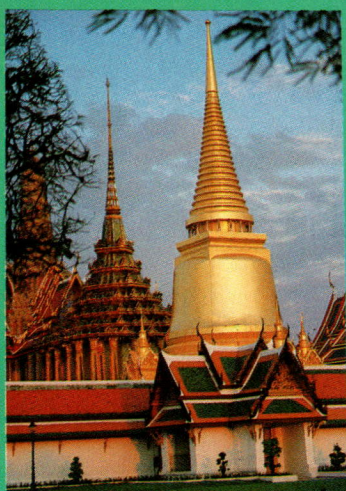
เรื่อง ในน้ำมีปลา	๑
เรื่อง ศรีธรรมาทศกฐิน	๑๑
เรื่อง นวมินทรจักรี	๑๕
เรื่อง คนตรีไทยกับเขาวชน	๒๕
เรื่อง มนต์เพลงบุหลัน	๓๕
เรื่อง เนิคฉั่นเรือนต้น	๔๕
เรื่อง คนตริกล่อมพระนคร	๕๓
เรื่อง ศิระกรานบาทบงส์	๖๓
เรื่อง บรมราชจักรีวงศ์	๗๓
เรื่อง ละครพันทาง	๘๕
เรื่อง นางแก้วในเรือน	๙๓
เรื่อง เดือนสิบวันสารท	๑๐๓

“ศิริกรานบาทบงส์”

เสด็จเยี่ยมโครงการเกษตรที่หนองพลับ

บรมราชจักรีวงศ์

ศิลปะการนาฏราชบัลลังก์

นางโนเรือนแก้ว

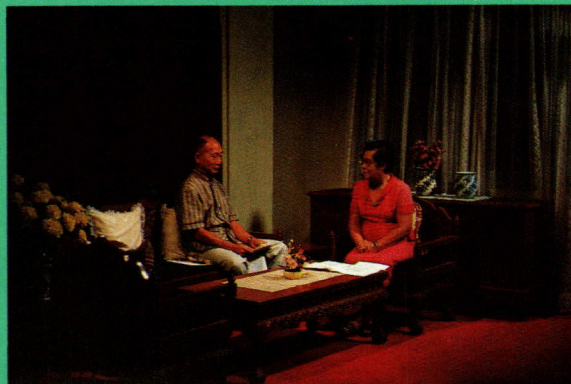
นวมินทร์จกรี

ตึกมหิตหลวงสานุสรณ์

พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระบรมราชชนก (ที่ ร.พ.ศิริราช)

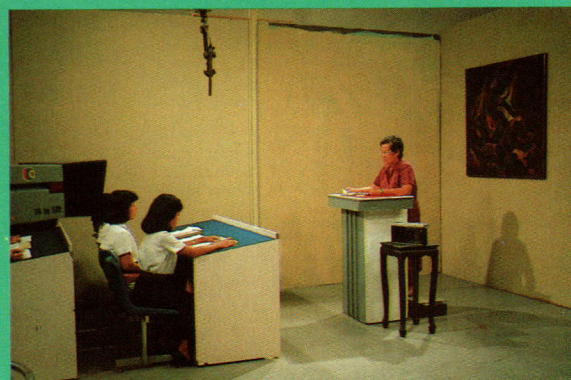

ศ.น.พ.อุดม โปษะกฤษณะ กำลังอธิบายถึงพระราชกรณียกิจด้านการแพทย์

พิธีกรกำลังกล่าวนำรายการ

ละครพันทาง

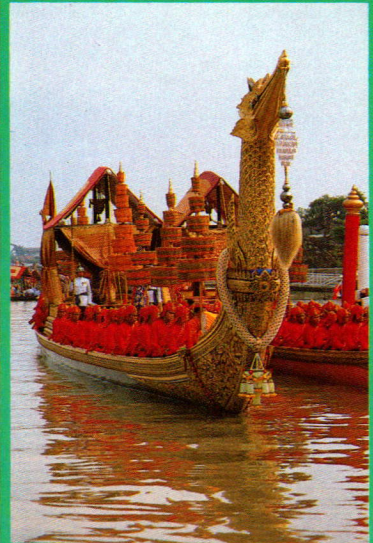
พิธีกรนักศึกษากำลังรายงานเรื่องละครแบบต่าง ๆ

เรื่องราวชาธิราชตอนกามินีกำลังต่อสู้กับสมิงพระราม

เจ็ดฉันทเรือต้น

ฝีพายกำลังทำท่าพายเรือพระที่นั่ง

เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์

การแต่งกายของผู้เห่และ
ฝีพายของเรือพระที่นั่ง

นอ.เชลลง งามอาจ ร.น. กำลัง
สนทนากับผู้ร่วมรายการ

มนต์เพลงบุหลัน

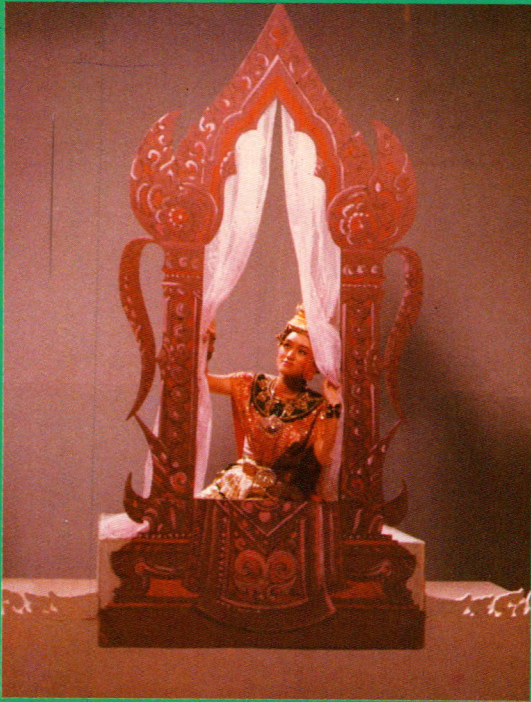

นายอุดม อุดมรัตน์ และ น.ส. สุรางค์
ดุริยพันธุ์ กำลังสี่ชอสามสายขับร้อง
บรรเลงเพลงบุหลันลอยเลื่อน

หนุ่มสาวกำลังร่ำวง
(มาตรฐาน) จังหวะเพลงงามแสงเดือน

ย่าหลานกำลังร้อยดอกไม้ท่ามกลางแสง
จันทร์ สนทนากันเรื่องเพลงที่เกี่ยวกับ
พระจันทร์

บุษบกกำลังเผยพระแสงม่านรถทรง ชม
แสงจันทร์

ดนตรีกล่อมพระนคร

ผู้อ่านคำกล่าวนำเรื่องในบทกล่อมพระนคร

ดนตรีกล่อมพระนคร

นักดนตรีและผู้ขับร้องพร้อมเครื่องมโหรี

วงมโหรีกำลังบรรเลงเพลงในบทกล่อม
พระนคร

วงมโหรีกำลังบรรเลงเพลง

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ในน้ำมีปลา”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันพุธที่ ๒ กันยายน ๒๕๒๔

เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๗.๓๐ น.

ออกอากาศวันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๔ เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๗.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

พรรณราย ทรัพย์ประภา

ผู้เขียนบท

พรรณราย ทรัพย์ประภา

ปกรณ์ อุ่นประเสริฐ

พิธีกร

พรรณราย ทรัพย์ประภา

วิทยากร

ปกรณ์ อุ่นประเสริฐ

ผู้ถ่ายภาพยนตร์ประกอบ

บริสุทธิ์ ประสพทรัพย์

ผู้จัดสไลด์ประกอบรายการ

ปกรณ์ อุ่นประเสริฐ

ผู้ประสานงาน

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
ไต่เตลรายการและรายชื่อ บุคคลต่าง ๆ ภาพยนตร์ประกอบ ปลาว่ายไป - มา กล้องจับสไลด์ภาพต่าง ๆ สไลด์(๑) ปลานวลจันทร์ (๒) ปลาหางเบื่อน (๓) ปลาตะเพียน (๔) ปลากระแห (๕) ปลาแก้มขำ (๖) ปลาทุก (๗) ปลาน้ำเงิน (๘) ปลากลาย	เพลงนำรายการ กาพย์เห่เรือ พิศพรรณปลาว่ายเคล้า มัศยยังรู้ชม (๒ นาที) นวลจันทร์เป็นนวลจริง หางเบื่อนเบื่อนหน้ามา เพียนทองงามดั่งทอง กระแหแห่หางชาย แก้มขำขำใครต้อง ปลาทุกทุกขัอกกรม น้ำเงินคือเงินยวง ไม่เทียบเปรียบโฉมนาง ปลากลายว่ายเคียงคู่ แต่นางห่างเหินพี่ เจ้างามพริ้งยิ่งนวลปลา ไม่งามเท่าเจ้าเบื่อนชาย ไม่เหมือนน้องห่มดาบพราย ดั่งสายสวาทคลาดจากสม อันแก่น้องขำเพราะชม เหมือนทุกข์พี่ที่จากนาง ชาวพรายช่วงศรีสำอาง งานเรือนเรือเนื้อสองสี เคล้ากันอยู่ดูงามดี เห็นปลาเคล้าเศร้าใจจร
พรรณราย กรพยะประภา (ไหว้)	สวัสดีค่ะท่านผู้ชมที่เคารพทุกท่าน วันนี้รายการอยู่อย่างไทย ของคณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย สำนักงานเสริมสร้าง เอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ก็ได้กลับมาพบกับท่านผู้ชม อีกครั้งหนึ่งนะคะ ในวันนี้เราก็ขอเสนอท่านด้วยเรื่อง “ในน้ำมีปลา” ขณะนี้ก็เป็นระยะเวลาที่ตรงกับฤดูน้ำหลาก ซึ่งเป็นฤดูกาลที่มีปลาชุกชุม ด้วย ถ้าเป็นในสมัยก่อน เราชาวไทยก็คงจะได้สนุกสนานกับการแข่งเรือ การเล่นสัควา หรือได้ชมกระบวนเรือพยุหยาตราทางชลมารค เป็นการครึก ครื้น แต่ในปัจจุบันนี้ก็เป็นที่น่าเสียดายว่า พระราชพิธีกพยุหยาตราทาง ชลมารคนั้นได้ล้มเลิกไปนานแล้ว คงเหลือแต่เรือพระราชพิธีเก่าแก่ที่ยัง เก็บรักษาไว้ที่เรือพระราชพิธี และเสียงขับกาพย์เห่เรือที่ท่านได้รับฟัง ไปแล้ว กาพย์เห่เรือบทชมปลาที่เรานำมาเป็นตัวอย่างในตอนต้นของรายการ นี้นะคะ เท่าที่ฟังมารู้สึกว่ปลาน้ำจืดชนิดต่าง ๆ ที่พรรณนาไว้ในกาพย์

ภาพ	เสียง
पर्ณ (ไหว้) พรรณราย पर्ณ พรรณราย पर्ณ สไลด์(๕) ปลานวลจันทร์ แถบประโยค “นวลจันทร์เป็นนวลจริง เจ้ากรม พริ้งยังนวลปลา” ใต้สไลด์ปลา สไลด์ (๑๐) ปลาแก้มขี้ แถบประโยค “แก้มขี้ใครต้อง อันแก้มน้อง ขี้เพราะชม” ใต้สไลด์ปลา	เห่เรือบทนี้นับว่าเป็นปลาที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยอย่างหนึ่ง เป็นปลาที่มีอยู่คู่บ้านคู่เมืองของไทยเรามาเป็นเวลานานแล้ว เมื่อสมัยก่อนคงหาได้ง่ายทั่วไป เจ้าฟ้ากุ้งท่านได้ทรงพบเห็นในระหว่างทางแล้วก็เลยนำมาพรรณนาได้อย่างไพเราะ แต่ในปัจจุบันนี้ ปรากฏว่าอาจจะสูญพันธุ์หรือเกือบจะสูญพันธุ์ไปบ้างแล้วก็ไม่ทราบนะค่ะ เพราะฉะนั้นในวันนี้รายการของเราจึงได้รับเกียรติจากคุณपर्ณ อุ่นประเสริฐ นักวิชาการประมง จากสถานแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืด แห่งสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ สังกัดกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาเป็นวิทยากรในรายการของเรา ขอแนะนำให้ท่านผู้ชมรู้จักกับ คุณपर्ณ อุ่นประเสริฐ ค่ะ สวัสดีครับ คุณपर्ณคะ คุณยังคงพอจะจำได้ไหมคะว่าในพระนิพนธ์กาพย์เห่เรือบทมปลานั้นเจ้าฟ้าธรรมธิเบศก็ได้ทรงพรรณนาถึงปลาอะไรไว้บ้างคะ ปลาในพระนิพนธ์กาพย์เห่เรือบทมปลานั้น เจ้าฟ้ากุ้ง ทรงพรรณนาถึงปลาไว้ถึง ๑๑ ชนิดด้วยกันครับคือ ปลานวลจันทร์ ปลาหางเบื่อน ปลาตะเพียนทอง ปลากระแห ปลาแก้มขี้ ปลาทุก ปลาน้ำเงิน ปลาทราย ปลาหางไก่อ ปลาสลวย ปลาเนื้ออ่อน ปลาแมลงภู่ ปลาหัวเกศ ปลาชะเงว ปลาชะวาด และปลาแปบครับ ปลาเหล่านี้เป็นปลาน้ำจืดทั้งนั้นครับ และในบรรดาปลาทั้งหมดนี้ มีปลาอะไรบ้างคะที่เป็นที่น่าสนใจมาก ดิฉันอยากจะขอความกรุณาให้คุณपर्ณช่วยอธิบายให้ฟังบ้างคะ ปลาที่น่าสนใจในพระนิพนธ์บทนี้ คือปลาที่มีชื่อและลักษณะที่แปลกที่ทำให้เราอยากจะเห็นรูปร่างหน้าตาของปลาชนิดนั้น ๆ อย่างเช่น ปลานวลจันทร์ เป็นปลาที่มีผิวสีน้ำตาลเงิน ท้องสีขาว ปลายกิริบหลังและกิริบหางเป็นสีชมพู เจ้าฟ้ากุ้งท่านเปรียบเหมือนผิวที่สวยงามของนางที่ท่านพรรณนาถึงว่า “นวลจันทร์เป็นนวลจริง เจ้ากรมพริ้งยังนวลปลา” นั่นแหละครับ หรือว่าชื่อของปลาแก้มขี้ ที่เราจดจำได้ดีว่า “แก้มขี้ใครต้อง อันแก้มน้องขี้เพราะชม” นั่นก็เนื่องจากว่าที่แก้มกระบังเหงือกของมันมีสีส้ม - แดง เหมือนกับถูกใครทำให้ขี้มา

ภาพ	เสียง
สไลด์(๑๑) ปลาทุก ถอดมาจากสไลด์(๖) แถบประโยค “ปลาทุกทุกข้อกรรมเหมือน ทุกข้อที่ที่จากนาง”	ส่วนปลาทุก ที่เจ้าฟ้ากุ้งทรงพรรณนาไว้ว่า “ปลาทุกทุกข้อกรรม เหมือนทุกข้อที่ที่จากนาง” นั่นก็เป็นปลาที่น่าสนใจมากอีกชนิดหนึ่ง เพราะว่าชื่อของปลานั้นแปลก ความจริงนั้น ปลาทุกเป็นปลาในตระกูล เดียวกับปลาเค้า ซึ่งมีสีดำคล้ายคนไว้ทุกข์นั้นแหละครับ นอกจากนี้ก็ ยังมีปลาอีกหลายชนิดที่มีชื่อแปลก ๆ อย่างเช่นปลาน้ำเงิน ปลาแมลงภู่ และปลาหิวเกศ เป็นต้น
พรรณราย	ขอบพระคุณมากค่ะ ที่คุณปรกรณ์กรุณาเล่าถึงปลาเหล่านี้ให้ฟัง นอกนี้ นะคะ ดิฉันเคยทราบว่ามีปลาอยู่บางชนิด เช่นปลาแมลงภู่ และปลา เนื้ออ่อนนี้ยังมีการเรียกสับสนกันอยู่ คุณปรกรณ์จะกรุณาอธิบายเพิ่มเติม ถึงปลาดังกล่าวอีกสักเล็กน้อยได้ไหมค่ะ
ปรกรณ์	ครับ ปลาที่พวกเราหลายคนยังสับสนกันอยู่โดยเรียกชื่อไม่ถูกต้องกันเสมอ เช่นปลาชะโด และปลาแมลงภู่ นั้น จริง ๆ แล้วยังคือปลาตัวเดียวกัน แต่ที่มีชื่อเรียกหลายชื่อ เนื่องจากปลาตัวนี้เมื่อตอนที่ตัวยังเล็ก ๆ อยู่นั้น ลำตัวมีสีเข้มมีขีดสีดำพาดตามยาว ซึ่งเราเรียกว่า “ปลาปือก” ต่อเมื่อโต ขึ้นมาก็เรียกว่า “ปลาชะโด” และเมื่อโตเต็มที่มีขนาดใหญ่่มาก ๆ เจ้า เกล็ดของปลาจะมีสีคล้ำเหลือบเขียว ๆ คล้าย ๆ กับสีของปีกแมลงภู่จึง ทำให้เราเรียกกันว่า “ปลาแมลงภู่” ทั้งสามชื่อนี้พอนาน ๆ เข้าจึงมีคน เข้าใจว่าเป็นปลากันคนละตัวไปเลยครับ
สไลด์(๑๒) ปลาชะโด	ส่วนปลาเนื้ออ่อนนั้น เป็นชื่อเรียกรวมกันของปลาในสกุลปลาแดงซึ่งมี ด้วยกันหลายชนิด เช่น ปลาชะโอน ปลาน้ำเงิน ปลาเกด และที่เรียก ว่า “เนื้ออ่อน” นั้นคงจะเป็นเพราะว่าปลาพวกนี้เป็นปลาที่มีเนื้อนุ่ม จัดว่าเป็นปลาที่มีเนื้อดี รสหวาน และมีราคาแพงในปัจจุบันด้วย
สไลด์(๑๓) ปลาเนื้ออ่อน	ค่ะ ก็สรุปได้ว่า ความจริงแล้ว ปลาปือก ปลาชะโด และปลาแมลงภู่ นั้น เป็นปลาตัวเดียวกัน แต่เรียกชื่อต่างกันไปตามขนาดของมัน ปลาชนิดนี้น่า ดูนานะคะ มีแสดงไว้ที่สถานแสดงพันธุ์ปลาด้วยไข่มุกใหม่คะ ส่วนปลา เนื้ออ่อนตามที่เรารู้เข้าใจว่าเป็นชื่อเฉพาะของปลาตัวหนึ่งนั้น ความจริงก็ คือปลาเนื้อนุ่ม ๆ ทั้งหลายนั่นเอง อันนี้นับว่าเป็นความรู้ใหม่ของดิฉัน ด้วยเหมือนกันค่ะ
พรรณราย	ค่ะ ก็สรุปได้ว่า ความจริงแล้ว ปลาปือก ปลาชะโด และปลาแมลงภู่ นั้น เป็นปลาตัวเดียวกัน แต่เรียกชื่อต่างกันไปตามขนาดของมัน ปลาชนิดนี้น่า ดูนานะคะ มีแสดงไว้ที่สถานแสดงพันธุ์ปลาด้วยไข่มุกใหม่คะ ส่วนปลา เนื้ออ่อนตามที่เรารู้เข้าใจว่าเป็นชื่อเฉพาะของปลาตัวหนึ่งนั้น ความจริงก็ คือปลาเนื้อนุ่ม ๆ ทั้งหลายนั่นเอง อันนี้นับว่าเป็นความรู้ใหม่ของดิฉัน ด้วยเหมือนกันค่ะ คุณปรกรณ์คะ นอกจากปลาต่าง ๆ ที่เจ้าฟ้ากุ้งทรงพรรณนาไว้ในภาพนี้เ- เรือนี่แล้ว ดิฉันทราบมาว่าในภาพห่อโคลงประพาสธารทองแดงนั้นก็ยัง

ภาพ	เสียง
ปกรณ แถบประโยค “ปลาแปบแลปลาเป้า ปลาเข้าเมาปลาคางเบื่อน ปลาม้าหน้าคนเหมือน ปลากดกรายสวายหางแดง”	ทรงนิพนธ์เกี่ยวกับปลาน้ำจืด ไว้เช่นเดียวกัน อย่างนั้นไซ้ใหม่จะ ครับ นอกเหนือจากบทชมปลาในกาพย์เห่เรือที่ผมได้อธิบายไปบ้างแล้ว นั้น ในกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดงก็ยังมีอยู่หลายบทที่เป็นการ พรรณนาถึงปลาชนิดต่าง ๆ อย่างเช่นบทที่ว่า “ปลาแปบแลปลาเป้า ปลาเข้าเมาปลาคางเบื่อน ปลาม้าหน้าคนเหมือน ปลากดกรายสวายหางแดง” กาพย์สองบรรทัดนี้น่าสนใจมากนะครับ เพราะได้รวมชื่อปลาไว้ถึง ๘ ชนิดด้วยกันคือ ปลาแปบ ปลาเป้า ปลาเข้าเมา ปลาคางเบื่อน ปลาม้า ปลากด ปลากราย ปลาสวาย และปลาหางแดง ซึ่งนับว่าพระปรีชาญาณ อันสูงส่งของเจ้าฟ้ากุ้งที่ได้ทรงเรียบเรียงลำดับถ้อยคำให้สอดคล้อง อย่างไพเราะยิ่งนัก
พรรณราย	กะ พระนิพนธ์ทั้งกาพย์เห่เรือและกาพย์ห่อโคลงประพาสธารทองแดง นั้น แสดงให้เห็นภาพพจน์ว่าในแม่น้ำลำคลองในสมัยก่อนคงจะอุดม- สมบูรณ์ไปด้วยปลานานาชนิดทีเดียว เพราะท่านได้ทรงแนะนำปลาไว้ เป็นจำนวนมาก ปลาหลายชนิดเป็นปลาที่รู้จักกันทั่วไป และหลายชนิด เราก็จะยังไม่รู้จักกันแล้วนะกะ ดิฉันเชื่อว่าเด็กและเยาวชนไทยของ เราส่วนมากอาจจะไม่เคยเห็นปลาที่คุณปกรณเล่ามานี้หลายชนิดเลย นะกะ
ปกรณ พรรณราย ปกรณ สไลด์(๑๔) ปลาสร้อยขาว เป็นฝูง สไลด์(๑๕) ปลาสร้อยขาวตัว เดียว	ครับ คุณปกรณพอจะเล่าให้ฟังได้ไหมคะ ว่าขณะนี้ มีปลาอะไรบ้างที่จวนจะ สูญพันธุ์และอะไรบ้างเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปลาเหล่านั้น ขณะนี้ถ้าจะถามว่า ปลาอะไรบ้างที่จวนจะสูญพันธุ์ไปแล้ว ผมอยาก เรียนว่า ปลาในธรรมชาติเกือบทุกชนิดละครับที่กำลังจะหมดไป ขอยก ตัวอย่างคือ ปลาสร้อยขาว ที่คนไทยเรารู้จักดีในการทำนํ้าปลา ปลาสร้อย เป็นปลากินพืชที่ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง ขนาดไม่ใหญ่นัก พบได้ตาม แม่น้ำลำคลอง แม่น้ำที่มีชื่อเสียงเรื่องปลาสร้อยมากคือ แม่น้ำเจ้าพระยา นับตั้งแต่บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์เรื่อยลงมาถึงชัยนาท สิงห์บุรี อยุธยา ที่ว่ามีชื่อเสียง คือในฤดูน้ำหลาก ปลาสร้อยจะเข้าไปวางไข่ ในหนองคลองบึงต่าง ๆ พอฤดูน้ำลด ฝูงปลาสร้อยจะอพยพสู่แม่น้ำ

ภาพ	เสียง
สไลด์(๑๖) คนจับปลา ตัวอย่างปลาทูกรอบ ขวดน้ำปลา	มีจำนวนมากจนเรียกกันว่าฤดูปลาสร้อย ชาวบ้านจะใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ยกยอ สวิง ฯลฯ จับได้เป็นจำนวนที่เรียกว่าเป็นตัน ๆ บางคนก็นำไปแปรรูป เช่น ทำปลาร้า ปลารมควันที่เรียกกันว่าปลาทูกรอบ บางทีมีมากจนเอาไปหมักทำน้ำปลาปัจจุบันจำนวนปลาสร้อยมีน้อยลงทุกปี หากเราไม่ช่วยกันอนุรักษ์ปลานิดนี้กันบ้างแล้ว ในอนาคตอันใกล้นี้ ผมคิดว่าเราคงไม่มีคำว่า ฤดูปลาสร้อยกันอีกต่อไปครับ
พรรณราย ปรกรณ์	และสาเหตุที่ทำให้ปลาในธรรมชาติลดน้อยลงไปในนี้เป็นเพราะอะไรบ้างคะ สาเหตุใหญ่ ๆ ที่ทำให้ปลาในธรรมชาติลดน้อยลงไปคือ ประการที่ ๑ จำนวนคนรับประทานปลานั้นมีมากขึ้น จำนวนปลาจึงถูกจับไปจนประชากรปลาเกิดและเจริญเติบโตไม่ทัน ในสมัยก่อนผู้ที่จับปลามักจะคิดจับแต่ตัวอ้วน ๆ ใหญ่ ๆ ดังคำที่ว่า “ตัวเล็กปล่อยไป ตัวใหญ่ไว้กิน” ครับ แต่ปัจจุบันพอจับได้ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ขำเอาไว้ก่อน จึงทำให้ปลาลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ และที่ร้ายยิ่งกว่านั้นคือ การจับปลาแบบทำ
สไลด์(๑๗) สาเหตุของการทำลายพันธุ์ปลา สไลด์(๑๘) ใช้กระแสไฟฟ้า	ทำลายพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นด้วยไฟฟ้า ยาเบื่อเมา วัตถุระเบิดและสิ่งมีพิษต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่จะทำให้ปลาสูญพันธุ์ไปเร็วขึ้นทั้งนั้นแหละครับ ประการที่ ๒ คือการที่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ เสื่อมโทรม และสภาพน้ำเน่าเสียไม่เหมาะแก่การที่ปลาจะอยู่อาศัย การที่แหล่งน้ำตามธรรมชาติเสื่อมสภาพลงนั้น มีทั้งการตื้นเป็นตามธรรมชาติและก็เป็นด้วยฝีมือของพวกเราตนเอง ที่อยากได้ทีเหล่านนั้นมาทำการกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างถนน เขื่อนกั้นน้ำเป็นการขวางทางเดินของสัตว์น้ำหลาย ๆ ชนิดที่เคยว่ายอพยพไปเพื่อวางไข่สืบพันธุ์ และที่พบเห็นมากที่สุดในปัจจุบันคือ ปัญหาการปล่อยน้ำเสียไม่ว่าจะเป็นจากครัวเรือนหรือโรงงานอุตสาหกรรม ผมเชื่อว่าทุกท่านที่กำลังชมรายการนี้คงจะเห็นนะครับว่าแม่น้ำลำคลองหลายสาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกือบทุกสายในกรุงเทพมหานครนี้สีของน้ำมีสีคล้ำ หรือจะเรียกว่าดำก็ได้ และคุณสมบัติของน้ำเหล่านี้ก็ไม่เหมาะสมในการที่ปลาจะมีชีวิตอยู่ได้ครับ
พรรณราย	เมื่อเราทราบเช่นนี้แล้ว คุณคิดว่าเราน่าจะมีวิธีการอะไรบ้างคะที่จะช่วยอนุรักษ์พันธุ์ปลาน้ำจืดเหล่านนั้นไว้ให้เป็นเอกลักษณ์สำคัญคู่บ้านคู่เมืองของเราต่อไป มิให้สูญเสียพันธุ์ไปนะคะ

ภาพ	เสียง
ปกกรณี สไลด์(๑๙) วันขยายพันธุ์ปลา สไลด์(๒๐) การปล่อยปลา สไลด์(๒๑) คนปล่อยปลา	การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำเริ่มตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ และก็ในปัจจุบัน ในส่วนของทางราชการได้มีการส่งเสริมการเลี้ยงปลาเพื่อให้พอเพียง แก่การบริโภค จะได้ลดการจับปลาธรรมชาติลง กรมประมงได้จัดพิมพ์ เอกสารการเพาะเลี้ยงสัตว์ เอกสารทั้งหมดที่ท่านเห็นอยู่นี้ หากท่าน สนใจที่จะศึกษาท่านสามารถรับได้จากหน่วยงานของกรมประมงทุกแห่ง ที่อยู่ใกล้บ้านท่านครับ ส่วนของนักเรียน นิสิตนักศึกษา เราก็อพยายาม ที่จะส่งเสริมความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ โดยมีทั้งการ์ตูน และหนังสือจะช่วยกันอนุรักษ์สัตว์น้ำได้อย่างไรแจกแก่นักเรียน หรือ โรงเรียนที่สนใจเพื่อปลูกฝังนิสัยรักธรรมชาติให้แก่คนไทยของเราครับ
โปสเตอร์การ์ตูน นายปกกรณียก หนังสือขึ้นให้ดู	ส่วนในภาคเอกชน ผมใคร่จะขอรับรองทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ การประมงละเว้นจากการบุกรุกเข้าทำลาย ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ ซึ่งเป็น บ่อเกิดของต้นน้ำลำธาร การทิ้งของเสียลงในแหล่งน้ำทำให้น้ำเน่าเสีย
เอกสารต่าง ๆ ติดไว้บนบอร์ด	ช่วยกันเลี้ยงปลาแทนการจับปลา และขอให้อบรมบุตรหลานให้มีจิตใจ เมตตา กรุณาต่อสัตว์ครับ
สไลด์(๒๒) ปลาในภาชนะ	
พรรณราย	คุณปกกรณีคะ ในฐานะที่คุณปกกรณีเป็นนักวิชาการประมงประจำสถาน- แสดงพันธุ์ปลาน้ำจืดนี้ ก็นับว่าคุณก็มีส่วนที่ได้ทำหน้าที่โดยตรงที่จะ ดำเนินการอนุรักษ์และเผยแพร่ได้อย่างมากทีเดียว ดิฉันรู้สึกว่าการ นำเสนออย่างนี้ แต่ก็ดูเหมือนว่าประชาชนโดยทั่วไปรวมทั้งเด็กนักเรียน และนิสิตนักศึกษายังไม่ค่อยจะได้มีโอกาสรู้จักสถานที่แห่งนี้ว่าอยู่ที่ไหน หรือว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง ดิฉันจึงอยากจะขอความกรุณาคุณปกกรณี ช่วยเล่าถึงงานของสถานแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืดนี้สักเล็กน้อย ว่าอยู่ที่ไหน มีอะไรบ้าง จะมาเข้าชมอย่างไร เสียเงินหรือไม่ อะไรทำนองนี้นะคะ
ปกกรณี สไลด์ (๒๓) สถานแสดงพันธุ์ ปลา สไลด์ (๒๔) สถานแสดงพันธุ์ ปลา สไลด์ (๒๕) สถานแสดงพันธุ์ ปลา	สถานแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืดเป็นหน่วยงานของกรมประมง ตั้งอยู่ในบริเวณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน จัดตั้งโดยงบประมาณไทยและ แคนาดา ได้ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๑ ด้วยเจตนาที่จะ รวบรวมพันธุ์ปลาน้ำจืดที่มีอยู่ในประเทศไทยมาแสดงให้ชม และจัดเป็น ห้องทดลองวิจัยสิ่งมีชีวิตด้านสัตว์น้ำ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรม- ชาติ

ภาพ	เสียง
ภาพยนตร์การเข้าชมสถาน แสดงพันธุ์ปลา	การเข้าชมที่สถานแสดงพันธุ์ปลาของเรานั้นนะครับ ก็จำเป็นจะต้องเสียเงิน ค่าบำรุงเพียงเล็กน้อย คือผู้ใหญ่คนละ ๓ บาท เด็กนักเรียน และนิสิต นักศึกษา ก็เพียงคนละบาทเดียวเท่านั้น
พรรณราย ปกรณ์	ก็นับว่าไม่แพงเลยนะครับ ครับ ไม่แพงเลย การที่ต้องเก็บเงินค่าบำรุงนี้ก็จะเป็นไปตามนโยบาย ของกรมประมง เพื่อหาเงินช่วยรัฐบาล เราเริ่มเก็บเงินค่าบำรุงนี้ก็เมื่อ เดือนมิถุนายน ๒๕๒๓ นี้เอง
พรรณราย ปกรณ์	ถ้าจะขอเข้าชมเป็นหมู่คณะล่ะคะ จะติดต่ออย่างไรคะ การเข้าชมเป็นหมู่คณะนั้น จะต้องทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถาบัน ประมงน้ำจืดแห่งชาติ กรมประมง อัตราค่าเข้าชมเป็นหมู่คณะนี้ก็เพียงคน ละห้าสิบบาทเท่านั้นครับ
พรรณราย	ท่านผู้ชมก็คงจะได้ทราบจากคุณปกรณ์แล้วนะคะว่าปลาน้ำจืดที่บ้านคู เมืองของเรานั้นเป็นอย่างไรบ้าง เราจะอนุรักษ์พันธุ์ปลาของเราอย่างไร และเราจะไปศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับปลาน้ำจืดของเราที่ไหน สุดท้ายนี้
ปกรณ์	คุณปกรณ์จะมีอะไรมากล่าวฝากท่านผู้ชมทางบ้านสักเล็กน้อยไหมคะ (กล่าวฝากผู้ชมเล็กน้อย)
พรรณราย	(กล่าวปิดรายการ)

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ศรัทธาทอดกฐิน”

บันทึกเทปโทรทัศน์วันพุธที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๔ เวลา ๑๗.๐๐ น. – ๑๗.๓๐ น.
ออกอากาศวันพุธที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ เวลา ๑๗.๐๐ น. – ๑๗.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

ผู้เขียนบท

วิทยากร

ผู้ดำเนินรายการ

ผู้ถ่ายภาพประกอบ

ผู้ประสานงาน

มาลี จันทรสข

บริสุทธิ์ ประสพทรัพย์

วิทยา ศรียุทธนา

สมมาตร ศิริวงศ์

บริสุทธิ์ ประสพทรัพย์

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
ได้เตรียมรายการ และรายชื่อผู้เข้าร่วมรายการ กล้องจับภาพสมมาตร	เทปเสียงเพลงขวัญเมือง (เพลงประกอบรายการ) สวัสดีค่ะท่านผู้ชมที่เคารพ รายการอยู่อย่างไทยของคณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ก็ได้กลับมาพบกับผู้ชมอีกครั้งหนึ่งด้วยหัวข้อเรื่องที่ว่า “ศรัทธาทอดกฐิน” ซึ่งขณะนี้ก็อยู่ในระหว่างเทศกาลของการทอดกฐินกันอยู่พอดี และก็เชื่อว่าหลายท่านคงได้มีโอกาสเข้าร่วมทำบุญทำกุศลกับพิธีกรรมทางศาสนา ดังกล่าวมาแล้ว หรืออีกหลายท่านที่กำลังอยู่ในระหว่างเตรียมการเพื่อปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนอยู่ด้วยเหมือนกัน
ภาพสไลด์	เมืองไทยเรานั้นได้ชื่อว่าเป็นเมืองพุทธที่อาศัยร่มโพธิ์ร่มไทรแห่งบวรพระพุทธศาสนา นั้นย่อมเป็นสิ่งแน่นอนที่เราจะเห็นว่าประเพณีแห่งพิธีกรรมทางพุทธศาสนานั้นมีหมุนเวียนในแต่ละปีอยู่มิได้ขาด อย่างเช่นเรากล่าวถึงพระพุทธรูปเจ้าแสดงโอวาทปาฏิโมกข์แก่สงฆ์ที่มาประชุมโดยมิได้นัดหมายกันถึง ๑,๒๕๐ รูป เป็นวันมาฆบูชา นอกจากนั้นก็ถือเอาวันประสูติ ตรัสรู้และปรินิพพาน เป็นวันวิสาขบูชา และวันที่พระองค์ทรงแสดงปฐมเทศนา เป็นวันอาสาฬหบูชา เป็นต้น
ภาพสไลด์เวียนเทียน	วันดังกล่าวเหล่านี้คนไทยเรารู้กันโดยอัตโนมัติแล้วว่า เป็นวันที่เราดื่มน้ำพระพุทธมนต์ หรือไม่กี่เข้าวัดฟังธรรม พอดตกกลางคืนก็เวียนเทียนกันไปตามประเพณี พิธีกรรมทางศาสนาของเรานั้นยังมีอยู่อีกมาก และก็โดยที่คนไทยเราก็อ้างสืบทอดยึดถือเป็นหลักปฏิบัติกันอยู่ อย่างเช่นการบวชการทำบุญ
ภาพสไลด์บวชนาค กล้องจับภาพสมมาตร	วันเข้าพรรษา มาจนถึงวันออกพรรษาและก็ถึงวันทอดกฐิน ท่านผู้ชมคะ เรื่องของศรัทธาทอดกฐินที่จะกำลังดำเนินต่อไปนี้ดิฉันมีผู้ร่วมรายการอีกท่านหนึ่ง ท่านผู้นั้นคือ คุณวิทยา ศรียุทธนา
กล้องจับภาพวิทยา ยกมือไหว้ กล้องจับภาพสมมาตร กล้องจับภาพวิทยา	ก่อนอื่นดิฉันใคร่จะขอให้คุณวิทยาช่วยอธิบายถึงความหมายของคำว่า “ทอดกฐิน” ว่าคืออะไร? ครับ คำว่าทอดกฐินนั้นผมเชื่อเหลือเกินว่าทุกท่านคงรู้จักกันเป็นอย่างดีอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามผมก็เชื่อว่ายังมีอีกหลายท่านอีกเหมือนกันที่ยัง

ภาพ	เสียง
กล้องจับภาพสมมาตร	ไม่เข้าใจว่าความหมายโดยแท้จริงของการทอดกฐินนั้นคืออะไร ? คำว่า “กฐิน” เป็นคำไทยที่เอามาจากภาษาบาลี แปลว่าไม้สะดึง คือ เป็นกรอบไม้ชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับจึงผ้าให้ตึงเพื่อสะดวกแก่การเย็บ เพราะในสมัยโบราณนั้นก็คงเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่ายังไม่ทันสมัยในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการดักเย็บเหมือนอย่างในสมัยนี้ ส่วนคำว่า “ทอด” นั้นก็คืออาการกริยาที่ทำผ้าที่ซึ่งนั้นให้ตึงอย่างหนึ่ง กับอีกอย่างหนึ่งเป็นการวางสิ่งของเพื่อเป็นการถวายให้กับภิกษุสงฆ์ เมื่อเอาคำสองคำนี้มารวมกัน คือ “ทอดกฐิน” ก็คือพิธีการคิดประดิษฐ์ผ้าเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่พระภิกษุสงฆ์นั่นเอง
กล้องจับภาพวิทยา	คะ เราก็คงจะทราบความหมายของคำว่า “ทอดกฐิน” กันแล้ว แต่กระนั้นก็เถอะ ดิฉันเองก็คิดว่าท่านผู้ชมที่กำลังชมอยู่ทางบ้านก็คงจะเกิดความสงสัยขึ้นมาเหมือนกันว่า ทำไมเราถึงต้องใช้วิธีคิดประดิษฐ์ผ้าเพื่อถวายแด่พระสงฆ์ คุณวิทยาทานพอจะเล่าถึงรายละเอียดเพิ่มเติมถึงที่มาอีกสักนิดได้ไหมคะ ? ครับ เอาเป็นว่าผมจะหยิบเอาประวัติที่มาของการทอดกฐินมาเล่าให้ฟังกันเลยทีเดียว คือปรากฏในพุทธประวัติว่า สมัยหนึ่งขณะที่พระพุทธองค์ประทับอยู่ ณ พระเชตวันแห่งแคว้นสาวัตถี ได้เกิดมีพระภิกษุจำนวน ๓๐ รูปจากเมืองปาฐะยะ ซึ่งอยู่ในแคว้นโกศล ต้องการจะมาเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ แต่ก็มาไม่ทันพรรษาจึงจำต้องพักจำพรรษาอยู่ที่เมืองสาเกตุ กระทั่งเมื่อออกพรรษาแล้วจึงรีบรุดไปตามจุดหมายนั้นทันที ในระหว่างทางที่เดินทางไปกันนั้นเนื่องจากฤดูฝนเพิ่งจะผ่านพ้นไปพื้นดินโดยทั่วไปจึงยังเฉอะแฉะอยู่ ทำให้ภิกษุเหล่านั้นต้องเดินผ่านหลุมบ่อ และแอ่งน้ำไปด้วยความยากลำบาก อีกทั้งบางครั้งก็ต้องกรำแดดกรำฝนจนทำให้จ্বরเปียกโชกและเปื้อนโคลนตมเต็มไปหมด กระทั่งเมื่อถึงแหล่งที่ประทับของพระพุทธองค์ พระพุทธองค์ทรงเห็นว่าพระภิกษุเหล่านั้นต้องตรากตรำด้วยความยากลำบากอย่างมากจึงมีพุทธานุญาตให้ภิกษุเหล่านั้นสามารถรับผ้ากฐินได้ในระยะเวลาหลังออกพรรษาไปแล้วหนึ่งเดือน ด้วยเหตุนี้เองจึงกลายเป็นประเพณีไปว่าเมื่อหลังวันออกพรรษาไปแล้วคือนับตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ไปจนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เป็นวันฤดูกาลของการทอดกฐิน

ภาพ	เสียง
กล้องจับภาพสมมาตร	คะ เราก็ได้ทราบถึงประวัติที่มาของการทอดกฐินแล้วว่า มีที่มาอย่างไร ดิฉันอยากจะขอเพิ่มเติมอีกสักนิดว่าการทอดกฐินที่สืบทอดกันมาเป็น ประเพณีนั้น เมื่อถึงฤดูกาลในแต่ละปีผู้คนรวมทั้งวัดวาอารามต่าง ๆ ก็มักจะคึกคักไปด้วยบรรดาพุทธศาสนิกชน คือไม่เพียงแต่ขบวนที่แห่แห่น ก็นำกฐินไปถวายเท่านั้น ทั้งเสียงปี่ เสียงกลอง และบางวัดก็มีการสมโภชกันอย่างสนุกสนาน และแม้แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งอยู่ในฐานะองค์ศาสนูปถัมภกก็มีได้ทรงละเว้นในพระอารามหลวงซึ่ง แม้จะไม่ได้เสด็จพระราชดำเนินด้วยพระองค์เอง ก็พระราชทานให้พระ-บรมวงศานุวงศ์ทรงเสด็จแทนพระองค์ หรือไม่ก็พระราชทานให้ส่วน ราชการต่าง ๆ หรือสถาบันบางแห่งเป็นผู้รับมอบหมายไปทอดแทน พระองค์
ภาพยนตร์ขบวนเรือในพระราช พิธี (ประมาณ ๓๐ วินาที)	ท่านผู้ชมคะ มาถึงตรงนี้เราคงจะยังไม่ลืมกันไปเสียทีเดียวว่าในอดีตนั้น เราเคยมีพระราชพิธีอันยิ่งใหญ่เมื่อถึงฤดูทอดกฐินนั่นก็คือ พระราชพิธี พระราชทานผ้ากฐินทางชลมารค โดยมีขบวนเรือสุพรรณหงส์ และหมู่ เรือต่าง ๆ เช่น เรืออนันตนาคราช พร้อมด้วยฝีพายจากท่าवासกรี โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับมาในเรือสุพรรณหงส์ เสด็จพระราชดำเนินสู่วัดอรุณราชวราราม เพื่อทรงประกอบพิธีพระราช-ทานผ้าพระกฐิน
กล้องจับภาพสมมาตร	แต่ในปัจจุบันนี้เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง เนื่องจากเหตุผลหลายประการ จึงทำให้พระราชพิธีดังกล่าวจำเป็นต้องยุติลง เด็ก ๆ หรือเยาวชนใน รุ่นหลังนี้ก็เลยไม่มีโอกาสจะได้เห็นภาพอันน่าตื่นตาตื่นใจนั้นอีกแล้ว เราวกกลับเข้ามาถึงเรื่องการทอดกฐินต่อไปดีไหมคะ มาถึงตรงนี้ดิฉันก็ เชื่ออีกว่าหลายท่านคงจะยังไม่ทราบว่าทอดกฐินนั้นในฐานะพุทธ-ศาสนิกชนเขาทำกันอย่างไรบ้าง ซึ่งดิฉันจะขอให้คุณวิทยาเป็นผู้เล่าให้ ท่านผู้ชมทางบ้านฟัง ขอเชิญคุณวิทยาคะ
กล้องจับภาพวิทยา	ครับ ผมเห็นจะต้องกล่าวนำสักนิดหนึ่งก่อนว่า โดยปกติแล้วคนไทยมัก จะถือกันเรื่องบุญเรื่องกุศลเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่งในการครองชีวิต ยิ่งเฉพาะการทำบุญโดยการทอดกฐินนั้นปีหนึ่งก็มีโอกาสทำกันได้เพียง ครั้งเดียว อันนี้แหละครับที่ผมจะเริ่มต้นว่าในการทอดกฐินนั้น ก่อนอื่นใดทั้งหมดก็คือผู้ที่คิดจะทำจำเป็นจะต้องจองกฐินกันก่อน คือเมื่อคิด

ภาพ	เสียง
	ว่าจะทอดที่วัดใด ก็ให้ไปนมัสการสมภารหรือเจ้าอาวาสวัดนั้นเสีย ตั้งแต่ในฤดูเข้าพรรษา เมื่อกราบเรียนท่านเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็เริ่มเขียนหนังสือไปประกาศให้เป็นที่รู้กัน แต่ถ้าหากวัดที่ไปติดต่อกองนั้น เป็นวัดหลวง เมื่อกราบเรียนเจ้าอาวาสแล้ว ก็ต้องทำหนังสือยื่นต่อกอง สังฆาภิบาล กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพื่อขอให้เป็นกฐินพระราชทาน ขั้นตอนต่อมาคือการเตรียมการจัดหองค์กฐิน ซึ่งถ้าเป็น สมัยโบราณบางครั้งอาจจะเป็นเพียงผ้าขาวที่ยังไม่ได้ย้อมสี โดยเมื่อภิกษุ รับถวายแล้วก็จัดการย้อมสีเอง แต่ปัจจุบันส่วนใหญ่จะนิยมจัดหาผ้าไตร ที่สำเร็จแล้ว การจัดหองค์กฐินนี้ยังมีสิ่งของอีกบางอย่างที่ถือว่าเป็นบริวาร กฐิน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัย ๔ อาทิ ผ้าไตรจีวรสำหรับนุ่งห่ม ขันน้ำ มุ้งหมอนอะไรพวกนี้เป็นต้น ปัจจัยต่าง ๆ หรือแม้แต่หองค์กฐินนั้น ส่วนใหญ่ก็ได้จากการเรียบริจาค ซึ่งผมก็เชื่อว่าท่านผู้ชมทางบ้านเองก็คงเคยร่วมในการบริจาคอยู่บ่อยครั้ง ก็ด้วยวิธีการนี้แหละครับ ที่ปัจจุบันทำให้ศาสนาของเราต้องถูกหยิบไป เป็นเครื่องมือของกลุ่มมิชชันนารี คือเที่ยวแอบอ้างเอาวัดเป็นเครื่องหลอกลวง แล้วก็เที่ยวออกเรียไ้เงินชาวบ้านร้านค้าทั่วไปซึ่งก็นับว่าเป็นเรื่องที่ เลื่อมเสียและมัวหมองที่สุด ผมขอย้อนกลับมาถึงขั้นตอนของการจัดการทอดกฐินอีกครั้งหนึ่ง คือ ในการจัดหองค์กฐินนั้น บางหมู่บ้านเมื่อใกล้ถึงวันกำหนดจะไปทอดก็ มีการเตรียมการฉลองหองค์กฐินกันอย่างครึกครื้นสนุกสนาน โดยการ จัดฉลองนี้บางครั้งก็อาจจะจัดที่วัด แล้วเมื่อถึงวันกำหนดก็จะมีการแห่ แห่หองค์กฐินกันไป ปัจจุบันการทอดกฐินนั้น คุณผู้ชมก็คงจะทราบกันมาบ้างแล้วว่า เป็นการท่องเที่ยวไปด้วยในตัว คือจะมีเจ้าภาพเป็นผู้จัดหองค์กฐินพร้อม ไปกับการขายบัตรนำเที่ยว อย่างเช่นถ้าทอดทางภาคตะวันออก เมื่อ เสร็จสิ้นพิธีทางศาสนาแล้วก็มีรายการแะเที่ยวพักผ่อนกันแถว พัทยา บางแสน เป็นต้น กะ เราได้รับความรู้กันมาอย่างหนึ่งใช่ไหมคะว่า ขั้นตอนการจัดหองค์ กฐินนั้น จำเป็นจะต้องเริ่มต้นจากการจอง แล้วถึงขั้นเตรียมการและการ เคลื่อนย้ายของค์กฐิน มาถึงตรงนี้ก็อยากจะให้คุณวิทยากรขยายอีกสักกนิด หนึ่งว่า ในการถวายผ้ากฐินนั้นต้องทำอะไรกันบ้าง ?

ภาพ	เสียง
กล้องจับภาพวิทยา	ครับ ในการถวายผ้ากฐินนั้นส่วนใหญ่นิยมทำกันเมื่อได้จัดการเลี้ยงพระเข้าแล้ว พิธีถวายนั้นเริ่มต้นขึ้นเมื่อพระสงฆ์มาประชุมพร้อมกัน เจ้าภาพจะเป็นผู้อุ้มผ้ากฐินนั่งหันหน้าตรงพระประธานแล้วตั้งสวดนะโม ๓ จบ จากนั้นถึงเปลี่ยนเป็นนั่งหันหน้ามาทางพระสงฆ์เพื่อกล่าวคำถวายผ้ากฐิน ๓ จบ แต่ถ้าเป็นกฐินสามัคคีคือการทอดรวมกัน เขาก็ใช้ด้ายสายสิญจน์โยงจากผ้ากฐินมาเพื่อจับได้ทั่วถึงกัน กระทั่งเมื่อกล่าวคำถวายผ้ากฐินแล้วพระสงฆ์จะรับ “สาธุ” จากนั้นเจ้าภาพถึงเริ่มประเคนผ้ากฐินแด่พระภิกษุผู้เถระ กับประเคนเครื่องบริวารอื่น ๆ สุดท้ายพระสงฆ์จะเป็นผู้อ้อนโมทนา จึงเป็นอันเสร็จสิ้น และเมื่อหลังจากนั้นก็จะเป็พิธีของสงฆ์ที่จะทำหน้าที่กรานกฐินเพื่อนำผ้ากฐินไปใช้ต่อไป
กล้องจับภาพสมมาตร	ก็เป็นอันว่าเราได้รู้กันแล้วว่าความหมายของการทอดกฐินนั้นคืออะไร และมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร จากคุณวิทยากันมาแล้ว ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายการอยู่อย่างไทย ในหัวข้อเรื่อง “ศรัทธาทอดกฐิน” นี้คงจะเป็นประโยชน์และสาระแก่คุณผู้ชมบ้างไม่มากก็น้อย ขณะเดียวกันก็หวังว่าสิ่งที่ผู้ชมได้รับไปแล้วนั้นคงจะมีผลส่งสะท้อนถึงความรู้สึกในส่วนลึกถึงแรงบันดาลใจที่จะช่วยกันดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนสืบไป
กล้องจับภาพสมมาตรและวิทยา (ยกมือไหว้) ภาพสัญลักษณ์อยู่อย่างไทย	พบกันใหม่ในรายการ “อยู่อย่างไทย” ทุกวันพุธต้นเดือนเวลาเดียวกันนี้ค่ะ สวัสดีค่ะ เพลงปิดรายการ

จบรายการ

เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “นวมินทร์จักรี”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันพุธที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๔

เวลา ๑๗.๐๐ น. – ๑๗.๓๐ น.

ออกอากาศ วันพุธที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๔ เวลา ๑๗.๐๐ น. – ๑๗.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

ผู้เขียนบทและวิทยากร

ผู้ประพันธ์บทอาศิรวาท

พิธีกร

ผู้ถ่ายภาพนิ่ง

ภาพยนตร์ประกอบ

ผู้ประสานงาน และ

ให้เสียงประกอบ

ศจ.พ.ต. คุณหญิงผะอบ โปษะกฤษณะ

ศจ. นายแพทย์อุดม โปษะกฤษณะ

ศจ.พ.ต. คุณหญิงผะอบ โปษะกฤษณะ

คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

ร.ท. หญิงวันดี อิ่มสวัสดิ์

พูนศักดิ์ ลีระเดช

ได้รับความอนุเคราะห์จากมูลนิธิราชประชาสมาสัย

สุรางค์ คุริยพันธุ์

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

PHYSICAL CHEMISTRY

1914

THOMAS SWANSON

PH.D. DISSERTATION

THEORY OF THE ELECTROLYTIC CONDUCTANCE

OF WEAK ELECTROLYTES

BY THOMAS SWANSON, PH.D.

CHICAGO, ILL., 1914

Author: THOMAS SWANSON

Title: THEORY OF THE ELECTROLYTIC CONDUCTANCE

OF WEAK ELECTROLYTES

CHICAGO, ILL., 1914

Author: THOMAS SWANSON

Title: THEORY OF THE ELECTROLYTIC CONDUCTANCE

OF WEAK ELECTROLYTES

CHICAGO, ILL., 1914

ภาพ	เสียง
ไตเติลการ์ตูนรายการ วันดี	เทพเสียง เพลงขวัญเมือง (เพลงประจำรายการ) เนื่องด้วย วันนี้เป็นวันใกล้จะถึงวาระมหามงคลเฉลิมพระชนม- พรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช คณะอนุกรรมการ เผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส ถวายอาศิรวาท ดังต่อไปนี้
กล้องจับภาพพระบรม- ฉายาลักษณ์	ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท บงกชมาศปกเกล้าเกศา ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าประชา ทุกทิววอนพระรัตนตรัย ทั้งสยามเทวาธิราชเจ้า โปรดแผ่พิทักษ์รักษาให้ สยามินทรธิราชของชาติไทย เสวยไอศุรย์สุขทุกวันวาร เป็นจักรทองป้องปวงประชาราษฎร์ เป็นหลักชาติขัตติยะมหาศาล เอกราชชาติมั่นนิรันดร์กาล หม่อมามอดม้วยด้วยบารมี ประชาคมสมบูรณ์เจริญจรัส สारพัดทรัพย์แผ่นดินทุกถิ่นที่ เพราะมีนามมินทรจักรี เป็นศักดิ์ศรีสุขสานตียืนนานเทอญ ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
กล้องจับภาพมาที่ วันดี	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อ ความสุขของพสกนิกรนานัปการ คณะอนุกรรมการ ฯ จะขอถวายราช สดุดีแต่ในด้านที่ทรงบำรุงขวัญของราษฎรเพื่อให้มีกำลังใจ ทำตนให้เป็น ประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม สิ่งที่ท่านกำลังใจซึ่งมนุษย์จะหลีกเลี่ยง เสียมิได้ ก็คือโรคภัยไข้เจ็บ ถ้าบังเกิดขึ้นแก่ผู้ใด นอกจากจะเจ็บปวดทุกข์ ทรมานแล้วยังต้องสูญเสียอะไร ๆ อีกหลายอย่าง พระองค์ทรงตระหนัก ความสำคัญในข้อนี้ เช่นเดียวกับสมเด็จพระบรมชนกนาถ และพระบรม- ราชชนนี พระองค์ได้ทรงเจริญรอยพระยุคลบาทตลอดมา เพื่อให้ท่านได้ทราบพระราชกรณียกิจในด้านนี้ คณะอนุกรรมการ ฯ จึงได้กราบเรียนเชิญ ศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดม โปษะกฤษณะ เป็น วิทยากร ขอเชิญท่านพบกับ ศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดม โปษะกฤษณะ ได้แล้วค่ะ สวัสดีครับ
กล้องจับ อุดม	

ภาพ	
วันดี	สำหรับท่านผู้นี้ เป็นบุคคลสำคัญในวงการแพทย์มาก ท่านเป็น ศัลยแพทย์ ที่มีชื่อเสียง เคยดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในทางราชการ ทั้งในด้านวิชาการและการบริหาร อาทิ ควบตำแหน่งแพทยศาสตร์ ศิริราช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ที่สำคัญที่สุดก็คือ แม่จันบัดนี้ก็ยัง ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบ้าง และสมเด็จพระบรมราชชนนี ไปตามจังหวัดต่าง ๆ สนองพระราชประสงค์อยู่เสมอ และอีกท่านหนึ่ง คือ ศาสตราจารย์ พ.ต. คุณหญิงผะอบ โปษะกฤษณะ กรรมการในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
กล้องจับผะอบ	สวัสดีค่ะ
วันดี	ขอเชิญอาจารย์ดำเนินรายการต่อไปได้แล้วค่ะ
ผะอบ	คุณหมอคะ ดิฉันอยากเรียนถามถึงพระราชกรณียกิจที่พระบาท- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสืบทอดสมเด็จพระบรมชนกนาถ ในด้าน การแพทย์ อย่างไรบ้างคะ
อุดม	ข้อแรกก็คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา พระองค์ท่านทรง เล็งเห็นการณ์ไกลครับ ทรงเห็นว่า สิ่งสำคัญก็คือบุคลากร หมายถึง แพทย์ที่สามารถในวิชาการด้านต่าง ๆ เฉพาะโรคจะครับแต่ก็ต้อง ประกอบด้วยเครื่องมือ เครื่องใช้ด้วย จึงจะสมบูรณ์
ผะอบ	พระองค์ได้มีพระบรมราชานุเคราะห์อย่างไรบ้างคะ ในด้าน บุคลากร
อุดม	พระองค์ทรงเห็นว่า ความสำคัญเบื้องต้นก็คือการศึกษา ในประเทศ เราก็ได้จัดให้มีการศึกษาในด้านการแพทย์นับว่าอยู่ในขั้นดี แต่ก็ยังไม่กว้างขวาง มีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ จึงทรงสนับสนุนส่งเสริม ให้นักศึกษาที่มีความสามารถได้มีโอกาสไปศึกษาในต่างประเทศ ได้ ศึกษาขั้นสูงในวิชาเฉพาะเพื่อจะได้นำความรู้กลับมาปฏิบัติงานในสาขา นั้น ๆ และทำการสอนนักศึกษาแพทย์ต่อไป เพื่อจะได้แพทย์ที่ สามารถสืบต่อ ๆ กันไป พระองค์ได้พระราชทานทุนตั้งมูลนิธิขึ้น พระราชทานนามว่า “มูลนิธิอานันทมหิดล” เพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์ แด่ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔
ผะอบ	คุณหมอคะ ทุนแต่ละคนที่ใช้ไปศึกษา มีต้องใช้เงินมากหรืคะ

ภาพ	เสียง
อุดม	ปีหนึ่ง ใช้เงินเป็นจำนวนสูงมากก็จริง แต่ก็มีผู้ศรัทธาสมทบบริจาคไม่ขาดสาย ด้วยพระบารมีของพระองค์ท่าน ที่ทรงริเริ่มไว้แล้วปรากฏผลเป็นที่น่าชื่นชม มหาวิทยาลัยแพทย์แต่ละแห่งมีโอกาสดำเนินการ
ผะอบ	ผู้ที่รับพระราชทานทุนแล้ว ต้องมีข้อผูกพันอะไรไหมคะ
อุดม	ไม่มีครับ สุดแต่ผู้รับทุนจะวินิจฉัยเอง ทรงคิดว่าผู้มีปัญญาสูง การศึกษาสูงแล้วต้องมีน้ำใจสูง มีคุณธรรมสูงด้วย ผู้ที่ได้รับทุนมีอยู่มากของนำมากแล้ว ๒ ท่านคือ ศจ.น.พ. จรัส สุวรรณเวลา ศจ.น.พ. ประเวศ วะสี
ผะอบ	แล้วในด้านอื่นล่ะคะ
อุดม	ในด้านวัตถุ ก็ได้พระราชทานทุนสร้างตึกและเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะใช้ในการเรื่องการศึกษา การวิจัย เช่น ตึกอำนวยการที่โรงพยาบาลศิริราช ตึกมหิตหลวงานุสรณ์ ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ตึกเวชระเบียน-ธาราบำบัด ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ครับ
ผะอบ	ดิฉันเคยได้ยินว่า ตึกมหิตหลวงานุสรณ์ เป็นสถานที่ผลิตวัคซีน บี ซี จี คงจะเป็นพระราชประสงค์ของพระองค์ที่จะทรงช่วยราษฎรในเรื่องวัณโรค ซึ่งเป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรง ประชาชนหวาดกลัวกันมากใช่ไหมคะ
ระหว่างสนทนา มีสไลด์ภาพตึกมหิตหลวงานุสรณ์เต็มภาพ แล้วเลื่อนมาที่มุมขณะกำลังจับผู้สนทนา	
อุดม	ใช่ครับ
ผะอบ	ดิฉันขอความกรุณาคุณหมอให้รายละเอียดในเรื่องนี้อีกสักเล็กน้อยค่ะ
อุดม	วัคซีน บี ซี จี หรือ B.Calmetic Guerin ได้พิสูจน์กันแล้วว่าเป็นยาที่ทำให้เกิดภูมิต้านทานวัณโรคสำหรับผู้ที่ยังไม่เคยเป็นวัณโรค สำหรับวัคซีน บี ซี จี ผู้ได้รับการปลูกวัคซีนจะมีความต้านทานเชื้อโรคได้พอสมควร จนเป็นที่รับรองจากองค์การอนามัยโลก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราช

ภาพ	เสียง
	ราชทานเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อสร้างตึกที่จะใช้เป็นที่ผลิตวัคซีนสำหรับใช้ในประเทศไทย ปี ๒๔๕๖ กองวิทยาศาสตร์ สภาอากาศไทย ได้ผลิตวัคซีน บี ซี จี ตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกใช้ในประเทศไทย ตึกนี้ยังมีห้องสมุดเฉพาะวันโรควิทยา สำหรับผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าอีกนะครับ
ผะอับ	เดี๋ยวนี้พวกเราไม่กลัววันโรคกันเหมือนแต่ก่อนนะค่ะ ทั้งนี้เพราะวันโรคเป็นโรคที่ป้องกันได้ ถ้าการฉีดวัคซีนได้ผลเต็มที่ วันโรคจะลดลงมาก จะได้ราษฎรที่มีสุขภาพดี มีกำลังใจดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป แล้วที่ฉันหม่อมว่าพระราชทานทุนสร้างตึกวชิราลงกรณธาราบำบัดสร้างเมื่อไรคะ และมีพระราชประสงค์ที่จะทรงสนับสนุนด้านใด
อุดม	เรื่องแรกเริ่มเดิมที มาจากโรคโปลิโอระบาด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ คุณคงทราบแล้วนะครับว่า ผู้เป็นโรคนี้มีผลอย่างไร
ผะอับ	ทราบค่ะ ถ้าแก่ไม่ทันก็ถึงแก่ชีวิต ถึงหายแล้ว บางคนก็พิการเรากลับกันมากเลยคะ
อุดม	แต่ถ้าได้รักษาเป็นอย่างดีเช่นท่านประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา สงครามโลกครั้งที่ ๒ - Roosevelt ก็จะมีชีวิตเป็นประโยชน์แก่โลกมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นความทุกข์ยาก ไม่ว่าเรื่องใดก็ทรงเป็นห่วงเป็นใย พระราชทานความช่วยเหลือทุกอย่าง
สไลด์ตึกวชิราลงกรณธาราบำบัด	ได้ทรงริเริ่มทุน โปลิโอสเกราะหั้น มีคนโดยเสด็จพระราชกุศลมากมาย พระองค์ได้พระราชทานความช่วยเหลือไปยังสถานพยาบาลต่าง ๆ และที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ ฯ พระราชทานทุนก่อสร้างตึก “วชิราลงกรณธาราบำบัด” และได้พระราชทานทุนแก่คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราชเพื่อซื้อเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับกายภาพบำบัดอีกด้วย
ผะอับ	การรักษาทางกายภาพบำบัด ช่วยผู้รอดอันตรายจากโรคโปลิโอได้ แม้ยังไม่คืนสู่สภาพปกติ ช่วยตนเองได้ ไม่เป็นภาระหนักต่อสังคม ได้เคยเห็นว่ายังช่วยบรรเทาทุกข์โรคอื่น ๆ อีกมาก คุณหม่อมกรุณายกตัวอย่างด้วยคะ
อุดม	กายภาพบำบัดก็คือการรักษาร่างกายให้กลับเข้าสู่สภาพเดิมเหมือนก่อนเจ็บป่วย โรคที่เราใช้กายภาพบำบัดที่เห็นได้ชัดเจนนี้ก็คือโรค

ภาพ	เสียง
(สไลด์ตึกอานันทมหิดล)	กระดุกข้อเคลื่อนไหว - โรคของกล้ามเนื้อ ด้วยเหตุนี้ ศจ. เฟื่อง สัตย์สงวน จึงตั้งแผนกของกายภาพบำบัดขึ้นที่โรงพยาบาลศิริราชเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย เหล่านี้ แต่กายภาพบำบัดมิได้ใช้แต่ในเรื่องกระดุกและคนที่มีกล้ามเนื้อพิการผู้ที่ป่วยด้วยโรคโปลิโอเมื่อร่างกายยังไม่สู่สภาพปกติก็ได้รับการ รักษาด้วยกายภาพบำบัด
ผะอบ	ตึกกายภาพบำบัดคือตึกอานันทมหิดลใช่ไหมคะ
อุดม	มิได้ครับ คุณหญิงคงจะจำผิดไป ตึกกายภาพบำบัดคือตึกศรีสังวาลย์ ตึกอานันทมหิดล เป็นตึกสำหรับเด็กที่ป่วยด้วยโรคติดต่อกับ
ผะอบ	ทุกสิ่งที่ทรงริเริ่มและที่มีพระราชดำริให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินต่อไป ล้วนมีคุณมหาศาลนะคะ ในปัจจุบันนี้เห็นว่ามีโครงการพระราชดำริใด ที่ทรงช่วยเหลือเมื่อมีเหตุการณ์เฉพาะหน้าเกิดขึ้น
อุดม	ก็มี เช่น การผ่าตัดที่จังหวัดนราธิวาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินการโครงการการรักษาพยาบาลให้มีการผ่าตัดฉุกเฉินมา ๘-๘ ปีแล้ว โดยไม่ต้องส่งคนไข้เข้ากรุงเทพฯ มีอาสาสมัครจาก วิทยาลัยศัลยแพทย์ไปช่วยผ่าตัดทั้งเมื่อเสด็จภาคใต้ ภาคเหนือ ภาค อีสาน ผู้ป่วยไม่ต้องเสียเงินเลย ถ้าคิดเป็นเงินก็หลายสิบล้านบาท
ผะอบ	ดิฉันได้ทราบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงบำเพ็ญพระราช- กรณียกิจในด้านการแพทย์และสาธารณสุข ไม่ว่าภยันั้นจะมาจากใด แม้โรคติดต่อซึ่งเป็นที่ยิ่งใหญ่ของสังคมก็มีได้มองข้ามไป เช่น โรคเรื้อน เป็นต้น
อุดม	จริงครับ โรคเรื้อนนั่น ได้พระราชทานทุนให้สร้างสถาบันราช- ประชาสมาสัยอบรมเจ้าหน้าที่ และค้นคว้าเกี่ยวกับโรคเรื้อนที่พระ- ประแดง และได้พระราชทานทุนและเงินที่เหลือจากบริจาคให้ใช้จ่าย ในการส่งเสริมกิจการของสถาบันนี้อีก พระราชทานนามว่า “ราชประชา- สมาสัย”
ผะอบ	ข้อทุนนี้ ก็หมายความว่าพระราชฯ และประชาชนย่อมพึ่งพาอาศัย กัน ข้อนี้มีความหมายซึ่งมากนะคะ คงจะมีพระราชประสงค์ให้ประ- ชาชนมีส่วนร่วมในงานต่อไป

ภาพ	เสียง
อุดม	มูลนิธินี้ทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วย ท่านผู้หญิงคุณฤดี มาลากุล เป็นประธาน
ผะอบ	ดิฉันพอทราบเรื่องราวของมูลนิธิอยู่บ้าง ที่ติดใจก็คือโรงเรียน ราชประชาสมาสัยที่จัดเป็นที่เรียนของบุตรผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อน ดิฉัน ได้ทราบว่าบุตรผู้ป่วยจะไม่ติดโรค ถ้าแยกจากบิดา มารดาเสียแต่แรก
อุดม	ใช่ครับ วิธีที่จะกำจัดโรคเรื้อนนี้นะครับ วิธีที่แน่นอนที่สุดคือ แยกบุตรผู้ป่วยจากบิดา มารดา แล้วนำมาเลี้ยงดูต่างหากแต่แรกเกิดด้วย เหตุนี้แหละครับ จึงทรงพระมหากรุณาพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วน พระองค์ ให้สร้างโรงเรียนราชประชาสมาสัยขึ้น ตั้งแต่ ๒๕๐๕ รับเด็ก เหล่านี้มาเลี้ยงดู เพื่อจะได้ไม่เป็นโรคเรื้อน
ผะอบ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาต่อผู้ป่วยอย่าง ล้นพ้น ไม่เพียงแต่จะทรงบำบัดทุกข์ความเจ็บป่วยโดยตรงแล้วยัง ทรงมองไกลไปถึงบุตรหลาน ให้ได้รับการศึกษาเป็นบุคคลโดยสมบูรณ์ ในสังคม ท่านผู้หญิงคุณฤดี มาลากุล เป็นประธานฝ่ายจัดโรงเรียนริคะ
อุดม	ใช่ครับ มีคุณหญิงสุชาดา ธีระวัฒน์ ผู้ตรวจราชการกระทรวง- ศึกษาธิการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา และอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นรองประธาน ผมมีภาพยนตร์เกี่ยวกับสถาบันวิจัยและโรงเรียนด้วยจะ ชมไหมครับจะได้ทราบรายละเอียดกว่าที่ผมเล่าให้ฟัง
ผะอบ	ดีซิคะ ดิฉันก็พอจะเข้าใจเรื่องโรงเรียนอยู่บ้างจะได้ชื่นชม ผลงานด้วย
บทสนทนาระหว่างชมภาพยนตร์ ๑. เสด็จพระราชดำเนินเปิดสถาบัน วิจัยราชประชาสมาสัยมีดนตรี เป็นเบคราวด์ บทสนทนาประกอบ	
อุดม	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราช- สดุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดสถาบันวิจัยราช- ประชาสมาสัย ที่อำเภอพระประแดง
ผะอบ	เมื่อไรคะ
อุดม	เมื่อ วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๐๒

ภาพ	เสียง
ผะอบ อุคม	สถาบันวิจัยที่คุณหม่อว่าเป็นที่ศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับโรคเรื้อน นะริคะ ในพิธีมีผู้มาเฝ้ารับเสด็จมากมายเลยนะคะ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ นายบุญสม มาร์ติน อ่านคำกราบบังคมทูล มี ท่านผู้หญิงประธานมูลนิธิ กรรมการและข้าราชการมาเฝ้ากันมากนะคะ
อุคม	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยเครื่องมือ เครื่องใช้ ในการค้นคว้าวิจัย
๒. ภาพยนตร์เกี่ยวกับโรงเรียน ราชประชาสมาสัยมีดนตรีเป็น เบคกราวด์	
ผะอบ	โรงเรียนนี้สร้างมาตั้งแต่เมื่อไรคะ
อุคม	ถ้าหมายถึงอาคารที่เห็นนี้ เปิดเรียนเมื่อปี ๒๕๑๖ แต่เริ่มดำเนิน งานมาแต่ปี ๒๕๐๖ ครับ
ผะอบ	มีนักเรียนหลายขนาด แสดงว่ามีทั้งชั้น ประถม มัธยม คงมี อนุบาลด้วยใช่ไหมคะ เพราะรับบุตรที่แยกจากผู้ป่วยโรคเรื้อน
อุคม	ใช่ครับ ประมาณ ๒,๐๐๐ คน ครับ ทั้งประจำและไป กลับ ประจำประมาณ ๑๒๗ คน
ผะอบ	นักเรียน ไป กลับ ก็แสดงว่าไม่ใช่บุตรผู้ป่วยซิกะ เพราะแยก มาแล้ว
อุคม	นี่แหละครับ ที่แสดงให้เห็นพระบรมราโชบายอันลึกซึ้ง คือ พระองค์มีพระกระแสพระราชดำรัสสั่งให้รับนักเรียนไป กลับ ด้วย เพราะแพทย์รับรองแล้วว่าบุตรที่แยกจากบิดา มารดาแล้วไม่มีเชื้อโรค
ผะอบ	ดิฉันเข้าใจแล้วค่ะ คงจะให้บุตรผู้ป่วยภาควิชา ไม่มีปมด้อยทรง พระมหากรุณาเด็กเหล่านี้เหลือเกินนะคะ และก็จะช่วยแบ่งเบาภาระ กระทรวงศึกษาธิการด้วย
อุคม ภาพเด็กสวดมนต์ กราบ	ดูสิครับ การสอนก็ดำเนินแบบสมัยใหม่ มีเครื่องมือ เครื่องใช้ ครบครัน
อุคม	ตอนก่อนนอนนี่นะครับ เมื่อสวดมนต์แล้วสอนให้ทุกคนกล่าว สำนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ

ภาพ	เสียง
ผะอับ	คะ หัดให้เด็กรู้จักความกตัญญูดีจริงนะคะ ตั้งแต่โรงเรียนตั้งมา มีผู้สำเร็จไปประกอบอาชีพได้สักเท่าไรคะ
อุดม	ถึงปีนี้นะครับ มีผู้สำเร็จ อาชีพชั้นสูง ๑๐ คน ม.ศ. ๕ ๔ คน ม.ศ. ๓ ๖ คน ป. ๖ ๖ คน
ผะอับ	การสอนปัจจุบันนี้ เท่าที่ดูในภาพยนตร์ มีวิชาให้เลือกมากมายคะ ต่อไปคงจะมีผู้สำเร็จไปประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ มากขึ้นนะคะ
กล้องกลับมาจับพิธีกร วันดี	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นวมินทร์จักรี มีพระมหากรุณาธิคุณ ล้นเกล้าล้นกระหม่อมประชาชนชาวไทย สดุดะหาคำใดมากล่าวได้ พระองค์ประกอบพระราชกรณียกิจอันเป็นคุณประโยชน์ด้วยน้ำพระทัย บริสุทธิ์เปี่ยมล้นไปด้วยเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ นับเป็นบุญของชาว ไทยที่ได้ฟังพระบรมโพิธิสมภาร ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทาน พระบรมราชวโรกาสกล่าวคำอาศิรวาทราชสดุดีอีกครั้งหนึ่ง “ประชาคมสมบูรณจรรยจรัส สารพัทธัพย์แผ่นดินทุกถิ่นที่ เพราะมีพระนวมินทร์จักรี เป็นศักดิ์ศรีสุขสานตียืนนาน เทอญ” ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

จบรายการ

เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ
รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ดนตรีไทยกับเยาวชน”

บันทึกเทปรายการ วันพุธ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๒๔
ออกอากาศ วันพุธ ที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๕ เวลา ๑๗.๐๐ – ๑๗.๓๐ น.
ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ	มาลินี สาคริก (ในนามคณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย) ร่วมกับ มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
ผู้เขียนบท	มาลินี สาคริก สุรัชย์ เครือประดับ
พิธีกร	สุรัชย์ เครือประดับ
วิทยากร	ชนก สาคริก
ผู้บรรเลงดนตรี	นักเรียนจากหลายสถาบันที่เรียนดนตรีไทยที่มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะฯ
ผู้ประสานงาน	สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
และวิทยากร (ชนก สาคกริก) ภาพมุมกว้างเห็นผู้บรรเลงดนตรี กลุ่มที่ ๒ ทั้งกลุ่ม ซ้อนเทลลือป ชื่อผู้บรรเลง และชื่อ เพลง ลาว- เจริญศรี	ชนบรรเลงดนตรีไทย และการประสานประโยชน์วัฒนธรรมต่างชาติด กับวัฒนธรรมไทยในลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยแท้ ๆ วงดนตรี เจิ้ง-หมู่ บรรเลงเพลง ลาวเจริญศรี ผู้บรรเลง ด.ญ. อติรุช ลัดพลี (รร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๑ ปี) ด.ญ. อัญญาพร นุชประยูร (รร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๓ ปี) ด.ญ. ชลิตา ผลานวงศ์ (รร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๘ ปี) ด.ญ. วรลักษณ์ โกษากุล (รร.ราชินี ปากคลองตลาด, อายุ ๑๒ ปี) ด.ญ. วรนิดา จันผกา (รร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๒ ปี) ด.ญ. โสภณา พุ่มสุวรรณ (รร.สาธิต ปทุมวัน, อายุ ๑๒ ปี) ด.ญ. ปริมา ศิวรักษ์ (รร.เซนโยเซฟ, อายุ ๑๑ ปี) ด.ญ. ปัทมกร ประสานสุข (รร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๓ ปี) ผู้ร้อง ด.ญ. เบญจมาศ เชื้อพานิช (รร.สาธิตจุฬาฯ อายุ ปี) น.ส. ปันดดา เก่งพล (รร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ปี)
ภาพผู้ร้อง ซ้อนเทลลือปชื่อ เพลงและชื่อผู้ร้อง	ร้อง ลาวเจริญศรี อายุเยาวเรศรุ่นเจริญศรี พระเพื่อนพี่แพงน้องสองสมร (ดนตรีรับ) งามองค์งามทรงอรชร ดังอัปสรหยาดฟ้าลงมาเอย (ดนตรีรับ) ร้อง ลาวเล่นน้ำ แม่คุณเอ๋ย ข่อยบ่เคยพบเจ้า สองนางลำภาสองเจ้างามตา สาวใดไปเหมือนสองเพื่อนแพงนา แต่ข้อยดูมาลักขณาบ่ปาน (ดนตรีรับ)

หมายเหตุ ไม่ต้องเทลลือป ชื่อโรงเรียน และอายุ ในวงเล็บ

ภาพ	เสียง
ภาพพิธีกร	พิธีกรพูดถึงเรื่องการบรรเลงดนตรีว่า เป็นการฝึกสามัคคีธรรม ในการทำงานร่วมกัน การฝึกดนตรีจะทำให้เยาวชนไทยเข้าใจจังหวะชีวิต เพราะหัวใจของดนตรีและหัวใจของชีวิต คือ “จังหวะ”
ภาพมุมกว้างเห็นผู้บรรเลง กลุ่มที่ ๓ (วงดนตรีมโหรี)	พิธีกรแนะนำนักดนตรีกลุ่มที่ ๓ ซึ่งเป็นเยาวชนต่างวัยจากหลายสถาบัน แต่ด้วยความรักใน “ดนตรีไทย” เหมือนกันทำให้มาร่วมบรรเลงดนตรีไทยด้วยกัน รู้จักและรักใคร่สามัคคีกันเป็นอย่างดี ทั้งยังทำให้ครอบครัวรู้จักคุ้นเคยกันอีกด้วย เพราะนักดนตรีวัยเยาว์ต้องมีผู้ปกครองเป็นผู้พาไปฝึกซ้อม
ภาพมุมกว้าง ซ้อนเทลีสลอป ชื่อเพลง และชื่อผู้ร้อง, ชื่อผู้บรรเลง	วงมโหรี บรรเลงเพลง แหกประเทศ ผู้ร้อง ด.ญ. นัญญาดา คล้ายวงศ์ (ร.ร.เวรดี, อายุ ๗ ปี) ด.ญ. ภาวีน กุมภล่ำ (ร.ร.เวรดี, อายุ ๗ ปี) ด.ญ. ดวงหทัย ยี่เฒ่าขาว (ร.ร.เวรดี, อายุ ๗ ปี) ด.ญ. อุไรวรรณ ขมวัฒนา (ร.ร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๖ ปี) ด.ช. ช่วงชัย ขมวัฒนา (ร.ร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๘ ปี)
ผู้บรรเลง	ระนาดเอก ด.ช. อัมภานุช สาคริก (ร.ร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๒ ปี) ระนาดทุ้ม ด.ญ. อรกานดา พานิชพัฒน์ (ร.ร.สาธิตเกษตร, อายุ ๑๒ ปี) ฆ้องวงใหญ่ ด.ช. कमกริช สาคริก (ร.ร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๐ ปี) ซอด้วง ด.ญ. ศกถาวรณ จันผกา (ร.ร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๑ ปี) ซอด้วง ด.ช. อิศรางค์ นุชประยูร (ร.ร.เตรียมอุดมฯ, อายุ ๑๔ ปี) ซออู้ ด.ญ. สนิธิรัตน์ ชมดี (ร.ร.สาธิตรามฯ, อายุ ๑๔ ปี) ซออู้ ด.ช. ชาตวิวุฒิ ธรรมบุตร (ร.ร.สาธิต มศว.ปทุมวัน, อายุ ๑๓ ปี) จะเข้ ด.ญ. สุรสา ผลานวงศ์ (ร.ร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๑ ปี) จะเข้ ด.ช. ไชยันต์ จันผกา (ร.ร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๑๐ ปี) จิม ด.ญ. จิรพรรณ จันผกา (ร.ร.สาธิตจุฬาฯ, อายุ ๕ ปี) จิม ด.ญ. สุวัธนา ชมดี (ร.ร.ดวงถวิล, อายุ ๑๐ ปี) จิม ด.ญ. ปริมา ศิวรักษ์ (ร.ร.เซนโยเซฟ, อายุ ๑๑ ปี)

ภาพ	เสียง
จิ้ม	ค.ญ. มธุรวีร์ วิสุทธกุล (รร.สาธิตเกษตร, อายุ ๙ ปี)
ขลุ่ย	นายกอบโชค ธรรมบุตร (รร.เตรียมอุดมฯ อายุ ๑๖ ปี)
โทน	นายजरเกียรติ ธรรมบุตร (รร. อายุ ๑๕ ปี)
รำมะนา	
ฉิ่ง	ค.ญ. ภัทรานุช พานิชพัฒน์ (รร.สาธิตเกษตร, อายุ ๑๐ ปี)
กรับ	ค.ช. ชยากร ธรรมบุตร (รร.สาธิต มศว.ปทุมวัน อายุ ๑๒ ปี)
ภาพเทลลีโอปเน็อร้อง เพลงแขกบรเทศ ซ่อน ผู้ร้อง	ร้องแขกบรเทศ ก่อนจากกันวันนี้ปีสองห้า ผากลาลาไว้แนบจิตพิสมัย (ดนตรีรับ) ผากความหวานเลิศล้ำดนตรีไทย ไว้กล่อมใจถ้วนทุกท่านสำราญรมย์ (ดนตรีรับ) สยามประเทศเจริญเรืองเป็นเมืองแก้ว สองร้อยปีแล้วไม่ลาล่ม (ดนตรีรับ) ทรัพย์ในดินสินในที่มิอุดม เลิศบรมกษัตริย์แก้วเพ็ริ้วเพชรอย. (ดนตรีรับ)
ภาพพิธีกร	พิธีกรกล่าวสรุปรายการและอำลาผู้ชม

จรรยาบรรณ

เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “มนต์เพลงบุหลัน”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เวลา ๑๗.๐๐ น.

ออกอากาศวันศุกร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เวลา ๒๓.๐๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

พันตรีหญิง คุณหญิง ฝะอบ โปษะกฤษณะ

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ผู้เขียนบทและวิทยากร

พันตรีหญิง คุณหญิง ฝะอบ โปษะกฤษณะ

พิธีกร

ศรีอาภา บางนารถ

ผู้ร่วมรายการ

ศศิธร ลิ้มศรีมณี

หลานคนที่ ๑

ขนิษฐา รอดเจริญ

หลานคนที่ ๒

นักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อุดม อรุณรัตน์

ขอสามสาย

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ขับร้อง

ดนตรี

คณะดุริยประณีต ในความควบคุมของ สุดจิตต์ ดุริยประณีต

การแสดงนาฏศิลป์

นักเรียนโรงเรียนนาฏศิลป์สัมพันธ์

ในความควบคุมของ สัมพันธ์ พันธุ์มณี

ผู้ประดิษฐ์ท่ารำ

ครูถนอม ยมะคุปต์

ผู้ฝึกซ้อม

ครูสุวรรณี ชลานุเคราะห์

ครูสภาพ พันธุ์มณี

นางบุษบา

กชกร ชัยบุตร

จากพระราชนิพนธ์เรื่อง “อิเหนา” รัชกาลที่ ๒

ร่วางมาตรฐาน

ชาย

อนันต์ศักดิ์ กุลดิลก รพีพัฒน์ เล็กผลา

จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา

หญิง

สุพัตรา ไพหาญ นภาพร วัชรพล

นราภรณ์ สิงห์ศิริ นงเยาว์ อัจฉิมาวิจ

ภาพยนตร์ประกอบ

ได้รับความอนุเคราะห์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ผู้ประสานงาน

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
อักษรไตเติ้ลการทรายการ ฯลฯ ศรีอาภา	เพลง “ขวัญเมือง” ประจำรายการ ในเทปรีลเพลงแรก (คลอไตเติ้ล) เนื่องในมหามงคลสมัยอันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาท สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จะเวียนมาบรรจบครบ ๒๑๔ ปี ใน วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ นี้ คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของ ไทยในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายก- รัฐมนตรี ขอเทอดพระเกียรติในพระอัจฉริยภาพด้านดนตรีของพระองค์ ด้วยรายการ “มนต์เพลงบุหลัน” เป็นราชสวดในวโรกาสอันสำคัญนี้
ฉาก ๑ ศาลากลางสวน แบบ ไทย ๆ สมมุติเป็นเวลากลางคืน เดือนหงาย ย่ำกำลังนั่งรื้อยมาลัย มีหลาน ๒ คน ช่วยปลิดดอกไม้ ผะอบ ศศิธร	วันนี้ไม่มีงานการบ้านอะไรจ๊ะ ถึงลงมา มีกะ ก็ขอพักบ้างซิคะ เห็นเดือนหงาย เลยคิดถึงคุณย่า คุณย่าเคยเล่าอะไร เรื่องเก่า ๆ ให้ฟังเวลาเดือนหงาย
ขนิษฐา ผะอบ	เห็นคุณย่าบอกว่าชอบกินเดือนหงายไม่ใช่รีคะ ใช่จ๊ะ ย่านะโดนเพื่อน ๆ เขาล้อเสมอว่าหลงใหลพระจันทร์ มันก็น่าหลง ใหลจริง ๆ นะ แต่สมัยนี้มันไม่เหมือนสมัยก่อน
ศศิธร ผะอบ	ต่างกันอย่างไรละคะ พระจันทร์ดวงเดียวกันแท้ ๆ อ้าว ก็ต่างกันที่แสงสีสมัยใหม่นี้กลบแสงจันทร์เสียหมดนะซิ หลาน ๆ รุ่นนี้ ไม่ได้เห็นอย่างย่าเห็นหรอก นอกจากจะออกไปบ้านนอก แต่ก็อีก นั่นแหละ มันเกี่ยวกับทัศนียภาพด้วย
ขนิษฐา ผะอบ	ทัศนียภาพเกี่ยวอย่างไรคะ หลานไม่เข้าใจเลยคะ ทัศนียภาพ ก็คือภาพที่มองเห็นสะท้อนแสงจันทร์ แสงจันทร์วันเพ็ญ ที่ไม่มีเมฆบังนะเนะ เย็นตา แสงนวลจับสิ่งใดก็ดูงดงามแพรวพราว ย่าจะเล่าให้ฟังเป็นตัวอย่างนะ เมื่อยาจบจากมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ เพ็ญ เดือน ๑๑ เดือน ๑๒ ชอบล่องเจ้าพระยากับเพื่อน ๆ
ขนิษฐา ผะอบ	ล่องเจ้าพระยา ล่องอย่างไรคะ ก็ลงเรือแจวไม่มีประทุนนี่นะจ๊ะ แจวขึ้นไปแถวสะพานพระราม ๖ แล้วปล่อยให้ล่องตามน้ำมา หน้าน้ำ น้ำไหลลงทางเดียวนี้จ๊ะ ในเรือ มีหมอน ขนมนมเนยพร้อม คุยกันไปร้องเพลงกันไป น้ำพริ้วรับ

ภาพ	เสียง
ศศิธร พระอบ ศศิธร พระอบ ขนิษฐา พระอบ	แสงจันทร์ส่องฝั่งมีแสงสว่างจากบ้านเป็นระยะ ๆ ลมเย็น ๆ โขยมา มีความสุขมาก เดี๋ยวนี้ไม่มีโอกาสอย่างนั้นนะคะ จินนังเรือแจวมีหัวงโดนคลื่นลุ่ม แน่ละ เอแต่യാว่าพระจันทร์มีเวลาที่ไม่นำพิสมัยเหมือนกันนะ ตอนไหนละคะ ที่พระจันทร์ไม่นำพิสมัย ก็ตอนเดือนค้ำฟ้าสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ อย่งไรละ เอ๊ะ เอ๊ะ เดือนค้ำฟ้า เป็นอย่างไรคะ เดือนค้ำฟ้า ก็พระจันทร์ค้างอยู่จนสว่างจะ ก็ราวแรม ๓ - ๕ ค่ำ เป็นต้นไป พระจันทร์ขึ้นประมาณ ๒ ทุ่ม สว่างอยู่จนตี ๓ ตี ๔ ยังไงละจะ ยิ่งแรมแก่ ๆ ก็อยู่จนพระอาทิตย์ขึ้น โดยเฉพาะเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม กรา อากาศสบาย ๆ นี่แหละ เดือนสว่างอย่างที่เขาริเรียกกัน ว่า จัปมดได้เลย ตอนนั้นแหละ ขวัญไม่ค่อยดีเลย
ขนิษฐา พระอบ	ทำไมคะ ถึงขวัญไม่ดี อ้าว พอเดือนค้ำฟ้า เรือบินข้าศึกก็มาเยี่ยมจีจะ แล้วไม่เยี่ยมเปล่าทั้งระเบิดเสียด้วยเพราะเขาหาจุดสำคัญได้ง่ายพอเราได้ยินเสียงหอบอกอันตราย ไม่รู้ว่าวิ่งไปทางไหน
ศศิธร พระอบ	คงไม่มีใครรักพระจันทร์ตอนนั้นนะคะ โอ๊ย หนีออกนอกกรุงเทพ ๆ กันจนผู้คนบางตาเลย แต่พอหมดสงครามแล้วก็ลืมหันหมด หลังจากนั้นกรุงเทพ ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไปมาก ความเจริญทางวัตถุมีมากขึ้น จนเรียกได้ว่าวิ้งเลย
ขนิษฐา พระอบ	แล้วเดือนกุมภาพันธ์นี่ละคะ คั้นเดือนหงายจะมีอะไร ที่ทำให้นึกถึงอยู่เสมอบ้าง ก็วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์จะเป็นวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ-พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยในการถวายราชสดุดีพระองค์เขาจะบรรเลงเพลงของพระองค์ท่าน เพลงนั้นก็คือเพลง “บุหลัน-ลอยเลื่อน” บุหลันก็แปลว่าพระจันทร์
ศศิธร พระอบ	ทำไม ถึงต้องว่าเพลงของพระองค์ท่านและต้องใช้เพลงนี้ละคะ เรื่องมีอยู่ว่า

ภาพ	เสียง
สไลด์พระบรมฉายาลักษณ์ รัชกาลที่ ๒ ภาพขอสามสาย หรือจับภาพ จากของจริง ย่า (กำลังเล่า) หลาน ๒ คน นั่งฟัง ฉายภาพยนตร์ ม้วน๑ ภาพ พระจันทร์ในห้องส่ง ค่อย ๆ เห็นแสงสลัว ๆ จน ชัดเจนเต็มดวง (ขอสามสายบรรเลงเพลงบุหลัน ลอยเลื่อนคลอเบา ๆ นอกซีน)	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเป็นขัตติยศิลปิน โดย เฉพาะในด้านดุริยางคศิลป์ ทรงชำนาญเป็นอย่างยิ่ง เครื่องดนตรี ที่พระองค์ทรงโปรดปรานอย่างยิ่งคือ “ขอสามสาย” ซึ่งเป็นดนตรีที่ เล่นยาก ขอคู่พระหัตถ์ พระราชทานนามว่า “สายฟ้าฟาด” พระองค์ ทรงโปรดดนตรีมาก จนมีเรื่องเล่ากันว่า คืนหนึ่งหลังจากทรงขอสามสาย อยู่จนดึกแล้วเสด็จเข้าที่บรรทม ก็ทรงพระสุบินไปว่าได้เสด็จพระราช ดำเนินไปในที่แห่งหนึ่ง เป็นรมณีสถาน สวยงาม ไม่มีที่ใดเสมอ เหมือนขณะนั้นทอดพระเนตรเห็นดวงจันทร์ลอยเลื่อนเข้ามาใกล้ ๆ พระองค์ และแสงสว่างไปทั่วบริเวณ ทันใดนั้นได้ทรงสดับเสียง ดนตรีทิพย์อันไพเราะเป็นที่ยิ่ง พระองค์ทอดพระเนตรทิวทัศน์อัน สวยงาม และสดับเสียงดนตรีอันไพเราะด้วยความเพลิดเพลินเจริญ พระราชหฤทัย
ภาพ ดวงจันทร์ ค่อย ๆ เลื่อน ห่างออกไป เสียง ขอสามสายค่อย ๆ บรรเลงเบา ๆ	ครั้นแล้วดวงจันทร์ก็ค่อย ๆ เลื่อนลอยห่างออกไปในท้องฟ้า สำเนียงดนตรีทิพย์นั้น ก็ค่อย ๆ ห่างจนหมดเสียงหายไป
ย่า กำลังเล่า หลาน ๒ คน นั่งฟัง อย่างตั้งใจ กล้องจับภาพ อุดม (สี่ขอ สามสายนำ ส่งให้ร้องโดยคลอ ตลอดเพลงแล้วรับท่อนท้าย) โดย ช้อนภาพ เบลอ ๆ ก่อน เฉพาะผู้สี่ขอสามสาย จนกระทั่ง ย่าพูดว่า “มีข้อความว่า” มองเห็นภาพชัดเจน	เมื่อบรรทมตื่น เสียงดนตรีในพระสุบินนั้นก็ยังคงวานอยู่ในพระ- โสต จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตามหาเจ้าพนักงานเข้ามาต่อเพลงนั้นไว้ และ พระราชทานชื่อว่า “บุหลันเลื่อนลอยฟ้า” แต่ที่รู้จักกันดีในชื่อว่า “เพลงทรงพระสุบิน” ท่านองเพลงนี้เคยใช้เป็นทำนองร้องในบท- ละครเรื่องอิเหนา ตอนอิเหนาใช้ให้สังคามาระดาออกไปหาทำเลที่จะ ลักพาบุษบาไปซ่อนตัวอยู่ สังคามาระดา ได้พบชัยภูมิดินนอกเมือง ดาดา ก็ตกแต่งอย่างสวยงาม ขณะพักผ่อนให้คลายจากความเหน็ด เหนื่อยมีข้อความว่า

ภาพ	เสียง
ฉาก แท่นชั้นเดียวรูปพรหม สำหรับ สุรางค์ ขับร้อง อุดม สีซอสามสาย ภาพ ผู้ขับร้อง และผู้สีซอ สามสาย	คำร้อง กิดาหยันหมอบกรานอยู่งานพัด พระบรรทมโสมนัส อยู่ในที่ บุหลันเลื่อนลอยฟ้าไม่ราศี รัศมีส่องสว่างดังกลางวัน
ภาพพระจันทร์ (ในห้องส่ง)	ค่อย ๆ ตัดภาพ
ตัดภาพผู้ขับร้อง และบรรเลง จนจบเพลง	พระนึ่งนิกตริกใครไปมา ที่จะแต่งกุหาสดาหมัน ปานนี้พระองค์ทรงธรรม์ จะนับวันเศร้าคอยทุกเวลา
ภาพผู้บรรเลง ซอสามสาย จนจบเพลง กลับไปภาพย่าและหลาน ผะอบ	เพลงทรงพระสุบินนี้จะใช้ เป็นเพลงสรรเสริญพระบารมีสมัย หนึ่ง มาในรัชกาลที่ ๖ ได้ทรงตั้งกองเสื่อป่าขึ้น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์ เธอกรมพระนครสวรรค์วรพินิต ได้ทรงนำเพลงนี้มาดัดแปลงทำนอง ถวายให้บรรเลงเป็นเพลงสรรเสริญเสื่อป่าจนสิ้นรัชกาลนี้จะ เดี๋ยวนี้ยังมีการเล่นเพลงบุหลันลอยเลื่อนทำนองเดิมอีกไหมคะ
ศศิธร ผะอบ	มีจ๊ะ ก็อย่างที่ย่าเล่าเมื่อกี้ แต่เฉพาะในการสวดดีพระองค์ท่านแล้ว จะใช้ทำนองเพลงบุหลันลอยเลื่อนบรรเลงกับซอสามสาย ส่วนเนื้อ ร้อง (คำร้อง) สุดแต่ท่านผู้ประพันธ์จะได้ประพันธ์ขึ้น ดังเช่นท่าน ผู้หญิงดุษฎี มาลากุล ณ อยุธยา ได้ประพันธ์เนื้อร้องเพลงราชสดุดีใน ศุภวาระครบ ๒๑๐ ปี นอกจากนี้ ได้อัญเชิญทำนองเพลงบุหลันลอย เลื่อนมาขับร้อง บรรเลงถวายเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และในงานมงคลต่าง ๆ เพราะถือว่าเป็นเพลงสูง เพลงมงคล และใน

ภาพ	เสียง
ขนิษฐา	การบรรเลงก็จะบรรเลงด้วยวงมโหรีบ้าง เครื่องสายหรือวงปี่พาทย์ไม้นวม สุดแต่จะจัดบรรเลงกัน
ผะอับ	เพลงที่เกี่ยวกับพระจันทร์อื่น ๆ ยังมีอีกไหมคะ หลานหมายถึงเพลงเก่า ๆ นะคะ
ศศิธร	ก็มีเพลงบุหลัน ที่นิยมร้องกันมากก็ในเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่านนี่แหละ
ผะอับ	อัญเชิญพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาของล้นเกล้ารัชกาลที่ ๒ มาขับร้องและบรรเลงตอนไหนล่ะคะ ก็ตอนขบวนท้าวดาหาลับจากไช้บนที่เขาวินิสมหาหรา หลังจากชนะศึกกะหมังกุหนิง เดินทางมาในตอนกลางคืนเดือนหงาย นางบุษบาภิเษม่านออกชมจันทร์และดอกไม้ในป่า ขณะชมจันทร์อย่างเพลิดเพลินอิเหนากับพี่เลี้ยงก็ปลอมแปลงเป็นอำมาตย์ ทรงม้าวนเวียนใกล้ราชรถลอบชมนางจ๊ะ
ขนิษฐา	หลานนี่ก็ออกแล้ว เคยเรียนร้องเพลงเมื่ออยู่ชั้นมัธยม แต่รู้สึกว่าการจะร้องเป็นเพลงบุหลัน ๓ ชั้น ไซ้ไหมคะ
ผะอับ	ไซ้จ๊ะ มโหรีเขาเล่นเพลงมักจะขับร้องและบรรเลงเป็นเพลงเถา เพลงเถาก็หมายถึงเพลงที่นำมาขับร้องและบรรเลงติดต่อกันไปตั้งแต่จังหวะ ๓ ชั้น ๒ ชั้น และก็ชั้นเดียวกัน รวมกันในเพลงเดียวกัน เราเรียกว่า “เพลงเถา” ย่าชอบฟังเพลงบุหลัน ๒ ชั้น แต่ย่าเห็นเขานำเนื้อเพลง ๓ ชั้นมาร้อง ๒ ชั้นก็มีนะจ๊ะ
ศศิธร ขนิษฐา (พูดพร้อมกัน)	คุณย่าก็มีความประทับใจในมนต์เพลงบุหลันซิคะ
ผะอับ	ไซ้จ๊ะ เพลงไทยทำนองเย็น ๆ เหมาะกับบรรยากาศธรรมชาติในเมืองไทย
โคลสอับภาพผะอับยิ้มชอบใจในคำพูดของหลาน แล้วค่อย ๆ เบลอแล้วเฟดเป็นภาพนิกคัดภาพไป	
ฉากที่ ๓ ราชรถที่ประทับของนางบุษบา (ในเรื่องอิเหนา) เห็นเพียงด้านเดียว ทำเป็นพระเอก	

ภาพ	เสียง
(หน้าต่าง) ติดม่านผ้าแพร สำหรับนางบุษบา เผยม่านชม แสงจันทร์ (สร้างหลอก ๆ ให้ เห็นเป็นราชรถทรงเท่านั้น วง มโหรีบรรเลงเพลงบุหลันร้องส่ง (นอกซีน) ภาพ เฉพาะพระเกล้าราชรถและ ภาพนางบุษบาเผยม่านหน้าต่าง ราชรถออกชมแสงจันทร์ ซ้อนภาพ พระจันทร์ (ในห้อง ส่ง) แล้วตัดภาพสลับไปมา ระหว่างนางบุษบาประทับบน ราชรถทรง กับพระจันทร์ - ตัดไป -	เพลงบุหลัน ๒ ชั้น ครั้นค่ำสนธยาราตรีกาล จึงเผยม่านออกชมแสงบุหลัน ทรงกลดหมดเมฆพรายพรรณ แสงจันทร์จับแสงรถทรง แสงโคมประทีปทองส่องสว่าง กระจ่างจับพุ่มไม้-
ฉาย ภาพยนตร์ ม้วน ๒ ฉากป่า (จบเพลง)	ไพเราะหงษ์ พวงพยอมหอมหวานลำดวนดง สายหยุดประยงค์โยธกา
กล้องกลับมาจับภาพย่าหลาน ศศิธร ผะอบ	สมัยนี้มีผู้แต่งเพลงไทยเกี่ยวกับพระจันทร์ไว้บ้างไหมคะ มีจ๊ะ มีหลายเพลง อย่างเช่นเพลงโสมส่องแสงเถา ของอาจารย์มนตรี ตราโมท รู้จักไหมละ ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทยของกรมศิลป์มาก ท่านได้นำทำนองเพลงลาวดวงเดือน ๒ ชั้น มาขยายเป็นเพลงเถา ให้ ชื่อว่า “โสมส่องแสง” เพลงลาวดวงเดือน แต่เดิมชื่อว่า “เพลงลาว ดำเนินเกวียน” พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นพิชัยมหิทรอดม ทรง พระนิพนธ์ทั้งทำนองเพลงและเนื้อร้อง เมื่อคราวเสด็จตรวจราชการ สันนิษฐานว่าทางภาคอีสาน คงเสด็จทางเกวียนขณะประทับแรม ทรง พบเห็นทัศนียภาพและดวงจันทร์ อันสวยงาม เพลงนี้เป็นที่นิยมมาก นักดนตรีวงอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้อยู่ในวงพระองค์เพ็ญได้ยินคำร้องว่า โอ้ ละเนอดวงเดือน และลงทำยก็ดวงเดือน จึงเรียกกันว่าเพลงดวงเดือน เพลงไทยที่ชมพระจันทร์หรือชมเดือนนี้นะเหมาะกับสถานภูมิประเทศ

ภาพ	เสียง
ขนิษฐา ผะอบ ตัดภาพไป การแสดงรำวง มาตรฐาน ฉาก ๔ บริเวณลานเจดีย์หน้าบ้าน แบบไทย ๆ (เป็นลูกกรงต่อด้วย สวนไม้ใบ ไม้ดอก) สำหรับการแสดงรำวงมาตรฐาน มีผู้แสดง ๘ คน ภาพผู้แสดงรำวงมาตรฐานจนจบ เพลง วงดนตรี สด บรรเลง นอกขึ้น (บรรเลงเพลงละ ๒ ครั้ง)	ของไทย เพลงสมัยต่อมาที่ย่าคิดว่าเหมาะกับพวกหลาน และหลาน คงชอบมากก็เพลงงามแสงเดือนใจละ หลานนี่ก็ออกใหม่ละ นี่ก็ออกแล้วละ เพลงรำวงมาตรฐานของศิลปินกรใช้ใหม่ละ ใช้จ๊ะ เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองที่เคยเล่าให้ฟังนะจ๊ะ ยึดเยื้อถึง ๔ ปี ปี ๒๔๘๔ ถึง ๒๔๘๘ พวกในเมืองก็อพยพไปต่างจังหวัด เข้าศึกก็ มาทิ้งระเบิดในตอนเฉพาะหน้าหนาว บางท้องถิ่นในต่างจังหวัด คลาย เครื่องเครื่องกันด้วยการรำไท้ เพลงงามแสงเดือน งามแสงเดือนมาเยือนสองหล้า งามใบหน้าเมื่ออยู่ร่วมรำ (ซ้ำ) เราเล่นกันเพื่อสนุก เปลื้องทุกข์วายระกำ ขอให้เล่นเพื่อนรำเพื่อสามัคคี เอย เพลงยามกลางคืนเดือนหงาย ยามกลางคืนเดือนหงาย เย็นพระพาย โบกพลีพลิ้วมา เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต เท่าเย็นผูกมิตรไม้นี้เอื้อระอา เย็นร่มธงไทยปกไทยทั่วหน้า เย็นยิ่งน้ำฟ้า มาประพรมเอย เพลงดวงจันทร์วันเพ็ญ ดวงจันทร์วันเพ็ญลอยเด่นอยู่บนนภา ทรงกลดสดสีรัศมีทอแสงงามตา

ภาพ	เสียง
ภาพ กลับมาจาก ๑ ที่ป่าและ หลานทั้ง ๒ ขนิษฐา ศศิธร ผะอบ หลานทั้ง ๒ เดินออกนอกฉาก โคลสอัพ ภาพย่าแล้ว เฟดเอ้าท์	แสงจันทร์อร่ามฉายงามส่องฟ้า ไม่งามเท่าหน้าवलน้องของโย งามเอ๋ยแสนงาม งามจริงยอดหญิงชาติไทย งามวงพักตร์ยิ่งดวงจันทร์ จริตกริยานุ่มนวลละไม วาจางังวาน อ่อนหวานจับใจ รูปทรงสมส่วนช่วยวนหทัย สมเป็นดอกไม้ขวัญใจชาติเอ๋ย แหมแสงจันทร์นี้ราวมีมนต์ขลังสะกดให้ผู้ชมสดชื่นแจ่มใสลิ้มความ ทุกข์เลยนะกะ มากุญกับคุณย่าที่ไร ได้ความรู้แปลก ๆ ที่เด็กสมัยนี้ ไม่เคยได้ทราบเลยกะ ตายแล้ว การบ้านยังไม่เสร็จ หลานขอกราบลาคุณย่าไปทำการบ้านก่อน หลานถูกมนต์เพลงบุหลันสะกดเสียแล้ว เดี่ยวทำงานไม่เสร็จกะ ดีแล้วจะเดี๋ยวว่าจะรื้อต่อให้เสร็จ

จบรายการ

เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ
รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “เชิดฉันเรือดั้น”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๕ เวลา ๑๗.๐๐ น.
ออกอากาศ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๕ เวลา ๒๓.๐๐ – ๒๓.๓๐ น.
ทางสถานีโทรทัศน์สีกอง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

ผู้เขียนบทและวิทยากร

ผู้ร่วมรายการ

ผู้ประสานงาน

ผู้สัทธิการเห่

พ.ต.หญิง คุณหญิง ฝะอบ โปะะกฤษณะ

น.อ. เสง อองอาจ ร.น.

เสนาธิการสถานีทหารเรือกรุงเทพฯ

พ.ต.หญิง คุณหญิง ฝะอบ โปะะกฤษณะ

จิตรลดา หัซชะวณิช

นิมิต สุทธิพิพิพษ์

อัจฉรา สว่างภูมิ

น.อ. ปรีชา สงวนเชื้อ ร.น.

ผู้ช่วยเลขานุการกองทัพอเรือ

(ต้นเสียง) ร.อ. มงคล แสงสว่าง ร.น.

(ลูกคู่และฝัพาย) จ.อ. เทพนรงค์ วงศ์ณักรัษ

จ.อ. ทวี นิลวงศ์

จ.อ. นพดล รักสำรวจ

จ.อ. สุวิทย์ อินทะวงษ์

พ.จ.อ. สุจินต์ สุวรรณ

ภาพยนตร์และภาพนิ่งประกอบ ด้วยความอนุเคราะห์จาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
รายการ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

LABORATORY OF ORGANIC CHEMISTRY

1925

RESEARCH REPORT

THE CHEMISTRY OF THE CARBON-CHLORINE BOND

BY ROBERT M. HARRIS

PH.D. THESIS, 1925

CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

LABORATORY OF ORGANIC CHEMISTRY

1925

RESEARCH REPORT

1925

1925

1925

RESEARCH REPORT

CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

LABORATORY OF ORGANIC CHEMISTRY

1925

RESEARCH REPORT

CHICAGO, ILL.

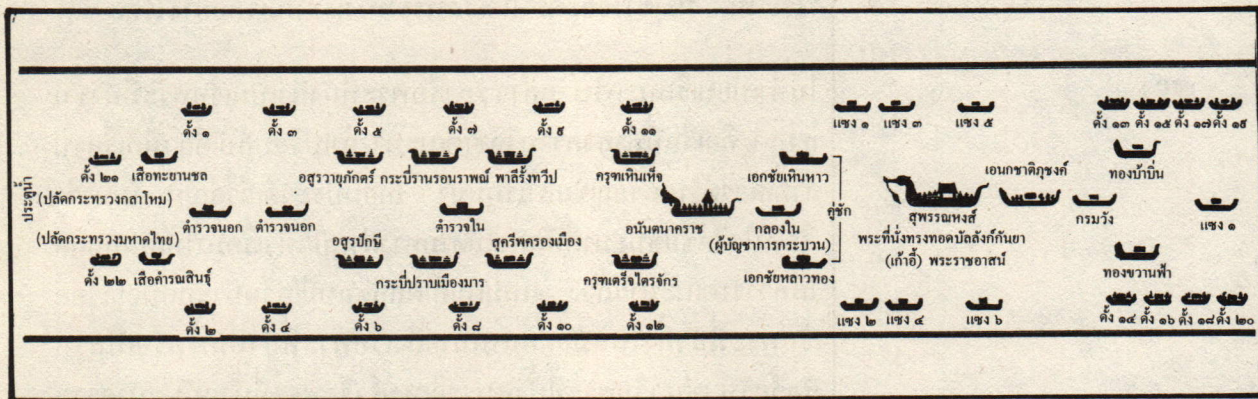
ภาพ	เสียง
ภาพยนตร์กระบวนเรือเป็น แบ็คกราวด์ ฉากห้องรับแขก ในห้องทำงานของนายทหารชั้น ผู้ใหญ่ในกองทัพอากาศ มีเครื่อง ตกแต่งห้องพอสมควร และมี เรือสุพรรณหงษ์เป็นเครื่องตกแต่ง ด้วย กล้องจับภาพเรือสุพรรณ- หงษ์อย่างใกล้ชิด แล้วจึงไปจับภาพ ทหารนำแขก ๔-๕ คน เข้ามา ในห้องรับแขกแล้วออกไป เพื่อ เรียนผู้บังคับบัญชาให้ทราบ ระหว่างนั้นมีการสนทนานำเรื่อง	เพลงนำรายการ “เห่เรือ” “พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือต้นงามเจิดฉาย กิ่งแก้วแพรวพรรณราย พายอ่อนหับจับงามอน”
ผะอบ จิตรลดา	เตรียมคำถามไว้ให้ดิฉันจะ จะได้ไม่ทำให้เสธ. ท่านเสียเวลามาก ดิฉันเตรียมไว้แล้วค่ะ ว่าจะถามถึงความเป็นมาของกระบวนพยุหยา- ตราขลมารค เพราะดิฉันคิดว่ากระบวนพยุหยาตราที่ใช้ในพระราช พิธีต่าง ๆ คงจะต้องมีความหมายและมีประโยชน์มาตั้งแต่สมัยเริ่มแรก
เชลง เดินเข้ามา ผะอบ ต่างทักทายกัน	นั่นแน่ท่านมาแล้ว นี่ น.อ.เชลง งามอาจ ร.น. ท่านเป็นเสนาธิการ สถานีทหารเรือกรุงเทพฯ นี่จิตรลดา นิมิตร อัจฉรา ลูกศิษย์ดิฉันค่ะ เขากำลังค้นคว้าและรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับกระบวนพยุหยาตรา ดิฉันเลยพามาหารบกวนเสธ. เกี่ยวกับกระบวนพยุหยาตราขลมารค เสธ. ก็เป็นเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกอยู่
เชลง ผะอบ	ยินดีที่ได้ยวครับ ผมก็คงตอบได้ในส่วนที่ผมเกี่ยวข้องขณะนี้ เป็นพระคุณแล้วค่ะ ดิฉันเองก็ช่วยเหลือได้แต่ที่ดิฉันถนัดเท่านั้นเหมือน กัน จิตรลดาอยากทราบอะไรก็เชิญซิค่ะ
จิตรลดา	ดิฉันอยากขอทราบความเป็นมาของกระบวนพยุหยาตราขลมารค แต่ เดิมนั้นมีจุดมุ่งหมายอื่นใดนอกเหนือไปจากเป็นกระบวนเรือเสด็จทาง ขลมารคไปในที่ต่าง ๆ ค่ะ

ภาพ	เสียง
เชลง	ได้ครับ กระบวนพยุหยาตราชลมารคนี้เดิมแต่โบราณมาก็คือกระบวนเรือรบ ใช้ทำศึกสงครามกันในลำแม่น้ำ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นจอมทัพ และเสด็จพระราชดำเนินไปในกระบวนเรือด้วย แต่ในปัจจุบันสงครามทางเรือได้ไปตกกันในทะเล กระบวนพยุหยาตราชลมารคก็จำเป็นต้องเปลี่ยนฐานะมาเป็นเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ไป
อฉนรา	แล้วการที่เรือต่าง ๆ ในกระบวนเสด็จตกแต่งเป็นรูปต่าง ๆ กัน เพื่ออะไรคะ
เชลง	การที่เรือได้มีการตกแต่งให้เป็นรูปต่าง ๆ ก็ด้วยเหตุผลทั้งสมัยปัจจุบันและสมัยโบราณประสมประสานกัน คือ เพื่อเป็นเครื่องแสดงพระราชอิสริยยศ เกลิมพระเกียรติของพระมหากษัตริย์และให้กระบวนเรือที่สง่างามน่าเกรงขามด้วย
ผะอบ	ดิฉันคิดว่าคนไทยเทอดทูนพระมหากษัตริย์เหนือสิ่งอื่นใดมาแต่โบราณด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นที่ได้ทรงปกป้องให้เขาได้รับความร่มเย็นเป็นสุขสืบมา จึงจัดถวายสิ่งใดก็ให้แตกต่างจากผู้อื่นเป็นการเทอดพระเกียรติพระองค์ท่านนะคะ เรือพระที่นั่งจึงวิจิตรงดงามนัก คราวนี้ก็มี การซ่อมเป็นส่วนไม่ใช่รีคะ
เชลง	ครับ กองทัพเรือเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องความแข็งแรงของตัวเรือ ส่วนการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมของตัวเรือรวมทั้งบุษบก กัญญา และคฤห์ กรมศิลปากรเป็นผู้รับผิดชอบ
ผะอบ	เธอทุกคนเห็นแล้วใช่ไหมจะว่า เริ่มต้นก็ได้เห็นประโยชน์ว่าเป็นการอนุรักษ์ศิลปกรรมของชาติให้คนรุ่นหลังได้ชมฝีมืออันประณีตงดงาม
เชลง	เมื่อพูดถึงศิลปกรรมประจำชาติอันเป็นงานช่างฝีมือ ความประณีตงดงามแล้ว กระผมก็จะขอให้ลองชมภาพเรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ดูกันสักนิดนะครับ ลองดูกันแบบสายตาของชาวบ้านอย่างเรา ๆ
สไลด์ภาพเรือสุพรรณหงส์	ผมขอให้สังเกตมุมเงยของปากหงส์ที่แหงนขึ้นสิครับ เป็นมุมที่เหมาะสมที่สุด ไม่เงยสูงไปและก็ไม่ก้มต่ำไป เป็นมุมพอดีมีสง่าเชิดหน้านิด ๆ ไม่มีลักษณะแข็งกร้าว สมกับคำบทเห่ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ว่า “สุพรรณหงส์ทรงพุ่มห้อย งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์”

ภาพ	เสียง
พะอบ	ดิฉันยังจำบทที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ผู้ทรงเป็นศิลปินเยี่ยมยอดของไทยนะคะได้ ทรงชมไว้ในกาพย์เห่เรือเมืองานพระบรมราชาภิเษกสมโภชรัชกาลที่ ๖ ปี ๒๔๕๔ “สุพรรณหงส์ทรงพุ่มห้อย งอนชด้อยลอยหลังสินธุ์ เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์ บินแต่ฟ้ามาสู่บุญ”
เพลง สไลด์เรืออนันตนาคราช	ลองดูอีกสักลำเถอะนะครับ นี่เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช จะเห็นว่า การแกะสลักรูปพญานาค ๗ เศียร ต้องใช้ความประณีตละเอียดลออ ขนาดไหน ลายเกลียวตามกราบเรือตลอดลำไปถึงหางนาคท้ายเรือ แกะสลักไว้ละเอียดยับ และแสดงลวดลายชัดเจน
จิตรลดา	เมื่อดิฉันเรียนอยู่ ม.ศ. ๕ ยังสงสัยเรื่องกาพย์บทคันคะ ที่ว่า “พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือคันงามนิคฉาย กิ่งแก้วแพรวพรรณราย พายอ่อนหยับจับงามงอน” “เรือคัน” นะเข้าใจละคะ แต่เรือพระที่นั่งกิ่งเป็นเรืออย่างไรคะ
เพลง	ในทำเนียบเรือนะครับ กล่าวว่า เรือพระที่นั่งกิ่งเป็นเรือพระที่นั่งชั้นสูงสุด คือเรือที่ทำสงครามได้ชัยชนะมา ถ้าเปรียบกับเดี๋ยวนี้ก็เรือรบ ลำที่เคยได้รับเหรียญชัยสมรภูมิมา เคยมีประวัติเล่าต่อ ๆ กันมาว่า เรือลำใดได้ชัยชนะมาก็หักกิ่งไม้ตามทางผ่านปักหัวเรือมาให้เห็นกันแต่ไกลว่ารบชนะมาแล้ว แหมผมก็เผลอชอบมีเกร็ดประกอบอยู่เรือ
จิตรลดา	เรือพระที่นั่งกิ่งในสมัยต่อมาหมายถึงเรือพระที่นั่งที่มีหัวเรือเป็นรูปสัตว์ครึ่ง เช่น เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช ที่เห็นมาแล้วนี่แหละครับ เป็นเรือพระที่นั่งกิ่งที่ใช้ในพระราชพิธี แล้วเรือพระที่นั่งชั้นรอง ๆ ลงมาละคะ เรือพระที่นั่งชั้นรอง ๆ ลงมาก็มีเรือพระที่นั่งเอกชัย ต่อจากเรือพระที่นั่งเอกชัยก็เป็นเรือพระที่นั่งศรี เป็นเรือพระที่นั่งที่แกะสลักเป็นลายนกนาคแต่ที่หัวเรือไม่เป็นรูปสัตว์ เช่น เรืออนงาตฤณศักรับ ยังมีเรือพระที่นั่งรองลงไปอีกชั้นคือ เรือพระที่นั่งกราบ เพื่อใช้ถ่ายลำเข้าคลองเล็กคลองน้อย จะถูกผุดอย่างไรเป็นเรื่องวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ครับ

ภาพ	เสียง
นิมิต	การจัดกระบวนพยุหยาตราชลมารคในครั้งนี้เห็นว่าเป็นกระบวนพยุหยาตราใหญ่ เคยจัดมาก่อนไหมครับ
เชลง	ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน กองทัพเรือเพิ่งเคยจัดถวายเป็นครั้งแรกครับ
นิมิต	เอ เมื่อผมยังเล็ก ๆ อยู่ ว่าเคยดูกระบวนพยุหยาตราชลมารคในพระราชพิธีถวายผ้าพระกฐินนะครับ
เชลง	ใช่ครับ แต่เป็นกระบวนพยุหยาตราหน้ากองทัพอากาศจัดถึง ๖ ครั้ง

กระบวนพยุหยาตรา (ใหญ่) ชลมารค
สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี
วันจันทร์ที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๕

กระบวนยาว ๑,๒๒๕ เมตร กว้าง ๕๐ เมตร ระยะระหว่างสาย ๒๐ เมตร ระยะต่อเรือเล็ก (ตั้ง, แสง, ดำรวจ, เสือ) ๒๐ เมตร เรือพระที่นั่ง ๕๐ เมตร

เรือสุพรรณหงส์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ
สมเด็จพระบรมโอรสาฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

เรือเอนกชาติภุชงค์ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณฯ พระวรชายา
พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ พระสวามี

ภาพ	เสียง
อจักรา เซลง	กระบวนพยุหยาตราใหญ่ กระบวนพยุหยาตราน้อย ต่างกันอย่างไรจะต่างกันตรงริ้วกระบวนครับ กระบวนพยุหยาตราใหญ่มี ๔ สาย ไม่นับสายกลาง ซึ่งเป็นเรือแถวเดียวกับเรือพระที่นั่งนะครับ จัดในพระราชพิธีซึ่งเป็นโอกาสสำคัญ เช่น เลียบพระนคร หรือสมโภชพระนคร ส่วนกระบวนพยุหยาตราน้อยมีริ้วกระบวน ๒ สาย โดยปกติจัดในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินถวายผ้าพระกฐิน ผมว่าเรามาดูฝั่งกระบวนเรือจะเข้าใจดีกว่าครับ
กระบวนเรือขณะกลองจับฝั่ง กระบวนเรือ เซลงอธิบาย มีดนตรีกลองเบา ๆ (ดูฝั่งกระบวนเรือประกอบ)	งานสมโภชฯ ๒๐๐ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ครั้งนี้ ยังมีกระบวนเรือพระราชพิธีอีกกระบวนเรียกว่า กระบวนเรือแห่อัญเชิญพระพุทธรูปสังข์ ซึ่งจะใช้แห่อัญเชิญพระพุทธรูปสังข์จากท่าวาสุกรี ไปยังทำน้ำแข็งสะพานพุทธฝั่งธนบุรีด้านเหนือ ในวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๒๕ กระบวนเรือมี ๔๗ ลำ เอาออกเสีย ๔ ลำ คือ เรือครุฑเหินเห็จ กับเรือครุฑเครื่องไตรจักร และเรือแข่งอีก ๒ ลำ มีริ้วกระบวนเพียง ๒ สาย กระบวนจึงยาวกว่า เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์จะตั้งบุษบก เพื่อดั้งพานพุ่มดอกไม้บูชา เรือพระที่นั่งอนันตนาคราชจะตั้งบุษบกประดิษฐานพระพุทธรูปสังข์ ส่วนเรือพระที่นั่งเอนกชาติภุชงค์ จะเป็นเรือพระที่นั่งรองทอดบัลลังก์กัญญาแต่ไม่มีผู้ไคลง
นิมิต	ในวันซ่อมผมเห็นในโทรทัศน์มีท่าแปลก ๆ กัน ท่าต่าง ๆ นั้นใช้ต่างกันอย่างไรครับ
เซลง	สำหรับท่าพายของเรือพระราชพิธีก็มีอยู่ ๒ แบบ คือ การพายพลราบ เป็นกรพายธรรมดา คือ ไบพายพั่นน้ำไม่เกนกราบเรือ การพายนกบิน เป็นการพายที่ยกไบพายเฉียงเหนือศีรษะของฝีพายเป็นมุมประมาณ ๖๐ องศา กับพั่นน้ำ ใช้สำหรับพายเรือพระที่นั่งทรงเรือพระที่นั่งรองและเรือทรงพระพุทธรูปเท่านั้น แล้วยังมีอีกแบบหนึ่งคือ การพายผสม เป็นการพายผสมแบบนกบินร่วมกับแบบพลราบ ประเดี๋ยวผมจะให้ฝีพายที่เตรียมมาสาธิตให้คุณตอนประกอบการสาธิตการเห่ดีกว่านะครับ

ภาพ	เสียง
นิมิต	เวลาเคลื่อนกระบวนมีการเห็นนั้น ผมเคยเรียนเมื่ออยู่ชั้นมัธยมว่ามี ข้าลาวเห่ มุละเห่ สวะเห่ ทำนองต่างกันอย่างไรและเกี่ยวกับการพาย อย่างไรครับ
เพลง	ความมุ่งหมายก็เพื่อประโยชน์ให้ป็นสัญญาณจังหวัดให้พายพร้อม เพรียงกัน และให้เกิดความเพลิดเพลินรื่นเริงจนลืมความเหน็ดเหนื่อย ในการพาย ถ้ามองในแง่จิตวิทยา ในการสงคราม ถ้ากระบวนเรือรบใด เห่เรือหรือขานยาวมาดังลั่นท้องน้ำ ข้าศึกได้อินก็ขวัญเสีย ว่ากระบวน เรือรบนี้ต้องมีจำนวนมากและมีขวัญในการรบดีเหลือเกิน ก่อนจะเห่ กาพย์ต้องมีการเกริ่นโคลงก่อนนะครับ เกริ่นนั้นจะใช้เมื่อก่อนจะเริ่ม เดินพาย ฝีพายอยู่ในท่าเตรียมพาย พนักงานเห่จะเป็นผู้เกริ่นนำ เห่ ด้วยทำนอง ข้าลาวเห่ จะใช้ในตอนเรือเริ่มออกเดินทาง ฝีพายที่เป็น ลูกคู่รับเห่จะร้องเห่ต่อจากพนักงานต้นเสียงเห่ โดยการซ้ำเนื้อร้อง ทำนองข้าลาวเห่ใช้กับการพายแบบนกบินได้อย่างเดียวเท่านั้น ทำนองมุละเห่ ใช้เมื่อเรือได้ออกเดินทางมาเรียบร้อย ได้ระยะทาง พอสมควร ก็เปลี่ยนทำนองเห่เสียบ้าง เพื่อกันเบื่อหรือต้องการจะเร่ง ความเร็วสู้กับกระแสน้ำ เพราะทำนองมุละเห่สามารถใช้กับการพาย แบบผสมได้ ทำนองสวะเห่ ใช้เห่ตอนเรือเดินทางมาถึงใกล้ที่หมายและเตรียมจะ จอดเรือแล้ว บางทีเขาเรียกว่า “บทเห่เก็บพาย” วิธีการเห่ทำนองสวะเห่ คล้ายกับข้าลาวเห่ อธิบายยากครับ เรามาดูเรือเอกมงคลฯ ท่านสาธิต การเห่เรือและขานยาวประกอบการพายจะทำให้เข้าใจได้ง่ายดีกว่า เชิญ เรือเอกมงคลฯ สาธิตได้ครับ
กล้องจับผู้สาธิตการเห่ขณะหนึ่ง แล้ว ภาพยนตร์ประกอบเป็น แบ็คกราวด์ เสียงเห่ ๒ นาที	บทสาธิต เกริ่นโคลง เสด็จขบวนชลมารคเร้า รายเรียบเรือเรียงอนันต์ เรือทรงพระสุพรรณ- เรียบรอบเรือกระบวนล้ำ เริงขวัญ พสกเอย น่านน้ำ หงส์เพิ่ม สองเส เลื่องหล้าลือสรวง

	เสียง	
	ข้าละเห่ พระเสด็จโดยกระบวน พสกชมสมสุขครัน มุละเห่ ขบวนเรือเรือเรือรอง เลิสงามตามพิธี สวยสง่านาวาทรง เหนือชลลันตระการ สวะเห่ ชา และเรือ เฮโฮ้ เฮโฮ้ เฮโฮ้ เฮเฮ เจ้าเอ๋ยก็พาย พายเอ๋ยพายลง โอ้ละเห่ เฮ โอ้ เหมมารา โอ้เห่เจ้าคะ ศรีชัยแก้วฟ่อเอ๋ย	ชลมารคชวนเร้าเริงขวัญ สรรเสริญก้องช่องบารมี สบฉลองสองร้อยปี ที่ยืนยั้งครั้งโบราณ สุพรรณหงส์เห็นทะยาน ปานเหมหงส์ทรงพรหมินทร์ เฮ เฮ เฮ เฮโฮ้ เฮโฮ้ เฮโฮ้ เฮ เฮ พี่ก็พาย พายลงให้เต็มพาย โอ้เห่ เฮ เฮ เฮ โอ้เหมมารา โอ้เหมมารา โอ้เห่เจ้าคะ มาระไซโย ชัยแก้วฟ่ออา
กล้องกลับมาที่ห้องรับแขก อจฉรา	ในสมัยรัตนโกสินทร์นี้มีกระบวนพยุหยาตราชลมารคในพระราชพิธี อะไรบ้างคะ	
เชล	ก็ยังมีกระบวนพยุหยาตราใช้ในพระราชพิธีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นในโอกาสสำคัญเป็นพิเศษและมีการแต่งบทเห่เข้ากับสมัย นั้น ๆ แล้วก็มีในพระราชพิธีถวายผ้าพระกฐินจนสมัยรัชกาลที่ ๙ เป็นกระบวนพยุหยาตราน้อย ใ้บทเก่าของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์	
นิมิต	บทเห่พิเศษ เป็นอย่างไรครับ	
เชล	อาจารย์ครับ อาจารย์ช่วยอธิบายเรื่องนี้หน่อยครับ ผมไม่ค่อยถนัดและ ก็อยากทราบอยู่เหมือนกันครับ	
ผะอบ	เท่าที่ดิฉันได้ทราบนะคะ บทเห่เรือในโอกาสพิเศษนี้ก็มีบทที่เหมือนกัน ทุกโอกาสคือ ชมกระบวนเรือ ชมปลา ชมนก ชมไม้ เหมือนพาสู้ฟ่งล่อง	

ภาพ	เสียง
นิมิต	ล่อยไปด้วย แล้วยังได้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของสัตว์นั้น ๆ แต่ละครั้งก็จะมีเนื้อหาสำนวนแตกต่างกันออกไปบ้าง
ผะอบ	แล้วมีบทที่แตกต่างกันไหมครับ มีซิจ๊ะ เพราะต่างโอกาสกัน บทชมปลา ชมตอนเช้า ชมไม้ ชมตอนกลางวัน ส่วนบทชมนกก็ชมตอนเย็นตามธรรมชาติของสัตว์ ส่วนกระบวนพยุหยาตราใหญ่แต่ละครั้งก็จัดในงานเฉลิมฉลองสำคัญ เรื่องราวต่าง ๆ ก็แตกต่างกัน บทที่แต่งขึ้นก็ไม่เหมือนกัน
นิมิต	แล้วบทที่ไม่เหมือนกันเป็นอย่างไรครับ
ผะอบ	อย่างเช่นงานทรงเปิดปฐมบรมราชานุสรณ์ คือ สะพานพระพุทธรูปฟ้า และพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในงานฉลองกรุง ๑๕๐ ปี ก็เมื่อ ๕๐ ปีมาแล้ว บทชมบ้านเมืองสมัยเริ่มสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ บทเทอดพระเกียรติองค์ปฐมบรมราชจักรีวงศ์และงานสมโภชฯ แล้วก็ทรงกล่าวถึงคนมาชมงาน ทรงมีอารมณ์ขันในการชมสาว ๆ เหล่านั้น และทำให้รู้สภาพสังคมด้วย เช่น
กระดานดำเขียนข้อความทั้งหมด	“เนื้ออ่อนอ่อนนุ่มนวล นมชุ่มชุ่มนัยนา งามสมแม่ผมหดก มุ่นมวยสวยมากมี แม่รูปท้วมท้วนนา เนื้ออ่อนแน่นแม่งามพิ แสร์งหยิกหยกศกลีสบหวี บ้างสกสันสรสมทรง” เห็นไหมจ๊ะ ชมนางเทียบกับปลา แทนที่จะเห็นปลาแล้วนึกถึงนาง อีกอย่างหนึ่งก็ได้รู้ว่า ผู้หญิงสมัยนั้นเขานิยมไว้ผมอย่างไร สก ก็แปลว่าผมหยิกยังงี้ละจ๊ะ
อัจฉรา ผะอบ	แล้วงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ มีบทอะไรล่ะคะ ก็มีบทเกี่ยวกับพุทธประวัติ สรรเสริญคุณพระไตรรัตน์ บทเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน และบทพรรณนางานฉลองว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งจะทำให้คนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นอยู่ในสมัยนั้น เห็นไหมจ๊ะว่าบทเหล่านี้แต่ละครั้งจะพรรณนาสิ่งต่าง ๆ ในสมัยนั้นให้เราได้ทราบราวกับไปเห็นเอง เศธ.กะ งานสมโภช ๒๐๐ ปีนี้ มีบทแต่งใหม่ไว้ไหมคะ

ภาพ	เสียง
เชลง	มีครับ กรมศิลปากรเป็นผู้ดำเนินงาน บทชมกระบวนเรือสดุดีพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบรมราชจักรีวงศ์ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน บทนมัสการพระแก้วมรกต บทชมกรุงเทพฯ อย่างที่เพื่อให้ชมเป็นตัวอย่างบ้างแล้ว ยังมีบทพุทธบูชาพระพุทธสิหิงค์ ในวันที่ ๑๒ นี้ครับ
อัญรา ผะอบ	อาจารย์คะ บทห่ที่มีแต่ใช้ในพระราชพิธีในโอกาสสำคัญเท่านั้นริคะ ที่พูดมานี้เฉพาะใช้ในพระราชพิธีเหเรือหลวง ยังมีบทเหเรือเล่นที่ใช้ในการเหเวลาเสด็จประพาส หรือเพื่อความเพลิดเพลิน ดังเช่น พระราชนิพนธ์บทเหในรัชกาลที่ ๒ รัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ ล้วนแต่มีความไพเราะและบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ตามพระราชอัธยาศัย
เชลง	ถ้าเช่นนั้นบทเหนอกจากจะได้ฟังความไพเราะของท่านองของถ้อยคำในบทประพันธ์นั้น ๆ แล้ว ยังได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคม ได้ความรู้เพิ่มพูนในเรื่องอื่น ๆ อีก รวมความว่า พระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินกระบวนพยุหยาตราชลมารคครั้งนี้จะมีคุณค่ามากมายทั้งในทางวัตถุและจิตใจจริงไหมครับ เอ คือกันมาตั้งนาน คุณ ๆ ที่เป็นคนรุ่นเล็กกว่าผมรู้สึกอย่างไรบ้างครับ
อัญรา	ดิฉันคิดว่าทุกคนคงตื่นเต้นที่ได้ชมกระบวนเรืออันสง่างาม ซึ่งบางคนก็ยังไม่เคยเห็น นอกจากนั้นยังจะได้เห็นความมีระเบียบวินัย ความเข้มแข็ง ความพร้อมเพรียงของพลพายซึ่งเป็นทหารเรือคะ
เชลง	ขอบคุณครับที่ให้เกียรติทหารเรือ
จิตรลดา	สำหรับดิฉัน เมื่อได้ทราบถึงที่มาของการจัดกระบวนเรือพยุหยาตราว่าเริ่มมาจากการที่เตรียมพร้อมในการปกป้องคุ้มครองประเทศชาติแล้ว ยิ่งสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของบูรพมหากษัตริย์จนถึงองค์ปัจจุบันที่ทรงคุ้มครองพวกเราให้อยู่เย็นเป็นสุขคะ
นิสิต	นอกจากนั้นเรายังได้ชื่นชมศิลปะอันงดงามล้ำค่าอีกหลายแขนง มีทั้งศิลปะของการเหเรือที่ไพเราะ ศิลปะของการพายเรือของพลพายที่พายได้สวยงามถูกต้องจังหวะ และศิลปะของการตกแต่งกระบวนเรือ นับว่าเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยไว้ให้ยั่งยืนอีกด้วย
อัญรา	บทเหก็ยังมีถ้อยคำอันไพเราะเชิงวรรณศิลป์ บันทึกเหตุการณ์สำคัญ ๆ ให้คนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นไปในสมัยนี้ เช่นเดียวกับที่เราได้จากบทเหที่แล้ว ๆ มา มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี

ภาพ	เสียง
จิตรลดา	การรักษาโบราณราชประเพณีที่มีคุณค่าเช่นนี้ ผู้มีโอกาสได้ชมคงจะเกิดความรักหวงแหนสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยมากขึ้นค่ะ
เชลง	แหม ผมดีใจที่ได้มีส่วนทำให้คุณ ๆ ภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของไทย ขอเชิญชมให้ได้นะคะ จะมีการซ่อมใหญ่เหมือนวันจริงเลยครับ ในวันที่ ๒๕ มีนาคม และ ๑ เมษายน ก่อนถึงวันที่ ๕ ซึ่งเป็นวันสำคัญครับ
พะอบ ทุกคนไหว้ลา	ดิฉันและลูกศิษย์จะเร่งวันเร่งคืนให้ถึงวันที่ ๕ เมษายน เร็ว ๆ เลยค่ะ ดิฉันรบกวนเสธ.มานานแล้ว ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งค่ะ สวัสดีค่ะ
เชลง (เดินส่ง)	ไม่เป็นไรครับ ผมยินดี สวัสดีครับ

จบรายการ

เพลง "ความเป็นไทย"

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ดนตรีกล่อมพระนคร”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันจันทร์ ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เวลา ๑๖.๐๐ น.
ออกอากาศ วันศุกร์ ที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๒๕ เวลา ๒๓.๐๐ น.
ทางสถานีโทรทัศน์สี ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ	คุณหญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา เจริญใจ สุนทรวาทีน
ผู้เขียนบทโทรทัศน์ วงมโหรี	คุณหญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา คณะเจริญใจและศิษย์
ผู้อ่านบทนำ	นิมิต สุทธิชุติพงษ์ จิตรลดา หัซชะวณิช
ผู้ประสานงาน	สุรางค์ คุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง																
๑) โต๊ะหมู่บูชา มีพระพุทธรูป (พระแก้วมรกต) พื้นปูพรม ไม่ตั้งเก้าอี้	เสียงขอสามสายขึ้นเมื่อเริ่มสวดไล่พระแก้วมรกตและแผ่ลงจนหยุดเมื่อขึ้นเสียงอ่านคำนำความเรียง																
๒) ขึ้นไต้เต็ดด้วยสไลด์รูปพระ-แก้วมรกต เริ่มฉายชื่อผู้ออก-รายการ สักครูหนึ่งเปลี่ยนเป็นภาพวัดพระแก้วฯ วัง-หลวง กรุงเทพฯ และส่งท้ายไต้เต็ดด้วยพระบรมรูปพระ-บาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก	“ในมหามงคลสมัยที่กรุงเทพมหานครราชธานีของไทย เจริญอายุมาได้ ๒๐๐ ปี ประชาชนไทยทั้งชาติต่างชื่นชมโสมนัสเป็นล้นพ้น พร้อมใจกันจัดงานสมโภชพระนครเป็นงานใหญ่ตลอดปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ ทั่วประเทศ ณ วโรกาสพิเศษสุดนี้ ในวันนี้คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ขอชวนเชิญท่านผู้ชมฟังมโหรีอันไพเราะของคณะเจริญใจและศิษย์ ซึ่งประกอบด้วยผู้มีเกียรติจากสถาบันต่าง ๆ อาทิ มหาวิทยาลัยและธนาคาร สามัคคีร่วมน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ถือว่าเป็นวโรกาสมงคลแก่ตน พร้อมกันมาขับกล่อมราชธานีของชาติ ในวันนี้ คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยจึงขอขอบคุณท่านผู้มีเกียรติคณะนี้เป็นอย่างยิ่ง																
๓) เมื่อไต้เต็ดถึงภาพกรุงเทพฯ นิมิตต์เริ่มอ่านคำนำความเรียง จนจบให้พอดีกับไต้เต็ดจบพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก	เพลงที่ขับร้องวันนี้จะมีขอสามสายคลออย่างไพเราะ การขับร้องคลอด้วยขอสามสายเป็นวิธีของคนตรีการอันสูง จะมีให้ฟังเฉพาะในคราวสมโภชสถาบันที่ไทยเคารพเทิดทูนว่าศักดิ์สิทธิ์ เพลงที่ร้อยกรองขึ้นเป็นบทสวดดีและกล่อมกรุงมีดังนี้”																
๔) กล้องจับภาพผู้อ่านคำร้อยกรอง (จิตรลดา) ซึ่งนั่งพับเพียบอยู่หน้าโต๊ะบูชา (ห่างจากนิมิตพอควร) หันหน้ามาทางคนดู เพื่อสะดวกแก่กล้องเวลาจับภาพเฉพาะแต่ละคน	เพลงขับไม้บัณเฑาะว์ บุษาพระสยามเทวาธิราช <table> <tr> <td>อ้าเทพเดชฉายฉาน</td><td>พระนามท่านเป็นมนตรา</td></tr> <tr> <td>คือพระสยามเทวา</td><td>ธิราชเรืองฤทธิ์ไกร</td></tr> <tr> <td>ปกปักษ์รักษาเขต</td><td>ป้องประเทศประชาไทย</td></tr> <tr> <td>พิทักษ์พระภูวไนย</td><td>บรมราชวงศ์จักรี</td></tr> <tr> <td>พื้นหล้าภไทย</td><td>ผิคราใดภัยยาฮี</td></tr> <tr> <td>พระสยามปราบปรัมกลี</td><td>ประลัยราบทุกคาบครา</td></tr> <tr> <td>ขอถวายอภิวาท</td><td>พระเทวราชเหนือเกศา</td></tr> <tr> <td>รูปเทียนพร้อมบุปผา</td><td>ผองเผ่าไทยน้อมใจถวาย</td></tr> </table>	อ้าเทพเดชฉายฉาน	พระนามท่านเป็นมนตรา	คือพระสยามเทวา	ธิราชเรืองฤทธิ์ไกร	ปกปักษ์รักษาเขต	ป้องประเทศประชาไทย	พิทักษ์พระภูวไนย	บรมราชวงศ์จักรี	พื้นหล้าภไทย	ผิคราใดภัยยาฮี	พระสยามปราบปรัมกลี	ประลัยราบทุกคาบครา	ขอถวายอภิวาท	พระเทวราชเหนือเกศา	รูปเทียนพร้อมบุปผา	ผองเผ่าไทยน้อมใจถวาย
อ้าเทพเดชฉายฉาน	พระนามท่านเป็นมนตรา																
คือพระสยามเทวา	ธิราชเรืองฤทธิ์ไกร																
ปกปักษ์รักษาเขต	ป้องประเทศประชาไทย																
พิทักษ์พระภูวไนย	บรมราชวงศ์จักรี																
พื้นหล้าภไทย	ผิคราใดภัยยาฮี																
พระสยามปราบปรัมกลี	ประลัยราบทุกคาบครา																
ขอถวายอภิวาท	พระเทวราชเหนือเกศา																
รูปเทียนพร้อมบุปผา	ผองเผ่าไทยน้อมใจถวาย																
๕) กล้องจับภาพนิมิต อ่านคำร้อยกรอง ผู้อ่านนั่งทำเดียวกับจิตรลดา	เพลงสรภัญญะใหญ่ บุษาพระบรมราชวงศ์จักรี																

ภาพ	เสียง
	อำพระพุทธรูปอดฟ้า พระเดชพระคุณฉาย เพลงสรภัญญะ ธ ห้าหั้นสรรพภัย กรุงรัตนโกสินทร์ สร้างชาติราชวงศ์สววรรค์ จักรีราชวงศ์ราม เกล้าองค์พระทรงศรี พลีองค์ทรงนำชัย พระคุณเหลือขนานใจ ทวยไทยใจจำนง มหาราชผู้เลิศชาย สว่างฟ้าสง่าดิน ได้รู้บุแหลกพังกัณฑ์ ธสร้างให้ไทยสยาม บันลือลั่นบรมนาม เถลิงราชผดุงไทย สืบปฐพีปัจจุบันสมัย ชูเอกราชชาติยืนยง ขัดติยะไทยจักรีวงศ์ น้อมชีพถวายทุกวันถวิล
๖) กล้องจับภาพจิตรลดาอ่าน	เพลงมหาชัย กล่อมกรุงเทพมหานคร เห่เออยจะเห่กล่อม สมโภชสองร้อยปีบุรีอินทร์ กรุงเทพมหานครอมรรัตน์ ราชธานีไทยไฉ่นาน อัญชลีตรีรัตน์จรัสแสง งามพร้อมกรุงรัตนโกสินทร์ ทั่วแผ่นดินถิ่นไทยใจเบิกบาน แจ่มจรัสเพียงทิพย์พิมานสถาน เพราะบารมีพระผู้ผ่านแผ่นดินไฟ เทพทุกแห่งห้องสววรรค์อันสดใส พร้อมสยามเทวราชประกาศชัย ให้กรุงไกรไทยอยู่คู่ฟ้าเทอญ
๗) ขึ้นภาพพระสยามเทวาธิราช จับวงมโหรี แล้วผ่านมาจับคน ขอสามสาย คนขับร้องแต่ละคน เมื่อถึงบทร้อง (ถ้ามีข้อฉายด้วย แต่ละคนก็ยิ่งดี) ระหว่างนี้กล้อง จะเปลี่ยนฉายภาพพระสยาม- เทวาธิราชบ้าง ภาพวังหลวงได้ ตามเห็นควร	ขึ้นเพลงขับไม้บัณเฑาะว์ บูชาพระสยามเทวาธิราช กาพย์บทที่ ๑ น.พ.เอื้อพงศ์ ขับร้อง เจริญใจ ขอสามสาย กาพย์บทที่ ๒ ร.อ.หญิง ศิริรัตนา ขับร้อง วิสาขา ขอสามสาย กาพย์บทที่ ๓ อนุพงศ์ ขับร้อง น.พ.อายุสม์ ขอสามสาย กาพย์บทที่ ๔ จันทรา ขับร้อง เจริญใจ ขอสามสาย (ดนตรีรับ)

ภาพ	เสียง
๘) ขึ้นพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และจับภาพคนขอ คนร้อง เหมือนข้อ ๗ สลับกับภาพพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง ภาพพระมหากษัตริย์ ๕ พระองค์ เมื่อถึงคำร้องว่า “เกล้าองค์พระทรงศรี” จับภาพนี้นานพอสมควร	ขึ้นเพลงสรภัญญะใหญ่ บูชาพระบรมราชวงศ์จักรี ขอสามสายนำโดย เจริญใจ ภาพยนต์ที่ ๑ ประพจน์ ขับร้อง เจริญใจ ขอสามสาย เพลงสรภัญญะ ภาพยนต์ที่ ๒ น.พ.เอื้อพงศ์ ขับร้อง ภาพยนต์ที่ ๓ ร.อ.หญิง ศิริรัตนา ขับร้อง (ดนตรีรับ) ภาพยนต์ที่ ๔ อนุพงศ์ ขับร้อง ภาพยนต์ที่ ๕ จันทรา ขับร้อง (ดนตรีรับ)
๙) ขึ้นภาพกรุงเทพฯ แล้วจับภาพคนร้องทั้งเดี่ยวและหมู่ สลับกับภาพกรุงเทพฯ พระที่นั่งในพระบรมมหาราชวังตามเห็นควร	เพลงมหาชัย กล่อมกรุงเทพมหานคร กลอนวรรคที่ ๑ จันทรา ขับร้อง วรรคที่ ๒ ร้องหมู่ (ดนตรีรับ) วรรคที่ ๓ เอื้อพงศ์ ขับร้อง วรรคที่ ๔ ร้องหมู่ (ดนตรีรับ) วรรคที่ ๕ ศิริรัตนา ขับร้อง วรรคที่ ๖ ร้องหมู่ (ดนตรีรับ) วรรคที่ ๗-๑๐ ร้องหมู่ (รวมนิ่ง)

รายนามผู้บรรเลงและผู้ขับร้อง

ผู้ควบคุมวง
ระนาดเอก
ระนาดทุ้ม
ฆ้องวง
ขอสามสาย

เจริญใจ สุนทรวาทิน
พิชิต ชัยเสรี
ประสาน บริบูรณ์นางกูร
ธัญญา ทรัพย์สมบูรณ์
เจริญใจ สุนทรวาทิน
น.พ.อายุตม์ ธรรมครองอาคม
วิสาข ภูมิรัตน์
ม.ล.ขวัญทิพย์ เทวกุล

ชอด்வัง	เบญจรงค์ ณะโกเศศ
ชอฮู้	ชัชวาลย์ มาพวง
จะเข้	สุรพล ลัมพานิช
ขลุ่ย	มณเฑียร แสงโชติ
โทน - รำมะนา	มานพ อิศรเดช
ฉิ่ง	วีรศักดิ์ กุ่มเศรษฐี
ขับร้อง	สุรชัย แดงกูย
	สุรพงศ์ โมราถน
	อุดม ชุ่มพุดชา
	เทียมศักดิ์ นิยมแก้ว
	น.พ.เอื้อพงศ์ จตุรธำรง
	ร.อ.หญิง ศิริรัตนา วนิชนนท์
	พ.ญ. กุญชลี สุกันหะเกตุ
	อนุพงศ์ สุนทรเศรษฐ์
	จันทรา สุขะวิริยะ
	ทวีวัฒนา วิเชียรทอง
	ประพจน์ อัสววิรุพการ

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ
รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ศิริกรานบาทบงส์”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันจันทร์ที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๒๕ เวลา ๑๗.๐๐ น.
ออกอากาศ วันศุกร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕ เวลา ๒๓.๐๐ น.
ทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ	คุณหญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา พ.ต.หญิง คุณหญิง ฝอยบ โปษะกฤษณะ
ผู้เขียนบท	สุกร ผลชีวิน
ผู้บรรเลงซอสามสาย	อุดม อรุณรัตน์
เพลงขับไม้บัณเฑาะว์	
มโหรีวงใหญ่บรรเลงเพลง “ปฐมดุสิต” “เวสสุกรรม” “กล่อมพญา” “ตระบองกัณฑ์”	ได้รับความอนุเคราะห์จากกรมประชาสัมพันธ์ ในความควบคุมของ รติ วิเศษสุกร สุจิต คุริยประณีต
ผู้ขับร้อง	สุรางค์ คุริยพันธ์
ผู้อ่านคำถวายพระพร	วลัยรัตน์ อติแพทย์ นิมิต สุทธิชุติพงษ์
ผู้จัดสไลด์พระราชกรณียกิจ	มาลี จันทรสุน จิตรลดา หัซหะวณิช
ชุดรำถวายพระพร	ได้รับความอนุเคราะห์จาก ร.ร.ราชภัฏศรีนครินทร์ ม.จ.กาญจนาฉัตร สุขสวัสดิ์ อำนวยการ

ผู้ร่ำถวายพระพร

ม.ร.ว.อรรถจักร์ ชองทอง

ครูผู้ฝึกซ้อม

อรพรรณ สุวรรณรัตน์

ผู้ควบคุมรายการ

สุวรรณี ชลานุเคราะห์

สุรางค์ ดุริยพันธ์

ภาพ	เสียง																
มีโตะบูชาพระบรมฉายาลักษณ์ (โตะหมู่) ตั้งตรงกลาง มีชาย ๑ หญิง ๑ นั่งพับเพียบเยื้องโตะบูชา ทั้งสองถวายบังคมอย่างแบบกราบ ลงกับพื้นแล้วพับเพียบให้ศอกข้าง หนึ่งอยู่บนตัก อีกข้างหนึ่งยันพื้น พนมมือหันหน้าทางผู้ชม หญิงกล่าวถวายพระพรชัย เป็นความเรียง	เพลง “ขวัญเมือง” มีสไลด์ภาพพระบรมมหาราชวังเป็นแบ็คกราวด์ เพลง “ขับไม้บันเตาะวี่” (ขอสามสาย) คลอเพลงปฐมดุสิต ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม เนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองกรุงเทพมหานครนครอมรรัตนโกสินทร์ และการสถาปนาพระบรมราชจักรีวงศ์ ครบ ๒๐๐ ปี ประจวบกับเดือน พฤษภาคมนี้ เป็นมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติมาครบ ๓๖ พรรษา กณเฑาะฏการณการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส ถวายพระพรชัยมงคล ด้วยรายการ “ศิระกรานบาทงส์” จากบทร้อยกรองบางตอนของ นายสุกร ผลชีวิน ซึ่งได้รับเกียรติบัตรรางวัลวรรณกรรมไทยจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ																
๑) พระบรมมหาราชวัง	อ่านทำนองเสนาะ <table> <tr> <td>(หญิง) ชัยชยุติวิสุทธฤกษ์ห้อม</td><td>โลกहर-ษาเส</td></tr> <tr> <td>เบญจมทินัน-</td><td>วมาสอ้าง</td></tr> <tr> <td>สองสี่เจ็ดสุณัน-</td><td>ดิสุขศก</td></tr> <tr> <td>สมมติเทวราชร้าง</td><td>สู่หล้าลาสรวง</td></tr> <tr> <td>ลอยล่องสหรฐเรือง</td><td>นครา</td></tr> <tr> <td>ประสูติประเสริฐกษัตรา-</td><td>ธิราชไสร้</td></tr> <tr> <td>ทรงสืบจักรขัตติยา</td><td>ยศจัก-รีเอย</td></tr> <tr> <td>ปางที่ปู่ไท้</td><td>สถิตแคว้นศึกษา</td></tr> </table>	(หญิง) ชัยชยุติวิสุทธฤกษ์ห้อม	โลกहर-ษาเส	เบญจมทินัน-	วมาสอ้าง	สองสี่เจ็ดสุณัน-	ดิสุขศก	สมมติเทวราชร้าง	สู่หล้าลาสรวง	ลอยล่องสหรฐเรือง	นครา	ประสูติประเสริฐกษัตรา-	ธิราชไสร้	ทรงสืบจักรขัตติยา	ยศจัก-รีเอย	ปางที่ปู่ไท้	สถิตแคว้นศึกษา
(หญิง) ชัยชยุติวิสุทธฤกษ์ห้อม	โลกहर-ษาเส																
เบญจมทินัน-	วมาสอ้าง																
สองสี่เจ็ดสุณัน-	ดิสุขศก																
สมมติเทวราชร้าง	สู่หล้าลาสรวง																
ลอยล่องสหรฐเรือง	นครา																
ประสูติประเสริฐกษัตรา-	ธิราชไสร้																
ทรงสืบจักรขัตติยา	ยศจัก-รีเอย																
ปางที่ปู่ไท้	สถิตแคว้นศึกษา																

ภาพ	เสียง
๒) ประทับพระที่นั่งพุทธาน	(ชาย) “ภูมิพลอดุลยเดช” เจ้าจอมสยาม คือพระราชบรมนาม โสมนัสหทัยยาม สยามรัฐเจริญรุดแจ้ง พระองค์ทรงตั้งถ้อย ทอพระโรงธาริน “เราจะครองแผ่นดิน เพื่อประโยชน์สุขให้ เกิดปฏิญญา-ญาณเทอญ สยบให้ โดยชอบ ชรรณแล ชาติเชื้อชาวสยาม”
๓) ประทับพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย	(หญิง) ทรงสุนทรภาพพร้อม สองกษัตริย์ราชบุรุษที่สนา คือ “สุริย์” คู่ “โสม” รา- ดา “พระราม” คู่แก้ว พระบา-รมีแล แนแล้ว ศีร์ร่วม สรวงแล นาฏนอ “สิดา”
๔) พระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระที่นั่ง	(ชาย) สมความฝันพสกเฝ้า รับหนึ่งไอรสอัน สามพระธิดาสวรรค์ เย็นศิระราชบุรุษน้อม ไฟฝัน เอกพร้อม ถวายสู่ สยามแล นบรินชื่นชม
๕) พร้อมพระบรมราชโอรสธิดาเมื่อทรงพระเยาว์	(หญิง) ภูมิประพาสมั่น พระพุทเจ้าหลวงใน เพื่อทรงศึกษาภัย พลีพระองค์ทรงค้น รัชสมัย “ประพาสมั่น” พสกสุข ทุกข์ฤา เสด็จพร้อมพระวงศ์ไท
๖) เสด็จเยี่ยมราษฎร	(ชาย) ยามพระเสด็จเคลื่อนคล้อย ชิดกลุ่มชุมชนมา ทุกครา รอบล้อม
๗) ประชาชนเฝ้ารับเสด็จ	

ภาพ	เสียง
	พิศพักตร์พระราชา ชัยชะโยให้ห้อม ชวนชั้น ชมนา ห้อมพร้อมพระพรถวาย
๘) ประชาชนชายชรา	(ชาย) หลายรายเทิดหัตถ์ท้าว ถวายดอกไม้รูปเทียน หลายรายเล่าปากเพียร ถึงยากร้อนห่อนไร้ ทวนเศียร แต่ให้ ถวายเป็นผลแล เรื่องน้ำใจสนอง
๙) รถแล่นดั่งวิ่งฝุ่นตลบ	(หญิง) ภัยอันตรายรอบด้าน ประมุขสหรัฐประจัญ โอ้อึ้งพระทรงพล ทรงเผ่เมตตาแผ้ว อาจคล บดินทร์เอย ประจักษ์แล้ว มิพวัน พริ้งพ้อ ผ่านพ้นภัยสรรพ
๑๐) คนขับเกวียน	(หญิง) อีสานนาไรแห่ง กลกิจผลิตผลเชิญ แนะจัดหัตถกรรมเป็น ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมแก่ เล็งเห็น ขัดแท้ อาชีพร ช่วยนา วิฤติภู้เคราะห์กรรม
๑๑) ทำลายป่า	(ชาย) ภูเขาผิขาดไม้ ชนย่อมยากจักขัง แห่งแล้งแจ่มแจ้งยัง ควรจรรักษาไม้ มาบัง อยู่ได้ วิโยคสู่ เกษตรเนอ มุ่งป้องผองกู
๑๒) มัสยิด	(หญิง) เยี่ยมเยือนมัสยิดเอื้อ หลายแหล่งทรุดโทรมชำ- ทรงรับซ่อมแซมอำ- พิมพ์พระคัมภีร์ใส่รู้ อุปถัมภ์ รดให้ นวยราช ทรัพย์แล สู่พื้นพากย์สยาม (ชาย) อิสลาม, พราหมณ์, คริสต์แท้ คือไทย ร่วมแผ่นดินเดียวใน ขณะนี้

ภาพ	เสียง	
	ร่วมกษัตริย์ร่วมฉัตรชัย ร่วมชะตากรรมลี้ 	เผชิญทุกข์ สุขแล หลีกได้ไหนหนอ
๑๓) ๑๔) หญิงได้แต่งงานได้	(หญิง) เสรีอิสระซึ่ง ปลดอบทุกข์ปลดเท็จยัน ชาวไทยมุสลิมสัน- เพราะพระบารมีแก้ว 	ทรวงกรัน หยุดแล้ว ดิสุขสู่ กษัตริย์ล้างกลีสลาย
๑๕) ขาวเขา ๑๖) ขาวเขาสูบกัญชา ๑๗) เสด็จเสด็จอปเตอร์	(ชาย) ทรงสรรรฐกิจเกื้อ นริศคิดบรรเทา “ราชานุเคราะห์ขาวเขา” แผน “เกษตรที่สูง” ให้ 	กุลเผ่า ภูนา ทุกข์ใช้ เสริมส่ง สืบสร้างประสิทธิผล
๑๘) ประทับยืนคิด ๑๙) ทรงศึกษารายละเอียด	(หญิง) ร่ำลวงรำลึกโอ้ ทรงพระกรุณาประชา ทางใดส่องไสพา พระยอมทรงผสานร้าว	องค์รา ชาเอย ชาติท้าว พสกกรู้ง เรืองแล สลัดข้อผูกเช็ญ
๒๐) ทอดพระเนตรแผนที่ ๒๑) บ่อปลาสวนจิตรลดา ๒๒) ทุ่งนาเขียวขจี ๒๓) ทอดพระเนตรวันม ๒๔) สาทิตการเลี้ยงไก่ ๒๕) สับประรดและขวดน้ำ สับประรด ๒๖) กลุ่มสตรีจักสาน ๒๗) สหกรณ์หุบกะพง	ขึ้นเพลงพระราชนิพนธ์ “สายฝน” แล้วค่อยๆ เบาลง (ชาย) ภูธรทรงทว่มหัน อัจฉริยภาพอดุลย์ พระพิริยภาพหนุน พระจิงทรบซึ่งแก้	อธิคุณ เด่นแท้ มโนรถ วิกฤติเกื้อทันการ

ภาพ	เสียง	
๒๘) เชื้อนกัณน้ำ (พรุภาคใต้)	ขึ้นเพลงพระราชนิพนธ์ “ลมหนาว” แล้วค่อย ๆ เบาลง	
๒๙)	(หญิง) พระสมณูปสภพร้อง	เพรียกถวาย
๓๐)	“ในหลวงสายน้ำ” หมายถึง	ว่าแม่
	เมืองเหนือเมื่อใดสาย	สินธุ์เหือด แห่งฮา
	พระเสด็จลดผลแก่	ทุกขสร้างทางชล
๓๑) แปลงปลูกดอกไม้		
๓๒) สดรอเบอรี		
๓๓) แกะกำลังกินหญ้า	อ่านธรรมดา	
๓๔) สมเด็จพระนางเจ้าฯ	(ชาย) พระวงศ์วานด่องแท้	ทุกองค์
กับเด็กชาย	เสริมพระราชประสงค์	สืบสร้าง
๓๕) สมเด็จพระเทพฯ ทรงอุ้ม	เชิดให้ชาติไทยยง	ยศยิ่ง ยืนนา
เด็ก	ทุกพระองค์เคียงข้าง	คู่ไท่ทุกวิถี
		
๓๖) เด็กชาวเขา ๓ คน	(หญิง) หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ไท่	พระราชทาน
	คือหน่วยปฏิบัติงาน	เกี่ยวข้อ
๓๗) แพทย์ฉีดยาชาวเขา	แถวถิ่นทุรสถาน	เที่ยวพิทักษ์
	ทวยราษฎร์เจ็บไข้ท้อ	ที่ร้างกลางดง
		
๓๘) ทรงตรัสกับทหาร	ขึ้นเพลง “เราสู้” แล้วค่อย ๆ เบาลง	
๓๙) ทรงตรวจแถวทหาร		
๔๐) บนรถพระที่นั่งกับสมเด็จพระ		
๔๑) เด็กพนมมือถือธงชาติ		
	อ่านธรรมดา	
๔๒) เด็กนักเรียน	(ชาย) จุนเจือราชทรัพย์สร้าง	สถานศึกษา-ยานอ
	ในแหล่งไพรพนมลึก	หลากแล้ว
	ครูเฝ้าสั่งสอนฝึก	ฝนเหล่า ศิษย์แล
	หัดอ่านหัดเขียนแจ้ว	แจ่มแจ้งใจเพียร
		

ภาพ	เสียง
๔๓) ป้ายสถิตินักเรียน ๔๔) โรงเรียน	(หญิง) โรงเรียนนามเหมาะแท้ “เจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์” ห้าสิบกว่าแห่งอำ- ช่วยลูกชาวเขาได้
๔๕) ศาลาวัด	(ชาย) ทรงเจือจุนจัดตั้ง เรียนพระปริยัติธรรม สร้างไตรปิฎกสัตถุ- เยี่ยงกษัตริย์สยามรัฐครั้ง
๔๖) ในหลวงและสมเด็จพระศรีสวรินทิรา	(หญิง) ฟาสายเป็นที่ซึ่ง ชมชื่นหยุดยั้ง พระจริยวัตรดล เกริกพระเกียรติศักดิ์ท้าว
๔๗) ทรงถ่ายรูป	(ชาย) ทรง พลดลเขื่อนไริ่ ทรง ผ่อนพระอิริยา- ทรง เพลินพระหฤทยา- ทรง พระสรวลชวนสร้าง
๔๘) กับพระบรมราชชนนีกับ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระ- ราชทานพระราชดำรัสแก่ ประชาชน	เหนือ อัมพรแผ่นพื้น เหนือ ศิขรินทรา- เหนือ มนุษย์สุดพรรณนา เหนือ กษัตริย์ทุกเกษตรสร้าง
๔๙) กับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ และพระบรม- ราชโอรส-ธิดา กับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ และพระบรม	เจริญ พระชนม์เพียบพร้อม เจริญ พระวรวงศ์เธอกรมหมื่น

เทียวคำ นันนา
เทิดไท้
นวยวิท-ยานอ
ไผ่ด้านศึกษา

สถาบัน
เพิ่มทั้ง
ญลัักษณ์พุทธ ศาสน์พ่อ
ก่อนให้กระทำมา

ชาบกมล
ต่างด้าว
ฤดีดิม คำเอย
จากแคว้นแดนสยาม

ราชา ระเบ
บถบ้าง
รมณ์ถ่าย ภาพนอ
สุขให้ไทยสรรพ

พสุณธรา
ครเศกกว้าง
สนองพระ กรุณานอ
สิ่งเกื้อนิกรสันต์

ปฏิภาณ
กอบปร้ทั้ง

ภาพ	เสียง
ราชโอรส-ธิดาทรงเครื่อง เต็มยศ	เจริญ พระสุขเกษมสรณ เจริญ พระพละรัง - เพลง "เวสสุกรรม"
ฉาก วิมานสวรรค์ สมมุติเป็นเทวดาสององค์ ลงมาจากวิมาน ลอยอยู่บนท้องฟ้า	เหนือ อัมพรแผ่นดิน พสุธร เหนือ ศิขรินทรา- ครุเศกวาง
รำถวายพระพร	เหนือ มนุษย์สุดพรรณนา สอนองพระ กรุณานอ เหนือ กษัตริย์ทุกเกษตรสร้าง สิ่งเกื่อนิกรสันต์ เพลง "กล่อมพญา" เจริญ พระชนม์เพียบพร้อม ปฏิภาณ เจริญ พระวาระตระการ กอปรทั้ง เจริญ พระสุขเกษมสรณ รมย์ร่วม พระวงศ์แล เจริญ พระพละรัง ราชย์ไถ่न्द्र์เสถียร ออกเพลงกระบองกัณฑ์

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “บรมราชจักรีวงศ์”

ออกอากาศ มิถุนายน ๒๕๒๕
ทาง สถานีโทรทัศน์ ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการและเขียนบท

พิธีกร

วิทยากร

ผู้ร่วมรายการ

(อ่านทำนองเสนาะ)

ผู้จัดภาพสไลด์ประกอบ

ผู้ประสานงาน

วงดนตรีไทย

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ

มาลินี สาคริก

ธนรัชต์ ศิริสวัสดิ์

ดร. พัทยา สายหู

ดร. วิลาศวงศ์ พงศบุตร

วิภาจรรย์ บุญยกุล

สมาน มณีฤทธิ์

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

คณะโรงเรียนและสมาคมสตรีมหาพฤฒาราม

ในพระบรมราชานุปถัมภ์

ภาพ	เสียง
เริ่มต้นรายการอยู่อย่างไทยเรื่อง “พระบรมราชจักรีวงศ์”	เพลง “ขวัญเมืองประจำรายการ”
๑. พระบรมราชานุสาวรีย์พระ บาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลก แล้วเปลี่ยนเป็น	(เสียงอ่านทำนองเสนาะ) อาศิรวาท บรมราชจักรีวงศ์สุด ร่าย ศรีศรีดีดีสวัสดิ์ เรื่องรศมีโอกาส ประกาศวันสำคัญ อันมีความศักดิ์สิทธิ์ ลิขิต “วันจักรี” ที่หกเมษายน ประชาชนรำลึก นึกถึงพระปฐมกษัตริย์ ขัตติยราชเอกองค์ แห่งราชวงศ์จักรี มีพระนาม “พระพุทธยอดฟ้าฯ” ลือทัว- หล้าไกรฤทธิ พิชิตราชอรินทร์ แผ่นดินไทยอยู่รอด ปลอดภัยได้สร้างเมือง เรื่องรุ่งราชธานี บุรีรัตนโกสินทร์ จอมธรณินทร์ ๖ สร้าง พระเดชไท้แผ่กว้าง ทิวทั้งแหลมทอง นี้หนา
๒. พระบรมฉายาลักษณ์รัชกาล ที่ ๑ มีเครื่องราชสักการะ วิภาจรีย์ บุญกุล อ่านบทอาศิรวาท	โคลง ๒ องค์สอง ๖ แกร่งกล้า พระนาม “พุทธเลิศหล้า” ต่อสร้อย “นภลัย” ในรัชกาลท่านไท้ กล่อมหล้าแหล่งสยาม ศิลปะดุริยะได้ สุขแล
๔. พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ- หล้านภลัย รัชกาลที่ ๒	โคลง ๓ องค์สามพระนามราช อยู่หัว “พระนั่งเกล้า” นาบุญในพุทธศาสน์ ศิลปศาสตร์เฟริศแพร่ พระบาทสมเด็จพระเจ้า- เลิศหล้าเลอคุณ ราชสร้างอารามแผ้ว โปรดเกล้าฯ จารึก ไว้ना
๕. พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า- เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓	โคลง ๔ น้อมนีกองค์สี่ไท้ เพ็ญพระคุณโลกยอม พุทธศาสน์ ๖ ทรงถนอม สรรพศาสตร์เชี่ยวชาญได้ พระจอม เก้านา เทิดไท้ วางระเบียบ สงฆ์นา ช่วยให้ไทยทัน โลกแล
๖. พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔	

ภาพ	เสียง
๑๒ พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ มีพุ่มดอกไม้ รูปเทียนแพ และ กระถางดอกไม้ วางเป็นราช สักการะบนโต๊ะหมู่บูชา (ชุด ๕) ๑๓. วิชาจริย บุษยกุล (เปิดกรวยกระถางดอกไม้ แล้ว หมอบกราบ) วิชาจริยอ่านทำนองเสนาะ	กลอน ๘ เป็นบุญไทยแม่ไรร้องค์เชษฐา แต่องค์พระอนุชา ๒ ยังอยู่ ทรงพระคุณประเสริฐราษฎร์เชิดชู องค์พระภูผดินทร์ปิ่นธานี ทรงพระนาม “ภูมิพลอดุลยเดช” ๒ ปกเกลสปวงประชาสง่าศรี ราษฎร์ร่วมเย็นด้วยมหาบารมี คู่องค์พระราชินีนาถวิมล ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ ทรงประสาทกระแสนุชทุกแห่งหน
๑๔. วิชาจริย บุษยกุล วางพาน พวงมาลัยตรงหน้าแล้วหมอบ กราบ และเมื่อกล่าวคำถวาย พระพรเสร็จแล้ว หมอบกราบ อีกครั้งหนึ่ง	ขอถวายพระพรชัยมงคล ไฉริตน์ดล “ทรงพระเจริญเทอญ”
๑๕. ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (พิธีกร) ให้ผู้ชม	สวัสดิ์คะ ท่านผู้ชมที่เคารพ ลำดับต่อไป ขอเชิญท่านผู้ชมฟังการสนทนาเรื่อง ความสำคัญ ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อสังคมไทย และพระราชกรณียกิจ ของพระมหากษัตริย์ไทยในพระบรมราชวงศ์จักรี ดิฉันขออนุญาต แนะนำวิทยากรและผู้ร่วมรายการเสียก่อนนะคะ
๑๖. ดร. พัทธา สายหู (ไหว้)	ท่านแรกคือ ศาสตราจารย์ ดร. พัทธา สายหู อาจารย์ประจำภาควิชา สังคมและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านที่สอง คือ ศาสตราจารย์ ดร. วิลาศวงศ์ พงศบุตร อาจารย์ประจำ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในตอนแรกนี้ ดิฉันใคร่ขอเรียนเชิญ ศาสตราจารย์ ดร. พัทธา สายหู ได้กรุณาแสดงความคิดเห็นในเรื่องความสำคัญของสถาบัน พระมหากษัตริย์ที่มีต่อสังคมไทย โดยกล่าวถึงพระราชกรณียกิจของ พระมหากษัตริย์ไทยแห่งราชวงศ์จักรี สัก ๓ พระองค์ พอเป็นสังเขป ด้วย ขอเรียนเชิญค่ะ

ภาพ	เสียง
๑๗. ดร. พัทธา สายหู	ขอบพระคุณครับ คุณธนรัชต์ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์สำหรับสังคมไทย ถ้าจะกล่าวให้ละเอียดก็เห็นจะสุดวิสัย ภายใต้อาณัติที่เราอยู่ จะขออนุญาตกล่าวเพียงรวบรัดตามที่กระผมเข้าใจ ผมอยากจะมองบทบาทความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์สำหรับสังคมไทยออกเป็น ๒ ระยะ ระยะแรกคือ ระยะสมบูรณาญาสิทธิราช และระยะหลังคือภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ถ้าจะให้เปรียบเทียบความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในระยะแรก กระผมอยากจะเปรียบว่า ถ้าหากประเทศชาติบ้านเมืองเหมือนกับร่างกาย สถาบันพระมหากษัตริย์ก็จะต้องเปรียบได้กับส่วนที่เป็นศีรษะ เป็นสมอง เป็นความคิด เป็นส่วนที่สั่งการให้ร่างกายเคลื่อนไหวและดำรงชีวิตได้ ถ้าหากเปรียบในส่วนช่วงระยะหลัง กระผมอยากจะเปรียบสังคมประเทศชาติบ้านเมืองเหมือนกับครอบครัว แล้วสถาบันพระมหากษัตริย์เปรียบเสมือนกับพ่อแม่ ที่จริงทั้งสองระยะของสังคมไทยนั้นก็ยังมีส่วนสำคัญของบทบาทพระมหากษัตริย์ได้ทั้ง ๒ อย่าง แต่ที่กระผมเปรียบเทียบอย่างทีกล่าวก่อนหน้านี้ก็เพราะว่า ในช่วงแรก พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้บริหารปกครองโดยสมบูรณ์แต่ผู้เดียว พระองค์ต้องทรงสั่งการบริหารต่าง ๆ ทุกอย่างด้วยพระสติปัญญาของพระองค์เป็นสำคัญ ในช่วงระยะหลังถึงแม้ว่า พระองค์จะทรงมีบทบาทสำคัญเช่นนั้น แต่ถ้าจะเปรียบเป็นครอบครัวสมัยใหม่ ลูกสาวลูกชายที่จะดูแลรักษาตัวเองได้ พ่อแม่ก็มีบทบาทในการบริหารสั่งการน้อยลง แต่กระนั้นก็ยังคงความห่วงใยลูกหลานไม่เปลี่ยนแปลง ที่นี้โดยสังเขปเช่นกัน กระผมก็ขอล่าย่อ ๆ สำหรับ ๓ รัชกาลแรกของพระบรมราชจักรีวงศ์ดังนี้
๑๘. พระบรมฉายาลักษณ์ รัชกาลที่ ๑	ถ้าหากสังเกตจะเห็นว่าในช่วงเวลาของ ๓ รัชกาลแรกนั้น รัชกาลที่ ๑ ท่านทรงครองราชย์อยู่ ๑๗ ปี รัชกาลที่ ๒ ๑๕ ปี รัชกาลที่ ๓ อีก ๒๗ ปี รวมเวลาแล้วก็เป็น ๕๙ ปี ในช่วงของกรุงรัตนโกสินทร์เรานี้ ช่วงระยะแรก ๕๙ ปีนั้น อาจจะแบ่งได้เป็น ๓ ระยะสั้น ๆ ระยะแรกทีเดียวของสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ นั้น เป็นระยะการสร้างบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง รื้อฟื้น

ภาพ	เสียง
ดร. พัทธา สายหู	ความเจริญรุ่งเรืองให้ทัดเทียมกับกรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นราชธานีเก่า เพราะฉะนั้นในยุคสมัยนี้ บทบาทของพระมหากษัตริย์ก็มีหน้าที่สำคัญอยู่ ๒ อย่างคือ เป็นนักรบ เพื่อรักษาความปลอดภัยมั่นคงให้กับประเทศชาติ แล้วก็ทรงเป็นนักปกครองที่จะต้องวางระเบียบบริหารราชการภายในให้ดี จะเห็นได้ว่าตลอดช่วงรัชสมัยของพระองค์ท่าน มีศึกพม่าอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่ต้นจนจบ มาถึงช่วงสมัยของรัชกาลที่ ๒ ศึกพม่าบรรเทาลง ศึกทางด้านตะวันออก คือเมืองญวน เมืองเขมรก็พอที่จะควบคุมได้ เพราะฉะนั้นในช่วงของสมัยรัชกาลที่ ๒ ท่านนั้น ก็มีเวลาพอที่จะทำนุบำรุงบ้านเมืองในด้านศิลปวัฒนธรรมได้มากขึ้น ในแง่นี้กระผมอยากจะเรียกว่ารัชกาลที่ ๒ ท่านเป็นกษัตริย์ศิลปิน ท่านทรงแกะสลักประติมากรรมพระศรีศากยมุนี ที่วัดสุทัศนเทพวราราม ด้วยฝีพระหัตถ์ ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เรื่องอิเหนา เป็นต้น และนอกจากนี้พระองค์ก็ได้ทรงทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมจนกล่าวได้ว่า ยุคของรัชกาลที่ ๒ เป็นยุคทองของวรรณกรรมไทย มีรัตนกวีประจำชาติที่เรารู้จักกันอยู่มากมาย เช่น สุนทรภู่ นายนรินทรธิเบศร์ สมเด็จพระปรมานวชิรโชติโนรส เป็นต้น ในช่วงของรัชกาลที่ ๓ บ้านเมืองมีความสงบมากขึ้น ทางพม่าก็เกิดเหตุวิวาทรุนแรงกับอังกฤษ ซึ่งเป็นมหาอำนาจตะวันตก ถึงมีสงครามใหญ่ ๒ ครั้ง เพราะฉะนั้นในช่วงสมัยของรัชกาลที่ ๓ ท่านศึกใหญ่ทางพม่ากับอังกฤษต้นรัชกาล แล้วก็เสร็จสุดท้ายจนพม่าเสียเมือง เสียเอกราชนั้น ปลายรัชกาลถึงสิ้นรัชกาล ๑ ปี เพราะฉะนั้นด้วยเหตุนี้ ในรัชสมัยของพระองค์ท่านก็มีความสุขสงบพอสมควร และโดยพระราชอัธยาศัยมีความเลื่อมใสในศาสนาเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นการสร้างและปฏิสังขรณ์วัดวาอารามในสมัยนั้น กล่าวได้ว่ามีมากยิ่งขึ้นกว่าแผ่นดินใดในประวัติศาสตร์ มีข้อสังเกตที่สำคัญในรัชกาลนี้ คือ การเข้ามาของมิชชันนารีตะวันตก ให้ความรู้ทางแผนใหม่แบบตะวันตก ซึ่งมีคนไทยศึกษาเล่าเรียนกันไว้ ข้อที่น่าสังเกตอีกอันหนึ่ง ซึ่งไม่ค่อยกล่าวขวัญกันก็คือว่านอกจากพระองค์จะทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่งแล้ว

ภาพ	เสียง
	พระองค์ยังเป็นนักเศรษฐกิจที่ฟื้นฟูฐานะรายได้ของประเทศในรัชสมัยของท่านเป็นอย่างมาก เนื่องจากเวลาของเราจำกัด กระผมอยากจะสรุปว่าพอมาถึงช่วงสมัยรัชกาลที่ ๓ อำนาจของอาณานิคมตะวันตกที่แผ่เข้ามาเป็นที่รู้สึกกันมากขึ้น เพราะฉะนั้นจะสังเกตได้ว่าความห่วงใยของพระองค์ท่าน ความตระหนักและห่วงใยของพระองค์ท่านในเรื่องนี้ ทรงแสดงไว้อย่างชัดเจนในพระราชกระแสประมาณ ๒ เดือนก่อนที่จะสวรรคต กระผมอยากจะขออ่านความตามพระราชกระแสดังนี้ ทรงกล่าวว่า “การศึกสงครามข้างญวนข้างพม่า ก็เห็นจะไม่มีแล้ว จะมีก็อยู่แต่ข้างพวกฝรั่งให้ระวังให้ดี อย่าให้เสียที่แก่เขาได้ การงานสิ่งใดของเขาคิด ๆ ควรจะเรียนเอาไว้ก็ให้เอาอย่างเขา แต่อย่าให้มันถือเลื่อมใสไปเสียทีเดียว ทุกวันนี้คิดสละห่วงใยให้หมดอาลัยอยู่แต่บัด” แล้วก็มีข้อความต่อไปที่ทรงห่วงใยขอฝากแผ่นดินต่อไปใช้ช่วยทำนุบำรุงวัดต่าง ๆ ด้วย กระผมอยากจะสรุปลงตรงนี้แล้วขอผ่านกลับไปที่คุณชนรัฐว่ารัชกาลอื่น ๆ ต่อไปจะมีกระแสวิวัฒนาการของเหตุการณ์และพระราชกรณียกิจสืบเนื่องจากสภาพของบ้านเมืองในขณะสมัยนั้นด้วย
๑๕. ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์	ขอบพระคุณค่ะ ต่อไปขอเรียนเชิญศาสตราจารย์ วิชาสงศ์ พงศบุตร โปรดให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ และการดำเนินพระราชโบายของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ และต่อไปจนถึงรัชกาลที่ ๕ และ ๖ ด้วย ขอเรียนเชิญค่ะ
๒๐. ศาสตราจารย์ วิชาสงศ์ พงศบุตร	ขอบพระคุณค่ะ ดิฉันมองดูเหตุการณ์สมัยรัชกาลที่ ๔ จนถึงรัชกาลที่ ๖ เป็นช่วงของการต่อเนื่องใน ๓ รัชกาลแรก ที่อาจารย์พทยา ได้กล่าวไว้แล้ว และเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงด้วย ที่เรามองดูในช่วงของการเปลี่ยนแปลงนี้ อาจจะมองดูได้จากปัจจัยภายนอกของประเทศ อาจารย์พทยาได้ทิ้งท้ายไว้ว่า รัชกาลที่ ๓ ใกล้จะเสด็จสวรรคตนั้น ท่านได้ห่วงใย และกล่าวไว้อย่างแน่ชัดว่า ศักดิ์สงครามข้างญวน ข้างพม่า ไม่มีอีกแล้วนะกะ ภัยจากตะวันตกที่เกิดขึ้นนี้เป็นแรงปัจจัยสำคัญที่สุด ที่ก่อให้เกิดสมัยของการปรับตัวเข้าสู่สมัยของยุคใหม่
๒๑. พระบรมฉายาลักษณ์ รัชกาลที่ ๔	ดิฉันมองรัชกาลที่ ๔ เป็นช่วงของการเปิดประเทศติดต่อกับตะวันตก ดังนั้นก็ขอย้ำอีกสักนิด อันที่จริงเราเคยทำสัญญากับอังกฤษและอเมริกา มาแล้วในสมัยรัชกาลที่ ๓ แต่ไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่

ภาพ	เสียง
	สนธิสัญญาเบาริง ที่เรารู้จักกันดี เมื่อ ๒๓๘๘ นั้นก่อให้เกิดผลที่ต่อเนื่องอีก ๘๓ ปีต่อมา คือการที่เราต้องให้อำนาจศาลกงสุลแก่ชาวตะวันตก และคนในบังคับของเขา รวมทั้งการที่เราต้องยอมถูกจำกัดอำนาจในการเก็บภาษีศุลกากร จากภัยจากตะวันตกที่เข้ามานี้ ประกอบกับการที่รัชกาลที่ ๔ เมื่อครั้งก่อนจะขึ้นครองราชย์ก็ได้ทรงผนวชอยู่นานถึง ๒๗ ปีนั้น ทำให้พระองค์ทรงมองการณ์ไกล และต้องตัดสินใจพระทัยอย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเวลาที่ การเผชิญหน้ากับลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก ซึ่งแตกต่างกับเราทั้งในด้านระบอบการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมนั้นนะคะ ไม่มีวิธีอื่นจะดีไปกว่าเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น และปรับปรุงประเทศของเราให้ทันสมัย ๑๗ ปี ของรัชกาลของพระองค์ไม่ยาวนานพอที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงได้ แต่ก็ได้เป็นการปูพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในรัชกาลต่อมา ดิฉันอยากจะให้เราได้ตั้งข้อสังเกตว่า เวลาที่เราเผชิญกับปัญหาที่แตกต่างไปนั้น เรามีการปรับตัวอย่างไร รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงดำเนินพระราชโบายซึ่งสานต่อในรัชกาลต่อ ๆ มา ก็คือได้ทรงดำเนินวิธีการ ๓ แบบ ประการที่ ๑ ก็คือ ถ้าเห็นว่าประเพณีเดิมของเราอันไหนที่ล้าสมัยไม่เหมาะสม ก็ทรงตัดสินพระทัยที่เลิก ประการที่ ๒ ถ้าประเพณีใดของเขาเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง เช่นวิทยาการตะวันตก การแพทย์ การศึกษา ก็ทรงรับมาปฏิบัติ ประการที่ ๓ ก็คือ พร้อมกันนั้นก็ทรงฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของเก่าของเราไว้ให้ดึกสืบทอดมาจนทุกวันนี้ พอถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ ดิฉันมองดูว่าเป็นยุคของการปฏิรูปบ้านเมืองครั้งใหญ่ ทั้งทางด้านการบริหาร การศาล การศึกษา และสังคมทั้งหลายแหล่ การปฏิรูปครั้งนี้ทำได้สำเร็จในระยะเวลา ๔๒ ปี โดยอาศัยความร่วมมือจากพระบรมวงศานุวงศ์ รวมทั้งข้าราชการ ชาวต่างประเทศ พร้อมกันนั้นในช่วงรัชกาลที่ ๕ นี้ เราต้องต่อสู้กับภัยจากภายนอก คือ จักรวรรดินิยมอย่างใหญ่หลวง ระยะเวลารัชกาลที่ ๕ นี้ นะคะ เราเสียดินแดนให้แก่ตะวันตกถึง ๕ ครั้ง รวมกับสมัยรัชกาลที่ ๔ ตอนปลายเป็น ๖ ด้วยกัน เราเผชิญหน้าด้วยการแก้ไขปัญหาทางการต่างประเทศด้วยนโยบายทางการทูต เราไม่ต่อสู้เพราะเราด้อยกว่าเขาทางด้านอาวุธและกำลังต่าง ๆ

๒๒. พระบรมฉายาลักษณ์
รัชกาลที่ ๕

ภาพ	เสียง
	พอดีสสมัยรัชกาลที่ ๖ เป็นช่วงเวลาของการขยายการศึกษา เรามีมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทย มีการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป ที่สำคัญคือการตัดสินใจพระทัยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ ๑ ยังผลให้เรามีโอกาสแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เสมอภาคได้เป็นผลสำเร็จ แม้ว่ากว่าจะบรรลุผลโดยบริบูรณ์ก็เมื่อต่อ ๒๔๘๑ ในสมัยรัชกาลที่ ๘
๒๓. ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์	ขอบพระคุณค่ะ อาจารย์ ในช่วงรัชกาลที่ ๗ นะคะ ไม่ทราบว่ามีเหตุการณ์อะไรที่น่าสนใจที่อาจารย์อยากจะเพิ่มเติมอีกหรือเปล่านะ
๒๔. ศาสตราจารย์ วิชาสงศ์ พงศบุตร	ในรัชกาลที่ ๗ นั้นะคะ เป็นระยะเวลาประมาณ ๕ ปี ซึ่งเห็นได้ชัดทีเดียวว่ามีการเคลื่อนไหวเพื่อระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ แล้ว ในระยะนี้จะเห็นได้ชัดทีเดียวว่าสังคมไทยได้มีชนรุ่นใหม่มั่น ซึ่งได้รับการพัฒนาจากการศึกษาระบอบใหม่นั้น
๒๕. พระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลที่ ๗	พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่ได้เตรียมการจะพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนชาวไทย ในรัชกาลนี้ได้มีร่างรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ ฉบับแรกตั้งแต่ต้นรัชกาล และฉบับหลังประมาณ ๑ เดือนก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างมาก ดิฉันเห็นจะต้องยกพระราชดำรัสของท่านตอนหนึ่งที่กล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นมีข้อยากอยู่เพียงอย่างเดียว ก็คืออย่าให้ช้าเกินไป อย่าให้เร็วเกินไป นอกจากมีสติปัญญาดีแล้ว จะต้องมิใช่คิดประกอบด้วย” ก็เป็นที่น่าเสียดายว่า ขณะที่ทรงรอเวลาอันเหมาะสมนั้นก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเกิดขึ้นในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ และถึงพระองค์จะไม่ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญไปด้วยพระองค์เองนะคะ ก็ได้ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ปวงชนชาวไทย เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕
๒๖. ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์	
๒๗. พระบรมฉายาลักษณ์รัชกาลที่ ๘	ขอบพระคุณค่ะ เท่าที่ได้ฟังอาจารย์ทั้งสองท่านกล่าวมานี้ ก็คงจะทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนแล้วว่า พระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อชาติบ้านเมืองของเราเพียงไรนะคะ แต่เรื่องก็คงจะไม่สมบูรณ์ ถ้ามิได้กล่าวให้ครบทั้ง ๕ รัชกาลนะคะ ในรัชกาลที่ ๘ พระองค์ทรงเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทย แม้ว่า จะทรงพระเยาว์ แต่ประชาชนก็มีความจงรักภักดีในพระองค์ท่านยิ่ง

ภาพ	เสียง
	นัก จะเห็นได้จากตอนที่เสด็จสำเพ็งมีประชาชนมาเฝ้าถวายความจงรักภักดีมากมาย
๒๘. พระบรมฉายาลักษณ์ รัชกาลที่ ๕ เหนือโต๊ะหมู่บูชา	สำหรับรัชกาลที่ ๕ คือรัชกาลปัจจุบัน พวกเราชาวไทยทุกคนต่างก็ประจักษ์ ชาบซึ่งในใจดีทุกคนแล้ว ถึงพระราชจริยวัตรอันประเสริฐนะกะ พระองค์ทรงเป็นศูนย์รวมของชาติเราจริง ๆ กะ
	ต่อไปขอเชิญท่านผู้ชมฟังเพลงพระมหากษัตริย์ไทยซึ่งขับร้องโดย คุณสุรางค์ ครุฑพันธุ์ โดยวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นการส่งท้ายรายการ และคิดนขอถือโอกาสขอบพระคุณผู้ร่วมรายการทุกท่าน และขอขอบคุณสถานีโทรทัศน์สีกอง ๘ อ.ส.ม.ท. ไว้ ณ ที่นี้ด้วยขอบพระคุณกะ
๒๙. วงดนตรีไทยของ กรมประชาสัมพันธ์	การบรรเลงเพลง “พระมหากษัตริย์ไทย” (ทำนองแขกสาหร่าย)
	เพลง พระมหากษัตริย์ไทย
๓๐. พระบรมมหาราชวัง	๑. บุญแท้อยู่ไทยได้พระมหากษัตริย์ ดำรงรัฐสีมาสง่าศรี สืบราชสันตติวงศ์พงศ์จักรี
๓๑. จัปภาพวงดนตรีไทยสัก	ครองไฟทเสวีจีรกาล
๓-๔ นาที แล้วจับภาพสไลด์ ต่อไปนี้ สลับกับวงดนตรี	สร้อย โอ้พระคุณอุ่นเกล้าเหล่าทวยราษฎร์ ดุจแสงโอภาส สุริยส่องนำชาติชัชวาล
๑. พระแก้วมรกต	ราษฎร์สุขเกษม เปรมใจสราญ
๒. พระที่นั่งจักรี	พระบรมโพธิสมภาร แผ่ไพศาลคุ้มเกล้าเอย
๓. วัดอรุณราชวราราม	๒. โลกร่มร้อนไร้สุขทุกหย่อมหญ้า
๔. วัดพระเชตุพน	แต่ไทยยังร่มอร่าม ทั่ววันไหน
๕. พระสงฆ์รับบิณฑบาต	ด้วยไทยมีมหากษัตริย์เป็นจักรพรรดิ
	ปวงประชาจึงได้สุขร่มเย็น
๓๒. พระบรมฉายาลักษณ์	สร้อย โอ้พระคุณอุ่นเกล้าเหล่าไทยถ้วน
รัชกาลที่ ๕ เหนือโต๊ะ	ดุจแสงจันทร์นวล จูจจิตรินชวนเมื่อยามเพ็ญ
หมู่บูชา	ราษฎร์ศดใส คลายล้าเค็ญ
	ทรงทศพิชราชธรรมเด่น
	มีเคียวว่างเว้น นิรันดร์เอย
	จบรายการ เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ละครพื้นทาง”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๕ เวลา ๑๙.๐๐ น.
ออกอากาศ วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๕ เวลา ๒๓.๐๐ น.
ทางสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการและเขียนบท

วิทยากร

ผู้ร่วมรายการ

พ.ต. หญิง คุณหญิง ฝอยบ โปะะกฤษณะ
ปัญญา นิตยสุวรรณ
พ.ต. หญิง คุณหญิง ฝอยบ โปะะกฤษณะ
สุมาลี จุฑศรี
สุรีพร พุทธสุวรรณ
อุไรวรรณ กฤษณน้อย
สิริกาญจน์ เนตรสอดกิจ
ปัทมา พรรณโรจน์
เบญจมาศ หุตะเสวี

ผู้แสดงเรื่อง “ราชธิดา” ตอน “สมิงพระรามรบกามนี”

กามนี

สมิงพระราม

ดนตรีประกอบ

ผู้ประสานงาน

ราชมพ โปธิเวส
สุนทรี กองทรัพย์โต
สุดจิต คุริยประณีต
สุรางค์ คุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
ฉาก ห้องเรียนในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สมมุติเป็นเวลาเรียนวิชาวรรณกรรม การละคร มีนักเรียนนั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้อง ๒ คน มีนักศึกษาทยอยเดินเข้ามาอีก ๒-๓ คน คนสุดท้ายหอบแฟ้มและหนังสือพะรุงพะรัง	
จับภาพห้องเรียนแล้วแพนไปเห็นนักศึกษาเข้ามา	
สุมาลี อุไรวรรณ	มัวไปโอ้อ้อที่ไหนมาจ๊ะ ไปตามที่ห้องกินข้าวก็ไม่พบ ฉันทเคยมาก่อนก็ สัมผัสเพิ่มนี่นะซิ กลัวอาจารย์จะทวนถามเรื่องเดิม ยังไม่ได้อ่านทวนเลย เดี่ยวโดนซักแยะเลย
สุรีพร อุไรวรรณ	ฉันก็เพิ่งอ่าน ไม่เป็นไรหรอกอาจารย์ใจดีออก ที่จริงเราเลือกวิชาวรรณกรรม การละครนี่ดีนะ ได้ค้นคว้าและได้อ่าน และเข้าใจเรื่องเก่า ๆ ที่เราได้ยินได้ฟังเมื่อเด็ก ๆ
สิริกาญจน์	เราเรียนในด้านวรรณกรรม แต่อาจารย์ท่านก็สาธิตให้ดู เข้าใจดีขึ้นตอนนี้ท่านจะทวนอะไรนะ
ปัทมา	วิวัฒนาการการละคร นับแต่ละครชาตรี ละครใน ละครนอก ละครดึกดำบรรพ์ ท่านว่าจะได้เป็นพื้นฐานที่หนักแน่นที่จะต่อเรื่องละครพื้นทางนี้อย่างไรล่ะ
อุไรวรรณ เสียงออก อาจารย์เดินมาหน้าชั้น	ไหน เธอสรุปมาได้ยังไงบ้าง เดี่ยวอาจารย์มาซักถามจะได้ช่วยกันตอบ อ้าวเสียงออกพอดี เดี่ยวอาจารย์เข้าห้องแล้ว
ผะอบ	เป็นอย่างไรบ้างจ๊ะ ทวนของเก่ากันไปถึงแค่ไหนแล้ว ไหนใครรับไปทำเรื่องอะไร รายงานย่อ ๆ มาก่อนจะได้ต่อเรื่องใหม่
สุมาลี	ดิฉัน รับเรื่องละครในคะ สั้นหน่อยเพราะไม่ค่อยเกี่ยวกับละครพื้นทางเท่าไร ละครในคือละครนางใน มีแสดงในเฉพาะพระราชฐาน มุ่งศิลปะทางนาฏศิลป์ ทั้งทำรำและดนตรีประกอบ พุดสั้น ๆ การดูละครใน ดูทำรำ ไม่ได้ดูเรื่อง เพราะว่าทราบเรื่องกันอยู่แล้ว ที่นำมาเล่นก็มีรามเกียรติ์ อิเหนา อุณรุท

ภาพ	เสียง
สุรีพร	ของดิฉันละครนอกค่ะ ละครนอกคือ ละครนอกวัง เป็นละครของชาวบ้านแสดงกัน เดิมเรียกว่าละครเลข ๆ เมื่อมีละครในวังขึ้น ก็เลยเรียกว่าละครนอก ผู้แสดงใช้ผู้ชายล้วน ทำรำไม่ประณีตเท่าละครใน มุ่งความสนุกสนาน ทำนองเพลงก็แตกต่างจากละครในบ้าง เช่น ร่ายนอก ชำป้อนอก ปีนตลิ่งนอก เป็นต้น
ปัทมา	คงจะให้ทันใจผู้ดูนะคะ เมื่อเทียบกับร่ายใน ปีนตลิ่งใน ชำป้อน ที่อาจารย์เคยเปิดแถบเสียงให้ฟัง เร็วกว่ามาก
พะอบ	ใช่ซิ แล้วเรื่องที่เล่นละครจะ
สุรีพร	ส่วนมากนำมาจากนิทานแล้วแปลงเป็นบทละครค่ะ เป็นเรื่องท้าวพระยามหากษัตริย์ก็เรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ นั้นแหละค่ะ คนไทยเรายังมันอยู่ในพระมหากษัตริย์ แต่บทบาทของละครนอก ท้าวพระยามหากษัตริย์ก็ไม่เคร่งครัดในราชประเพณี มีลักษณะเหมือนคนธรรมดาเพราะถือว่าเป็นละคร เช่นท้าวสามลก็พูดจาล้อเล่นกับเสนาและนางกำนัลได้ ของดิฉันละครชาตรีค่ะ ยังไม่ยุติลงได้ว่าละครชาตรีมาจากละครนอกหรือละครนอกรับโนราชาตรีมาผสม แต่ที่แน่นอนก็คือ ละครนอกและละครชาตรีแยกเป็นคนละเรื่องจะเห็นได้จากพระราชพงศาวดาร เมื่อฉลองกรุงในรัชกาลที่ ๑ ก็โปรดเกล้าฯ ให้มีมหรสพทั้งละครนอกและละครชาตรี เรื่องที่นำมาเล่นมีมากมาย เหมือนบทละครนอกเป็นส่วนมาก ทำรำและเพลงมีที่แปลกออกไป คือ ชัดชาตรีไหว้ครู และมีรำชาตรี
ปัทมา	ของดิฉันละครดึกดำบรรพ์ค่ะ เป็นวิวัฒนาการมาจากละครในละครนอก ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ค่ะ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงอิสริยยศศักดิ์เป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ ได้ทรงปรับปรุงโดยนำละครนอกละครในแบบอย่างบางอย่างของ opera ที่ผสมผสานกับของไทยได้มาใช้ มีการสร้างฉากประกอบเรื่อง มีบทเฉพาะที่ได้ต่อกัน และตัวละครร้องเอง รำเอง แทรกบทเจรจาทำให้เดินเรื่องรวดเร็วและสมจริงขึ้น
พะอบ	ถูกแล้วจะ อธิบายให้ชัดเจนต่อซิจะว่าทำไมเรียกว่าละครดึกดำบรรพ์
อุไรวรรณ	ดิฉันรับต่อค่ะ ก็ในเวลาต่อมาเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ได้นำละครแบบนี้ไปเล่นที่โรงละครวังบ้านหม้อ ซึ่งท่านให้ชื่อว่า โรงละครดึกดำบรรพ์ เปิดให้ประชาชนเข้าดู บทที่เล่นก็มีเป็นตอน ๆ เช่นอิเหนา

ภาพ	เสียง
เบญจมาศ	เสียงเทียบ รจนาเลือกคู่ สังข์ศิลป์ชัยตกเหว เป็นต้น ต่อมาชื่อโรงละครก็เลื่อนไปเป็นชื่อแบบอย่างของละคร ก็เลยเรียกกันว่าละครดึกดำบรรพ์
ผะอบ	อาจารย์คะ ขอเสริมหน่อยค่ะ ดิฉันค้นมาได้ว่าเรื่องเดิมนะเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ ไปยุโรปกลับมา ก็กราบทูลสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์ฯ เรื่องโอเปร่าที่ได้ไปเห็นมา สมเด็จพระนครินทร์ทรงนำดัดแปลงละครนอก ละครในอย่างที่ท่านมารายงานมาแล้ว ที่ขอเสริมเพื่อจะได้ทราบที่มาว่าละครแบบนี้ทำไมเจ้าพระยาเทเวศร์จึงนำไปเล่นที่โรงละครดึกดำบรรพ์ของท่าน
เปิดเทปแต่เฉพาะทำนอง ๑. เพลงจีนต้องเขียง น.ศ. แย่งกันตอบ ๒. เพลงพม่าเขว น.ศ. แย่งกันตอบ ๓. เพลงลาว.... น.ศ. แย่งกันตอบ ผะอบ สุมาลี	ดีมาก ที่เธอทุกคนได้รวบรวมสรุปเรื่องละครใน ละครนอก ละครดึกดำบรรพ์มา เพราะละครพันทางที่อาจารย์จะพูดถึงในวันนี้ ก็มีพื้นฐานมาจากเรื่องที่เราพูดมาแล้วเป็นการปูพื้นกันเสียก่อน ที่มาของละครพันทางนี้ก็เนื่องมาจากครูดนตรีไทยของเราท่านสามารถแต่งเพลงเลียนเสียงดนตรีมาต่าง ๆ ได้อย่างเนบเนียน เป็นการปรับปรุงดนตรีไทยให้มีรสแปลกออกไป เช่น เพลงลาว เพลงจีน เพลงมอญ เพลงพม่า เพลงแขก เพลงฝรั่งทั้งหลายก็จะเคยได้ฟังมาแล้ว การปรับปรุงเพลงต่างภาษานี้เป็นอัจฉริยะของครูท่าน นอกจากนั้นท่านยังนำดนตรีบางชนิดซึ่งสามารถผสมผสานเข้ากันกับไทยได้มาผสมทำให้ทำนองเพลงนั้นเนบเนียนยิ่งขึ้น เช่น นำขิมมาผสมเพลงจีน เปิงมางมาทำเพลงมอญ เป็นต้น อาจารย์จะเปิดเทปให้เธอฟังนะ แล้วบอกอาจารย์ว่าเป็นทำนองเลียนแบบชาติไหน
	เพลงจีนค่ะ
	เพลงพม่าค่ะ
	เพลงลาว เขียวผิ
	เพลงลาวค่ะ
	เป็นอย่างไรจะฟังเพลงชาติต่าง ๆ พอเป็นตัวอย่างแล้ว
	นักดนตรีไทย เก่งจริง ๆ นะคะ เลียนเพลงได้เหมือนสำเนียงชาตินั้นจริง ๆ

ภาพ	เสียง
ผะอับ	อาจารย์จะอธิบายต่อแล้วจะเห็นว่าไม่แต่ดนตรีเท่านั้นนะ พอมีเพลงแล้วก็ก็นำเพลงนั้นประกอบการแสดงทางนาฏศิลป์ให้มีรสชาติยิ่งขึ้น เริ่มด้วยแทรกไว้ในบทละครนอก ที่เรียกกันว่า ออก ๑๒ ภาษา แต่ไม่ครบหรือ ที่รู้จักกันมากก็เรื่องสังข์ทอง ตอนรจนาเลือกคู่ เรื่องพระมณีนีลชย ตอนนางเกษณียเมยอพระกลืน เลือกคู่ มีชาติต่าง ๆ แทรกมาด้วย เมื่อถึงชาติใดก็ใช้เพลงสำเนียงชาตินั้น การแต่งกายและท่าร่ายก็ประดิษฐ์ให้แตกต่างจากท่าร่ายละครนอก โดยผสมท่าร่ายของชาตินั้นเข้ามาด้วย นับว่าเป็นที่สนุกสนานมาก ผู้ชมก็ชอบดูชอบฟังเพลงแปลก ๆ
สุรีพร	แล้วมีก็ภาษาคะ
ผะอับ	ส่วนมากก็มี แยก ลาว มอญ พม่า จีน ข่า ฝรั่ง ตอนแรกนี่ก็เป็นแต่การแทรก ยังไม่จับเป็นเรื่อง พระยามหินทรศักดิ์ธำรง ท่านเป็นผู้ริเริ่มนำเรื่องต่างชาตินามาแต่งเป็นบทละครแต่ท่านไม่ได้แต่งเอง ท่านมอบให้หลวงพัฒนพงศ์ภักดี (พิม สุขยางค์ เป็นผู้แต่ง)
อุไรวรรณ	เรื่องชาติต่าง ๆ นำมาจากไหนคะ
ผะอับ	ก็จากวรรณคดีไทยที่คนไทยรู้จักดี เช่น สามก๊ก ราชาริราช เป็นต้น เธอก็คงทราบดีซินะว่าชาติไหน การแสดงเป็นแบบละครนอกแต่ตัวละครเป็นมอญและจีน
สุมาลี	เครื่องแต่งตัวล่ะคะ เหมือนอย่างออก ๑๒ ภาษาไหนคะ
ผะอับ	คำถามนี้ดีมาก อาจารย์ตั้งใจจะอธิบายแต่แรก เมื่อเล่นละครเป็นเรื่องแล้ว การแต่งตัวก็สวยงามและประณีตกว่ามาก ดนตรีก็ใช้ปี่พาทย์ผสมเครื่องดนตรีบางชิ้นของชาตินั้น
อุไรวรรณ	อาจารย์จะทำยังไงถึงจะได้ดูละครพันทางล่ะคะ
ผะอับ	ได้ซิ อาจารย์มีละครพันทางให้ดูแน่ ๆ แต่ก่อนจะได้ดู ฟังให้จบก่อนนะ ต่อมาพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงปรับปรุงให้มีฉากประกอบแบบละครดึกดำบรรพ์ พระองค์ท่านก็ทรงนิพนธ์บทละครเรื่อง พระลอ มาเป็นละครแบบเพลงร้องกลอนดนตรีเป็นสำเนียงลาว และเข้าใจว่าพระองค์ท่านทรงเป็นผู้ให้ชื่อละครแบบนี้ว่า “ละครพันทาง”
สิริกาญจน์	จริงสินะคะ เราได้ชมเรื่อง “พระลอ กันบ่อย ๆ ท่าร่ายก็ไม่เหมือน

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “นางแก้วในเรือน”

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ เวลา ๒๓.๐๐ น.
ทาง สถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

พิธีกร

ผู้ร่วมรายการ

ผู้วาดภาพประกอบ

ที่ปรึกษา

ผู้ขับร้องและ

ผู้ประสานงาน

วงดนตรี

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ

วรวรรณ ทวีศิลป์

กัญญา เอกวานิช

เพียว ปลายวัฒน์

อภิชาติ มหากันธา

ลักษณ์ยุทธ ตรีชัย

วิภา ศิริสวัสดิ์

กิตติวดี บุญซื่อ

สุรางค์ คุริยพันธุ์

กรมประชาสัมพันธ์

ภาพ	เสียง
๑. ชื่อรายการ “อยู่อย่างไทย” แล้วฉายภาพ “นางแก้ว” มีชื่อเสียง “นางแก้วในเรือน” ๒. พิธีกร วรวรรณ.....	เพลง “ขวัญเมือง” สวัสดีค่ะ ท่านผู้ชมที่เคารพ วันนี้รายการ “อยู่อย่างไทย” มีความยินดีที่ชุมนุมศึกษาภาษาไทยได้ให้ความร่วมมือ จัดคณะผู้อภิปรายมาร่วมรายการกับเรา โดยให้ชื่อเรื่องว่า “นางแก้วในเรือน” ดิฉันขออนุญาตแนะนำคณะผู้อภิปรายจากชุมนุมศึกษาภาษาไทย ตามลำดับนะคะ (แนะนำผู้ร่วมอภิปรายทีละคน กัญญา พเยาว์ อภิชาติ) ส่วนดิฉัน วรวรรณ ทำหน้าที่เป็นพิธีกรค่ะ ท่านผู้ชมคงจะเคยได้ยินคำว่า “นางแก้ว” กันจนชินหูแล้วใช่ไหมคะ เมื่อเอ่ยถึงคำนี้ ส่วนมากเราจะคิดถึง หญิงงามผู้มีคุณสมบัติเลิศ คือมีทั้งความงามและความดี เป็นที่ยกย่องกันทั่วไป แต่อาจจะไม่ค่อยทราบกันว่า “นางแก้ว” มีที่มาอย่างไร ฉะนั้นในตอนแรกนี้ ดิฉันจะขอเชิญคุณกัญญา เริ่มก่อนโดยให้ความรู้เกี่ยวกับที่มาของคำว่า “นางแก้ว” เชิญค่ะ
๓. กัญญา	ขอบคุณค่ะ คำว่า “นางแก้ว” นี้ ปรากฏในวรรณคดีไทยเรื่องหนึ่งในสมัยสุโขทัย คือเรื่องไตรภูมิพระร่วงซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของพระยาลิไทย แห่งกรุงสุโขทัย นางแก้ว นี้เป็นสมบัติอย่างหนึ่งของพระยามหาจักรพรรดิราช ผู้ทรงบุญญาธิการอันยิ่งใหญ่ พระยามหาจักรพรรดิราช มีสมบัติที่เรียกว่าแก้ว อยู่ ๗ ประการคือ จักรแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว แก้วมณี นางแก้ว ขุนคลังแก้ว และลูกแก้ว
๔. ภาพ “นางแก้ว” ตามจินตนาการของจิตรกร	ดิฉันจะขออัญเชิญข้อความที่พรรณนาถึง “นางแก้ว” หรืออติธัตินะ จากหนังสือไตรภูมิพระร่วงบางตอนมาอ่านให้ฟังนะคะ
๕. กัญญา (อ่านข้อความ)	“อันว่านางแก้วนั้นโสด บรมิตำบมิสูง พองามพอดี สมควรถูกเนื้อจำเริญใจฝูงคนทั้งหลายแล มีฉวีวรรณเกลากลิ้งยงหมดไสงามนักหนา มาตราว่าละอองธุลีผ่น้อยหนึ่งจะติดแปดกายนั้นก็มีเลย ดูจดอกบัวแลดูน้ำนั้นแล...”
๖. ภาพนางแก้ว ที่จิตรกรวาด	อีกตอนหนึ่งว่าดังนี้ค่ะ “ตัวนางแก้วนั้นหอมดั่งแก่นจันทร์-กฤษณาอันบดแล้วแลปรุ่งลงด้วยกัณธรสอันหอมทั้งสี่ประการ และหอมฟุ้งอยู่นักหนาทุกเมื่อแล เมื่อแลนางแก้วเจรจาก็ดี หัวร่อก็ดี กลิ่น

ภาพ	เสียง
	ปากนางแก้วนั้น หอมฟุ้งออกดังกลิ่นดอกบัว อันชื่อว่า นิลบล และจงกลนีเมื่อบานอยู่นั้น...” อีกตอนหนึ่งเป็นการชมมารยาทและจริยวัตรของ นางแก้วว่าดังนี้ละ “เมื่อใดและพระญามาทามาสู่นางแก้ว นางแก้วนั้นมิได้นั่งอยู่ในที่อยู่คนนั้น ย่อมลุกไปต้อนรับพระญานั้นแล้ว แล้วเอาหมอนทอมนั่งเฝ้า อยู่พัดพระญานั้นแล้ว แล้วนางจึงนวดพั้นคันบาทแลกรของพระญานั้น แล้วจึงนั่งอยู่เบื้องต่ำ นางแก้วบ่ห่อน จะขึ้นนอนเหนือแท่นแก้ว ก่อนพระญามหาจักรพรรดิราชนั้นเลยสักคาบ นางแก้วนั้นบ่ห่อนลงจากแท่นแก้วนั้น ภายหลังพระญาเลยสักคาบ แม้ว่านางแก้วนั้น จะกระทำการงานอันใด ๆ ก็ดี ย่อมไหว้ทูลแต่พระญานั้นให้รู้ก่อน เมื่อใดพระญาสั่งให้ทำ นางจึงทำ...”
๗. กัญญา	สรุปว่า นางแก้วนี้มีคุณสมบัติหลายอย่าง นอกจากความงามแล้ว นางยังมีรัศมีฉายออกจากตัว มีมารยาทงาม อ่อนน้อมถ่อมตน ช่างปรนนิบัติ และทำทุกสิ่งให้เป็นทีพอพระทัยของพระสวามี และสรรเสริญนางแก้วว่า ซื่อสัตย์ต่อพระญามหาจักรพรรดิราช มิเคยเอาใจออกหากแม้แต่น้อย นี่แหละละ คือที่มาของคำว่า “นางแก้ว” ตามที่ปรากฏในหนังสือไตรภูมิพระร่วง ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์พระญาติไทยแห่งกรุงสุโขทัย
๘. วรวรรณ (พิธีกร)	ขอบคุณละ เราก็ได้ทราบที่มาของคำว่า “นางแก้ว” แล้วนะละ เป็นที่น่าสังเกตว่า คำว่า “นางแก้ว” นี้ มีความไพเราะงดงาม ทั้งเสียงและความหมาย คุณลักษณะของ “นางแก้ว” จากไตรภูมิพระร่วง คงจะฝังใจคนไทยมานาน ฉะนั้นเมื่อจะยกย่องผู้หญิงที่เป็นเมียแก้วในอุดมคติ แล้วจะต้องเรียกว่า “นางแก้ว” เสมอไป ต่อไป ดิฉันจะขอเชิญคุณเพชรแก้ว กล่าวถึง นางแก้วในชีวิตมนุษย์จริง ๆ มิใช่ในวรรณคดีละ เราอาจจะกล่าวถึงนางแก้วได้ ๒ ระดับ คือ นางแก้ว ระดับประเทศ และนางแก้วระดับครอบครัว ขอเชิญคุณเพชรแก้วกล่าวถึง นางแก้วระดับประเทศก่อนละ
๙. เพชรแก้ว	คำว่า “นางแก้ว” นี้ถ้ามองในระดับประเทศ ก็น่าจะถวายสมญานางแก้วองค์แรกนี้แต่ “นางเสือง” พระมเหสีในพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ภาพ	เสียง
๑๐. ภาพสไลด์ “นางเสีอง” แห่งกรุงสุโขทัย (จากละครเรื่องนางเสีองของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)”	พระนางเป็นพระราชมารดาของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช การที่ผู้หญิงคนหนึ่งสามารถเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนลูก จนกระทั่งลูกได้ครองราชย์เป็นกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ นั่น ย่อมเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะเกิดพระเกียรติ “นางเสีอง” ว่าเป็นนางแก้วแห่งกรุงสุโขทัยโดยแท้
๑๑. ภาพวาด “สมเด็จพระศรี-สุริโยทัย” ประทับบนหลังช้าง เติรมอบกับข้าศึก	ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เราก็มีนางแก้วอีกพระองค์หนึ่งคือ สมเด็จพระศรีสุริโยทัย พระมเหสีในพระมหาจักรพรรดิ วีรกรรมของพระองค์ในการที่ทรงสละพระชนม์ชีพ เพื่อป้องกันพระสวามีไว้ให้พ้นจากเงื้อมมือข้าศึกนั้น เป็นที่ประทับใจคนไทยทั้งชาติดังที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ดิฉันจะขอกล่าวถึง นางแก้ว ระดับประเทศอีก ๒ พระองค์ อันที่จริงยังมีนางแก้ว ซึ่งเป็นพระมเหสีของพระมหากษัตริย์อีกหลายพระองค์ แต่เนื่องจากเวลาไม่จำกัด จึงจะขอกล่าวเฉพาะสองพระองค์นี้ ซึ่งเป็นพระมเหสีในพระมหากษัตริย์ไทย และดำรงตำแหน่ง พระบรมราชินีนาถทั้งสองพระองค์
๑๒. พระบรมฉายาลักษณ์ สมเด็จพระนางเจ้า-เสาวภาผ่องศรี พระ-บรมราชินีนาถ	“นางแก้ว” ซึ่งเป็นพระบรมราชินีนาถพระองค์แรกคือ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกจากจะทรงทำหน้าที่พระมเหสี และพระราชมารดาแล้ว พระองค์ยังทรงมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศในระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก ในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ ครั้งนั้นพระองค์ได้รับการสถาปนาเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน จึงทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถด้วยเหตุนั้น นอกจากทรงมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศแล้ว สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ยังทรงเห็นความสำคัญของการศึกษาของสตรี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับสตรีขึ้นหลายแห่งด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ในด้านการสังคมสงเคราะห์ ก็ทรงมีส่วนก่อตั้ง สภาอุณาโลมขึ้นสำหรับเป็นศูนย์กลางบรรเทาทุกข์ช่วยเหลือทหารและประชาชนผู้เจ็บป่วยเมื่อคราวที่ประเทศ

ภาพ	เสียง
๑๓. วรารณ	สยามได้มีกรณีขัดแย้งกับประเทศฝรั่งเศส และสภาอนุโลมนีเองเป็นจุดเริ่มต้นของกิจการสภาภาษาไทยในสมัยต่อมา
๑๔. พระบรมฉายาลักษณ์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	นับว่า สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ควรแก่การได้รับพระสมัญญาว่า “นางแก้ว” อย่างแท้จริงนะคะ เพราะทรงพระปรีชาสามารถหลายประการอย่างที่คุณพเพว่รก็กล่าวมาแล้ว คราวนี้เราก็มารู้ถึง “นางแก้ว” ระดับประเทศอีกพระองค์หนึ่ง ถ้าทายไม่ผิดก็คือสมเด็จพระบรมราชินีนาถ องค์ปัจจุบันถูกไหมคะ ถูกแล้วค่ะ องค์ที่สองก็คือสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน นอกจากพระสิริโฉมอันงดงาม พระจริยาวัตรอันควรแก่ตำแหน่งพระบรมราชินีนาถ และพระราชมารดาของพระราชโอรส พระราชธิดาแล้ว พระองค์ยังทรงปฏิบัติพระราชภารกิจอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติเป็นส่วนรวมอีกมากมายหลายประการ
๑๕. ภาพยนตร์พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมราชินีนาถประมาณ ๓ - ๔ นาที	ดิฉันจะขอกล่าวถึง พระราชกรณียกิจของพระองค์ท่านโดยสังเขปนะคะ การที่ได้มีโอกาสตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปเยี่ยมราษฎรในที่ถิ่นต่าง ๆ ทำให้พระองค์ทรงทราบถึงความทุกข์ของประชาราษฎรในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย
๒) ภาพยนตร์เกี่ยวกับการพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎรที่มารับเสด็จ	การศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการพัฒนาการของสตรีไทย ในชนบท พระองค์จึงทรงริเริ่มงานสงเคราะห์ในสิ่งที่ประชาชนต้องการนับตั้งแต่ การพระราชทานความช่วยเหลือด้านปัจจัยสี่ และด้านการรักษาพยาบาลราษฎรที่เจ็บป่วย เป็นการแบ่งเบาพระราชภารกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นการแสดงพระเมตตาธรรมทั้งต่อ
๓) หน่วยแพทย์เคลื่อนที่รักษาโรคของราษฎร	พลสกนิกรชาวไทย และต่อพวกที่อพยพลี้ภัยเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิ-
๔) หน่วยสงเคราะห์ของสภาภาษาไทย ที่ช่วยเหลือผู้อพยพ	สมภาร นอกจากนั้นยังมีงานบางอย่างที่ทรงริเริ่ม เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของครอบครัว เกษตรกรและของชาวบ้านเป็นส่วนรวม การที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงใช้พระปรีชา
๕) การถวายเหรียญซีเรส	สามารถช่วยงานสังคมสงเคราะห์ และงานพัฒนาอาชีพของราษฎรในชนบทเช่นนี้ เป็นเหตุให้องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติถวายเหรียญซีเรสแด่พระองค์ท่านเป็นการสดุดีพระเกียรติคุณ

ภาพ	เสียง
๑๖. วรวรรณ	ยังมีพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระบรมราชินีนาถอีกเป็นอนงกประการที่ไม่สามารถนำมากล่าวให้ครบถ้วนได้ในเวลาจำกัด ส่วนมากท่านผู้ชมก็คงทราบแล้วจากพระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจที่สถานีโทรทัศน์บางสถานี ได้ถ่ายทอดภาพยนตร์ส่วนพระองค์ไปแล้วเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๕ ดิฉันจึงจะขอสรุปเพียงว่า สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลปัจจุบันทรงเป็น “นางแก้ว” ระดับประเทศที่ประชาชนชาวไทยภาคภูมิใจและเทิดทูนเป็นอย่างยิ่ง ขอบคุณมากค่ะ คราวนี้เราก็มารับถึงนางแก้วระดับครอบครัว ซึ่งจะขอเรียกว่า “นางแก้วในเรือน” ผู้ที่จะอภิปรายเกี่ยวกับ “นางแก้วในเรือน” เป็นสุภาพบุรุษค่ะ ดิฉันเชื่อว่าท่านผู้ชมต้องสนใจฟังทัศนะของฝ่ายชายบ้างในเรื่อง “นางแก้ว” นี้ ขอเชิญคุณอภิชาติ ให้ทัศนะเกี่ยวกับ “นางแก้วในเรือน” ค่ะ
๑๗. อภิชาติ	ขอบคุณครับ อันที่จริงผมยังขาดประสบการณ์ตรงในเรื่องนี้ คือ ยังไม่มี “นางแก้ว” ในเรือนของตนเอง มีแต่ “นางแก้ว” รุ่นอาวุโสเท่านั้น ที่ผมจะกล่าวถึงได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผมจะขอพูดจากข้อสังเกตก็แล้วกันนะครับ นางแก้ว ในอุดมคติของผู้ชายทั่วไปก็น่าจะได้แก่กุลสตรี ผู้งามพร้อมทั้งกาย วาจา ใจ สามารถปฏิบัติหน้าที่ของแม่ศรีเรือนได้ครบถ้วน กล่าวคือ ดูแลกิจการบ้านเรือนได้เรียบร้อย เอาใจใส่ปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาที่ดีและมารดาที่ดี นอกจากนั้นในสมัยปัจจุบันนี้ นางแก้วมิใช่จะทำประโยชน์ให้แต่เพียงครอบครัวเท่านั้น ยังทำประโยชน์ให้กว้างขวางออกไปสู่สังคมส่วนรวมตามกำลังความสามารถของคนอีกด้วย
๑๘. ภาพ “นางแก้วในเรือน” ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นหน้าที่ของตน เช่น - จัดอาหาร - ดูแลความสะอาดของบ้านเรือน - เลี้ยงดูลูกและอบรมสั่งสอน - ช่วยงานอาสาสมัคร-กาชาดในโรงพยาบาล - ช่วยงานในศูนย์พัฒนาเด็ก ฯลฯ	สมัยนี้ ถ้าท่านลองใช้ความสังเกตให้ดี จะเห็นว่าผู้หญิงไทย มีบทบาทมากขึ้นในสังคมไทย ทั้งนี้เพราะผู้หญิงมีการศึกษาสูงขึ้นจึงสามารถช่วยครอบครัวหารายได้และประกอบอาชีพต่าง ๆ นอกบ้านกันอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ความเป็นนางแก้วของผู้หญิง อาจจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลสมัย แต่คงจะไม่เปลี่ยนในสาระสำคัญของ

ภาพ	เสียง
	ความเป็นนางแก้วในอุดมคติ นั่นก็คือ “นางแก้วในเรือน” จะต้องเป็น เมียที่ดี และเป็นแม่ที่ดีเสียก่อน แล้วก็อาจแบ่งเวลาไปช่วยงานสังคมนอกบ้านได้บ้าง เช่น งานด้านสังคมสงเคราะห์ เป็นต้นว่า การสงเคราะห์ครอบครัวผู้ประสบภัยธรรมชาติ การอาสาสมัครทำงานแบบอาสาภาค การช่วยดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็ก การร่วมจัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผมคิดว่า เป็นการเพิ่มคุณค่าของผู้หญิงในฐานะ “นางแก้วในเรือน” ให้มีมากยิ่งขึ้นด้วย ผมมีทัศนะอย่างนี้แหละครับ
๑๕. วรวรรณ	น่าดีใจนะะ ที่สุภาพบุรุษมีทัศนะอย่างนี้ ดิฉันคิดว่าคงช่วยส่งเสริมกำลังใจให้แก่สตรีไทย และคำพูดนี้ช่วยชี้ให้เห็นแนวทางในการทำตัวให้มีคุณสมบัติอย่าง “นางแก้ว” จริง ๆ ต่อไปนี้ ขอเชิญท่านฟังเพลงชุดนางแก้วเป็นการสรุปเรื่องที่ได้เสนอไปแล้ว ผู้ขับร้องเพลงชุดนางแก้วคือ คุณสุรางค์ ดุริยพันธุ์ และวงดนตรีไทยที่บรรเลง คือวงดนตรีไทยของกรมประชาสัมพันธ์ ขอเชิญชมได้แล้วละ
๒๐. ผู้ขับร้อง	การขับร้องเพลง ชุด “นางแก้ว”
๒๑. วงดนตรีไทย	๑. ทำนอง..... ในไตรภูมิกล่าวอ้างถึงนางแก้ว ประไพพักตร์ผ่องแผ้วพิงพิสมัย มารยาทงามพร้อมละม่อมละไม สนพระราชหฤทัยองค์จักรพรรดิ กลิ่นกายนางหอมชื่นระรื่นนัย
๒๒. ภาพนางแก้วในไตรภูมิ	ภิรมย์รักเลิศล้ำทิพย์สัมผัส มีสัจจะสมศักดิ์ศรีนารีรัตน์ ปรนนิบัติเลิศจนนางแก้วแท้
๒๓. ภาพนางแก้วระดับประเทศ นางเสือง	๒. ทำนอง..... อันนางแก้ว ระดับประเทศพิเศษศักดิ์ สุกัลกษณ์งามยิ่ง มิ่งเมียแม่

ภาพ	เสียง
พระสุริโยทัย สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	คือราชินี ศรีประเสริฐล้ำเลิศแล้ว พระคุณแผ่ชุ่มชื่นทุกถิ่นวัน คู่พระทัยองค์ราชันขวัญประเทศ พระมารดาสุคติเศษไฟสร้างสรรค์ ช่วยบ้านเมืองพัฒนาก้าวหน้าครั้น โลกซ้องสรรเสริญไท่เกริกไกรเออ
๒๔. ภาพนางแก้วในเรือน	๓. ทำนอง..... อันนางแก้วในเรือนเหมือนใจหมาย งามทั้งกายวาจาจิตไม่ผิดผัน คุณสมบัติกลยาเลศลาวัณย์ รู้วิชาสารพันเป็นศรีเรือน เป็นเมียดีแม่ดีปรานีบุตร ด้วยแสนสุดรักใคร่หาใดเหมือน อีกบำเพ็ญประโยชน์ได้ไม่เช้เขื่อน เทิดนางแก้วในเรือนนำสุขเออ

จบรายการ

เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
เสนอ
รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “เดือนสิบวันสารท”

บันทึกเทปโทรทัศน์วันจันทร์ที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๒๕ เวลา ๑๗.๐๐ น. – ๑๗.๓๐ น.
ออกอากาศวันศุกร์ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๒๕ เวลา ๒๓.๐๐ น. – ๒๓.๓๐ น.
ทางสถานีโทรทัศน์สี ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

มาลี จันทรสุข

ผู้เขียนบท

มาลี จันทรสุข

วิทยากร

สุพล สิ้นหนี่

ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ

ผู้ร่วมรายการ

สุกุลยา ฤทธิรักษ์

ปัญญา มั่นทจิตร

รุ่งนภา ตินสุลานนท์

ผู้ถ่ายภาพยนตร์

ชูศักดิ์ ดิษยนันท์

ผู้กำกับภาพนิ่ง ภาพยนตร์

บริสุทธิ ประสพทรัพย์

ผู้ประสานงาน

สุรางค์ คุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
ภาพรายการ “อยู่อย่างไทย” เรื่อง “เดือนสิบวันสารท” และรายชื่อผู้เข้าร่วมรายการ จาก ห้องทำงาน มีโต๊ะเก้าอี้ ทำงาน ๑ ชุด มีป้ายบอกชื่อ ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ มีชุด รับแขกอยู่ในห้องเดียวกัน ปราโมทย์กำลังนั่งอ่านแฟ้ม เอกสาร ต่อ เคาะประตูเข้ามา ปราโมทย์ นิด, แอ เดินเข้ามาทำความ เคารพ ปราโมทย์ลุกมาที่โต๊ะ รับแขก นิด	เทปเสียงเพลงขวัญเมือง หัวหน้ากองคะ นักศึกษาที่ขอมมาพบวันนี้มาแล้วคะ เชิญเข้ามาเลย สวัสดีครับ เชิญ...เชิญนั่ง มีอะไรจะถามผมก็เชิญเลยนะครับ ขอบพระคุณคะ ต้องขอประทานโทษด้วยนะคะที่มารบกวนเวลาคือ ดิฉันจะทำรายการเกี่ยวกับเรื่องงานเดือนสิบนะคะ เลยมาขอความ กรุณาให้ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยว่า ในเดือนสิบของเรานั้นมีงานบุญ หรือ งานสำคัญทางพุทธศาสนาอะไรบ้าง
แอเปิดเทปที่นำมาด้วยเพื่อ อัดเสียง ปราโมทย์	ยินดีครับ ก่อนอื่นพวกคุณคงทราบแล้วนะครับว่า พวกเราพุทธศาสนิกชน มีงานประเพณี งานเทศกาลอะไรเยอะแยะในปีหนึ่ง ๆ เช่น งานเทศกาลเข้าพรรษา ออกพรรษา หรือแม้แต่งานเดือนสิบ หรือ “งานสารท” ที่คุณอยากทราบนี่ เป็นต้น คุณถามผมถึงว่า เดือนสิบ นั้นมีงานบุญอะไรบ้าง ที่สำคัญถึงงานสารทนี่แหละ ซึ่งถ้านับวันทาง จันทรคติแล้ว ขณะนี้เรากำลังอยู่ในช่วงเวลาของเดือนสิบพอดี ก่อน อื่นผมอยากให้คุณอ่านนิราศบทนี้ดูซิ
ปราโมทย์ส่งหนังสือนิราศ เดือนสิบให้นิดอ่าน	ถึงเดือนสิบเห็นกันเมื่อวันสารท ใส่อังคาคโชนากระยาหาร

ภาพ	เสียง
ปราโมทย์ ต่อเดินเข้ามาพร้อมด้วยถาด กระยาสารทและกล้วยไข่ ภาพสไลด์ถาดกระยาสารท ๒ - ๓ ภาพ แอ ปราโมทย์	กระยาสารทกล้วยไข่ใส่โตกพาน พวกชาวบ้านทั่วหน้าธารณะ เจ้างามคนห่มสีสุลินบ แล้วจับจบบทพื้ น้อมสรีระ หีบข้าวของกระยาสารทใส่บาตรพระ ธารณะเสร็จสรรพกลับมาเรือน เห็นไหมครับ ในนิราศเดือนสิบบอกเอาไว้เลยว่าวันสารท มีการทำบุญ ด้วยกระยาสารท ส่วนมากนิยมทำบุญด้วยการใส่บาตร หรือ นำไป ถวายพระที่วัดพร้อมด้วยขนมจะตัม ผลไม้ ที่นิยมรับประทานกับ กระยาสารทก็คือ “กล้วยไข่”....นี่ไงครับ คุณรุ่งนภาพอทราบว่าคุณ คุณจะมาถามผมเรื่องนี้ ก็เลยจัดกระยาสารท กับกล้วยไข่มาเลี้ยงพวก คุณด้วย เชิญตามสบายนะครับ...ผมจะเล่าให้ฟังต่อวันสารทนี้ถือเอา วันสิ้นเดือนสิบเป็นวันทำบุญกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทด้วย แล้ว พอใกล้วันสารทเขาจะร่วมแรงร่วมใจกันลงมือถวญกระยา- สารทเป็นที่เอิกเกริกทีเดียว
นิต	กรุณาอธิบายคำว่า “สารท” สักนิดได้ไหมคะ? คำว่า “สารท” นั้นะครับ เป็นคำของอินเดียเขา ซึ่งหมายถึง “ฤดู” นั่นเอง ปรากฏว่าชื่อนี้ก็ไปตรงกับคำภาษาอังกฤษในฤดูที่เรียกว่า “ออตัม” หรือฤดูใบไม้ร่วง ฤดูสารทเป็นฤดูที่พืชพรรณธัญญาหารและผลไม้ เริ่มสุกแล้ว องค์กรก็ตามที่กล่าวมานี้ก็เป็นที่อยู่เฉพาะที่อยู่ในเขต ตอนกลางของโลกเราเท่านั้น ฤดูสารทจึงอยู่เฉพาะในประเทศที่อยู่ถัด เขตร้อนของโลกขึ้นไป อย่างในทวีปเอเชียก็มีประเทศอินเดียตอนเหนือ และประเทศจีนเท่านั้น และเนื่องจากว่าสมัยก่อนโน้น ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ของเราได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียทั้งสิ้น ดังนั้น เทศกาลวันสารทจึงเป็นเทศกาลอย่างหนึ่งที่เรได้รับเอามาด้วย พอจะสันนิษฐานได้ไหมคะว่า งานวันสารทของไทยเรานี้ เริ่มต้นจาก ที่แห่งใดก่อน?
ปราโมทย์	อันนี้เราสันนิษฐานกันว่า งานวันสารทเริ่มขึ้นก่อนที่เมืองนครศรี- ธรรมราช เพราะในกระบวนเมืองต่าง ๆ ทางตอนใต้ของประเทศไทย นั้น แทบจะเป็นเมืองที่มีประวัติเก่าแก่ที่สุด เมืองนครศรีธรรมราช

ภาพ	เสียง
แอ ปราโมทย์ นิด	ตามหลักฐานในหนังสือคัมภีร์บาลีมหาณีเทศ เรียกชื่อเมืองนครฯ ว่า “อาณาจักรตามพรลิงค์” อาณาจักรดังที่กล่าวชื่อนี้ได้มีผู้พบหลักศิลาจารึกหลายชิ้น มีอยู่ชิ้นหนึ่งอยู่ที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร มีนักปราชญ์ท่านหนึ่งมีความเห็นว่า ศิลาจารึกชิ้นนั้นเป็นอักษรอินเดีย รุนเก่าแก่มาก อายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๐ หรือก่อนหน้านี้อีก ตลอดจนมีรูปเคารพในศาสนาพราหมณ์เป็นพระนารายณ์สวมหมวกแขกเหล่านี้เป็นต้น หลักฐานที่ได้จากศิลาจารึกนี้จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่า ชาวอินเดียได้เดินทางมาติดต่อสัมพันธ์กับอาณาจักรตามพรลิงค์ หรือเมืองนครศรีธรรมราชมาเป็นเวลานานมาแล้ว และเป็นธรรมดาอยู่เองที่คนเราเมื่อเดินทางไปยังเมืองใดเมืองหนึ่งที่อยู่ห่างไกลออกไป ย่อมจะนำเอาความคิดความเชื่อที่ต่าง ๆ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของตนตามไปด้วย แม้กระทั่งงานเทศกาลวันสารทด้วยหรือคะ ครับ งานวันสารทนี้จึงกล่าวได้ว่า เมืองนครฯ ได้เริ่มขึ้นก่อนที่อื่น ๆ แล้วแพร่หลายไปตามภูมิภาคอื่น ๆ ของไทย เมื่อทราบว่าเป็นเมืองนครฯ เป็นจุดเริ่มแรกของพิธีสารทแล้ว จะกรุณาอธิบายพิธีสารทของเมืองนี้ให้ทราบต่อไปอีกหน่อยได้ไหมคะ ว่ามีพิธีการอย่างไรบ้าง
ปราโมทย์	ครับ...เมื่อพูดถึงงานเดือนสิบ...ใคร ๆ ก็มักจะนึกถึงเมืองนครศรีธรรมราชก่อนที่ใด เพราะงานเดือนสิบที่นั่นเป็นงานสารทประจำปีที่ดีถือเป็นสัญลักษณ์ของเมืองนครฯ ที่เดียว ชวนครฯ นั้นไม่ว่าจะไปทำมาหากินอยู่ที่ไหน เมื่อถึงเดือนสิบแล้วก็จะเดินทางกลับไปยังเมืองนครฯ ทันที วันเริ่มงานเดือนสิบนั้นถือได้ว่าเริ่มตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ ชาวเมืองจะเริ่มเสาะหาอาหารหวานคาวไว้ใส่ “หมรับ” หรือ “สำรับ” เพื่อนำไปถวายพระที่วัด “หมรับ” หรือ “สำรับ” นี้มีอยู่ ๒ หมรับ นั่นก็คือ “หมรับเล็ก” กับ “หมรับใหญ่” วันหมรับเล็กนั้น เขาจะจัดให้มีขึ้นในวันแรม ๑ ค่ำ เพราะเชื่อกันมานานแล้วว่าในวันนั้น ผีของปู่ย่าตายายหรือญาติพี่น้อง โดยเฉพาะคนที่มิบาปมาก ตายไปแล้วจะต้องตกนรกอเวจี หรือที่เรียกกันว่า “เปรต” จะได้รับการปล่อยตัวให้กลับมาในโลกมนุษย์ ในโอกาสนี้เองลูก ๆ หลาน ๆ ก็จะทำบุญอุทิศส่วน

ภาพ	เสียง
นิต	กุศลไปให้ผีปู่ย่าตายาย เพื่อจะไม่ให้ผีบุพการีอด ๆ อดยาก ๆ และเมื่อถึงวันแรม ๑๕ ค่ำ ก็ถึงวันกำหนดกลับของผีปู่ย่าตายายเพื่อไปชดใช้กรรมต่อยังขุนนรก ก็จะมีการจัดพิธีทำบุญกันอีกครั้งหนึ่ง และในครั้งนี่ก็จะมีพิธี “เปรตพลี” หรือ “ชิงเปรต” ด้วย เดี๋ยวนี้คะ เมื่อสักครู่นี้ดิฉันได้ยินคำว่า “หมรับ” หรือ “สำหรับ” รู้สึกสะอึกสะอื้น และรู้สึกว่ามีความสำคัญต่องานเดือนสิบมากทีเดียว กรุณาอธิบายเพิ่มเติมได้ไหมคะว่าเป็นอย่างไร
ปราโมทย์ (ภาพยนตร์การจัดหมรับ)	ได้ครับ...“หมรับ” ก็คือ “สำหรับ” นั่นเอง แต่มีความสำคัญต่อชาวนครฯ ที่จะยกไปทำบุญที่วัดมากทีเดียว เขาจะจัดหมรับกันอย่างพิถีพิถัน และให้ถูกต้องตามโบราณประเพณี ไม่ว่าจะเป็นภาษาชนะที่ใช้ใส่และข้าวของที่ใส่ในหมรับ ภาษาชนะที่ใช้ใส่นั้นอาจเป็นถาด กระชาด กระบุงทรงเตี้ย กะละมัง หรือบางทีก็เข่ง แต่ที่สำคัญก็คือสิ่งของที่ใส่ลงในหมรับ เพราะส่วนใหญ่แล้วคำนึงถึง “เปรต” ที่จะได้รับส่วนบุญส่วนกุศลนี้ด้วย อย่างไรก็ตามหากแยกแยะประเภทสิ่งของที่ใส่ในหมรับแล้วก็ได้ดังนี้ หากเป็นอาหารแห้งก็มีข้าวสาร ปลาแห้ง ปลาเค็ม หัวหอม กระเทียม พริก เกลือ กะปิ ส่วนพวกพืชผลก็มีกล้วย อ้อย มะพร้าวและส้ม สำหรับที่เป็นขนมนั้นจะต้องมีขนม ๕ อย่าง คือ ขนมพอง ขนมลา ขนมหงหรือขนมไข่ปลา ขนมหูช้างและขนมบ้า และที่ขาดไม่ได้ก็คือ “น้ำ” เพราะถือกันว่าเมื่อเปรตได้กินขนมแล้วก็ต้องมีน้ำกลั้วคออย่าให้ฝืดคอ มีบางท่านทำน้ำเอ็นดูใส่ผ้าพันแผลสำลี ยาแดงลงไปในหมรับด้วย เพราะเชื่อว่าผีเปรตที่วิ่งไปวิ่งมานั้นอาจหกล้มเป็นแผลถลอกปอกเปิก จะได้พยาบาลตนเองได้
นิต	อย่างนี้ก็แสดงให้เห็นว่า คนไทยเรานี้มีเอกลักษณ์ประจำตัวในข้อที่ว่ามีความกตัญญูรู้คุณต่อบุพการี หรือต่อผู้มีพระคุณแม้ว่าจะล่วงลับไปแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นห่วงเป็นใยว่าท่านจะอยู่กินอย่างไร ไข้ไหมคะ?
ปราโมทย์	ใช่ครับ ความเป็นผู้มีกตัญญูรู้คุณของชาวไทยนี้เป็นเรื่องที่น่ายกย่องภูมิใจมากทีเดียว...ผมขอขออนุญาตไปพูดถึงเรื่องขนมที่ใส่หมรับหรือสำหรับไปถวายพระเพิ่มเติมอีกนิด เพราะมีความหมายและความสำคัญมาก

ภาพ	เสียง
	ขนมที่ขาดไม่ได้คือ ขนมพอง มีความหมายว่าอุทิศส่งให้เป็นแพ สำหรับบุรพชนใช้ล่องข้ามห้วงมหรณพตามคติของพุทธศาสนา ขนมลา หมายถึงแพรพรรณเครื่องนุ่งห่ม ขนมกงหรือขนมไข่ปลา หมายถึงเครื่องประดับ ขนมดีซำ ก็หมายถึงเงินหรือเบี้ยสำหรับใช้สอย และสุดท้ายก็เป็น ขนมบ้า สำหรับให้บุรพชนใช้เล่นสะบ้าตอนวันสงกรานต์
นิต	รู้สึกว่าการจัดอาหารหรือขนมต่าง ๆ เหล่านี้ เหมือนกับว่าบรรพบุรุษที่ตายไปแล้วยังมีชีวิตวนเวียนอยู่ใกล้ ๆ ลูกหลานนี่เอง ไม่ได้หายไปไหนนะคะ
ปราโมทย์	ครับ...ผมถึงได้พูดว่าคนไทยมีจิตใจสูง น่ารักน่านับถือ เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยทีเดียว...ก็เป็นอันว่าเราได้พูดถึงการจัดหมักรับหรือสำรับแล้วนะครับ คราวนี้ก็ถึงตอน “ยกหมักรับ” ไปวัดกันละ ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะ “ยกหมักรับ” ไปวัดที่อยู่ใกล้กับบ้านเรือนของตนแห่
(ภาพยนตร์ยกหมักรับไปวัด)	แห่หมักรับกันไปเป็นที่สนุกสนาน บ้างก็แบก บ้างก็หาม แต่ละหมักรับก็แตกต่างกันอย่างประณีตบรรจง เป็นการประชันขันแข่งกันด้วย ขณะที่ยกหมักรับไปวัดนั้น ชาวบ้านก็มักจะนำอาหารเดือนสิบส่วนหนึ่ง หรือเงินไปวางไว้ตามที่ต่าง ๆ เช่นตรงทางเข้าวัด ริมกำแพงวัด โคนต้นไม้ ทั้งนี้ก็เพื่อแผ่แผ่ส่วนกุศลให้กับเปรตที่ไม่มีญาติ อันนี้เรียกกันว่า “ตั้งเปรต”
แอ	ทำไมเรียกว่า “ตั้งเปรต” คะ มีพิธีการอย่างไรบ้างคะ?
ปราโมทย์	ก่อนอื่นผมขออธิบายความหมายของคำว่า “เปรต” เสียก่อน “เปรต” เป็นภาษาสันสกฤต ตรงกับคำในภาษาบาลีว่า “เปต” แปลว่าผู้ละไปแล้ว ในพจนานุกรมแปลคำว่าเปรตไว้ว่า สัตว์ที่เกิดในอบายภูมิพวกหนึ่ง, ผู้ตายไปแล้วมีชนิดหนึ่งว่ากันว่ามีรูปร่างสูงโง่งแย่ง ผอมโซ คอยวากินเลือดกินหนองเป็นอาหาร นึกภาพเอาเถิดครับว่าเปรตนั้นมีรูปร่างลักษณะที่น่าเกลียดน่ากลัวและน่าสงสารเพียงใด ลูกหลานที่อยู่ข้างหลังจึงต้องแผ่บุญแผ่กุศลไปให้
แอ	โดยการทำ “เปรตพลี” หรือ “ชิงเปรต” ใช่ไหมคะ?
ปราโมทย์ (ภาพยนตร์ชิงเปรต)	ใช่ครับ “การตั้งเปรต” หรือ “ร้านเปรต” นั้นะครับ ส่วนใหญ่เขาจะตั้งขึ้นในบริเวณวัด เมื่อชาวบ้านได้นำอาหารและขนมเดือนสิบไปตั้ง

ภาพ	เสียง
	บนร้านเปรตแล้ว ก็จะนำสายสิญจน์มาผูกไว้กับร้านเปรต ส่วนทางปลายด้านหนึ่งนั้นก็โยงไปให้พระสงฆ์จับไว้ และสวดบังสุกุลอุทิศของบรรพบุรุษที่ชาวบ้านได้นำมาร่วมในพิธีด้วย เพื่อแผ่ส่วนกุศลไปยังอุทิศผู้ล่วงลับไปแล้ว การบังสุกุลนี้เป็นพิธีกรรมที่กระทำหลังจากที่พระสงฆ์สวดมนต์และฉันภัตตาหารแล้ว เมื่อเสร็จพิธีสงฆ์ สวดบังสุกุลและกรวดน้ำ ก็จะจัดการเก็บสายสิญจน์ จากนั้นชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็กหรือผู้ใหญ่ก็จะวิ่งกันเข้าไปที่ “ร้านเปรต” เพื่อไปแย่งขนมกินกันอย่างอุตลุดสนุกสนาน เพราะเชื่อกันว่าหากใครได้กินขนมที่ “ร้านเปรต” แล้วจะได้กุศลแรงนัก เป็นสิริมงคลแก่ตัวและครอบครัวด้วย ลักษณะที่ตรูกันเข้าไปแย่งกินขนมนี้เรียกกันว่า “ชิงเปรต” บางทีเพื่อให้เกิดความสนุกสนานยิ่งขึ้น บางแห่งสร้างร้านเปรตไว้ให้สูง โดยปักท่อนไม้ไว้เป็นเสา ๆ เดียว ทาน้ำมันจนลื่นยากแก่การปีนป่ายขึ้นไป เอาขนมซึ่งผูกไว้บนยอดเสาด้านนั้น ภาพที่คนปีนป่ายแล้วลื่นไหลลงมานั้น เป็นการที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานขบขันแก่ผู้ที่เฝ้าดูอยู่โดยรอบ ครับ...นี่เป็นเรื่องราวของการชิงเปรตที่เราได้ยินกันมา และเป็นพิธีกรรมที่ขาดเสียมิได้ในวันสารทเดือนสิบของเมืองนครศรีธรรมราช
นิด ปราโมทย์	แห่ม...การชิงเปรตในวันสารทเดือนสิบนี้น่าสนใจจังนะ ครับน่าสนใจมาก นอกจากนี้นะครับในวันแรม ๑๕ ค่ำซึ่งเป็นวันสุดท้ายของเดือนสิบยังมีพิธี “ฉลองหมรับ” อีกนะครับ ชาวบ้านจะชวนกันนำอาหารไปถวายพระอีกวันหนึ่งด้วย มีการสวดบังสุกุลอุทิศส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ถือกันว่าหากใครไม่ทำบุญในวันนี้ บรรพบุรุษหรือญาติมิตรที่ตายไปแล้วจะทนทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสทีเดียว และผู้นั้นจะกลายเป็นคนอกตัญญูไปทันที
นิด	นอกจากงานสารทเดือนสิบที่นครศรีธรรมราชแล้ว ไม่ทราบว่าจะมีที่ไหนอีกบ้างคะ?
ปราโมทย์	เท่าที่ทราบนะครับ ทางภาคอีสานเขาก็มีงานเทศกาล “ข้าวบุญประดับดิน” และ “บุญข้าวสาก” บุญข้าวประดับดินนี้เขาทำกันในวันสิ้นเดือน ๕ แรม ๑๕ ค่ำ ส่วนงานบุญข้าวสากนั้นเขาทำกันกลางเดือน ๑๐ ทั้งงานข้าวประดับดินและงานบุญข้าวสากมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือทำเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วเช่นเดียวกับ

ภาพ	เสียง
นิต (นิต, แอ ยกมือไหว้) ปราโมทย์ (รับไหว้) นิต, แอ ยกมือไหว้ ปราโมทย์ ไหว้ตอบ ภาพ รายการอยู่อย่างไทย	งานสารทเดือนสิบของเมืองนครศรีธรรมราช จะแตกต่างกันบ้างก็ในรายละเอียดของพิธีกรรมเท่านั้น ดิฉันต้องขอกราบขอบพระคุณคุณปราโมทย์อย่างมากที่เดี๋ยวค่ะที่ให้ ความรู้เรื่องนี้แก่เรา ๒ คน ไม่เป็นไรครับ ยังสงสัยอะไรก็มาถามใหม่ หรือจะโทรศัพท์มาก็ได้ นะครับ แต่ถ้าหากมีเวลา มีโอกาสก็น่าจะเดินทางไปเที่ยวงานเดือนสิบ ที่เมืองนครฯ ซึ่งเขาจะมีระหว่างวันที่ ๑๑ ถึงวันที่ ๒๐ กันยายนนี้ดู ก็จะได้สาระประโยชน์มากทีเดียว และที่สำคัญคุณจะได้มีโอกาสร่วม ทำบุญทำกุศลกับชาวนครฯ ด้วย ขอบพระคุณ สวัสดิ์ค่ะ สวัสดิ์ครับ เสียงเพลงอยู่อย่างไทย

จบรายการ

เพลง “ความเป็นไทย”

